mari scriitori români

MARIN SORESCU

teatru II

A treia țeapă. Răceala. Vărul Shakespeare

ART
Grup Editorial

PERSONAJELE

MAHOMED AL II-LEA - Sultanul turcilor
LOCOTENENTUL – aghiotantul lui Mahomed
PAŞA DIN VIDIN
RADU CEL FRUMOS – pretendent la tronul Ţării Româneşti
PÂNZARU – un pribegit

TOMA, PAPUC } căpitani în oastea lui Ţepeş

DOAMNA STANCA – soţia lui Toma
SAFTA – slujnică în casa lui Toma

UN OŞTEAN, ALT OŞTEAN, STAN, NEAGOE, VĂCARUL } oşteni în oastea lui Ţepeş

ÎMPĂRATUL, ÎMPĂRĂTEASA, ZUNIS, IZABELA, STRATOS, RĂZBOIUL, FINANŢELE, HARAPUL } prizonieri bizantini întruchipând Curtea bizantină

MARIN MĂRIN - un copil muntean
O CADÂNĂ
ALTĂ CADÂNĂ

BAFTANGIOGLU, BEŞLEAGĂ, TURACAN-BEG-OGLI } comandanţi turci

FLOAREA
TILINA
VICA
GHERGHINA
RIŢA
MANDA
Oşteni turci şi oşteni români

Acţiunea se petrece în anul 1462.

ACTUL I

TABLOUL 1

Anticamera cortului lui Mahomed. Un birou, perne pe jos. Locotenentul cercetează nişte acte cu pecete.

BAFTANGIOGLU *(apare, grăbit)*: Dacă nu mă primeşte într-o jumătate de oră, ne-am dus cu toţii... ne paşte cel mai mare pericol. Toată latura dinspre sud a Împărăţiei e ameninţată de...

LOCOTENENTUL: Vorbe.

BAFTANGIOGLU: Tătari... S-au ras toţi în cap şi...

LOCOTENENTUL *(sec)*: Vorbe. *(Pe alt ton.)* Nu poate, că v-ar primi. Tocmai pe Luminăţia Sa Baftangioglu să n-o primească? Dar...

BAFTANGIOGLU: Să nu spui că nu e-năuntru. Am oamenii mei, care de luni de zile îmi suflă orele când Prealuminatul poate să mă primească... vin aici şi... nu sunt primit! Ca un făcut. E înăuntru, ştiu precis, am oamenii mei, suflătorii, o echipă, care mă informează...

LOCOTENENTUL: Degeaba.

BAFTANGIOGLU: Aş! Plătesc pungi grele pentru asta... Ca să ajungi până lângă cort, bagi mâna până la cot în işlic... Şi... *(Scoate o pungă, i-o dă Locotenentului.)* Uite că tot mai întâlneşti piedici.

LOCOTENENTUL *(ia punga)*: Întreţinerea cortului ne costă o groază de galbeni. *(Gândindu-se.)* Mai treceţi pe-aici. Luni, nu, marţi, nu... vinerea ailaltă. Eu v-aş băga şi acum, dar am poruncă. Când lucrează, nu poate fi deranjat nici de profet.

BAFTANGIOGLU: Dar ce face?

LOCOTENENTUL: E vârât până peste cap în problemele abecedarului turc. Vrea ca toţi fiii şeicilor, califilor, beilor, să înveţe de acum încolo carte, în spiritul culturii musulmane, să nu mai fim la remorca învăţăturii greceşti, care a nenorocit lumea. Grecii-n sus, grecii-n jos, cu antichitatea lor, ciupită de la egipteni şi traci... dar noi n-avem cap?

BAFTANGIOGLU *(cu admiraţie)*: Ideea Sultanului e mare.

LOCOTENENTUL: E a mea. Sultanul alcătuieşte abecedarul...

BAFTANGIOGLU: Oricum... Vasăzică... I-ar trebui câteva sute de ani, ca să-l perfecţioneze. Să-i dea Allah sănătate.

LOCOTENENTUL: Tocmai cu sănătatea o duce cam prost în ultima vreme.

BAFTANGIOGLU *(gest cu mâna la inimă)*: Aoleu!... Să nu-mi spui că...

LOCOTENENTUL: Ba da...

BAFTANGIOGLU *(încercând să-şi reţină, fără succes, bucuria)*: Ce dezastru! Cine o să-i urmeze? Că fraţii... a dat ordin să fie omorâţi, pe capete. Fraţi, cumnaţi, veri de-al doilea – toţi, toţi raşi... Eu, ca una din căpeteniile cele mai mari, nici nu sunt pregătit pentru aşa ceva... *(Cu interes.)* Ce-l doare pe Sultan, păcatele mele?

LOCOTENENTUL: Dorul.

BAFTANGIOGLU: Ce boală e asta? Vreo nouă molimă?

LOCOTENENTUL: Nu ştiu. E un cuvânt valah. Iar Măria Sa suferă de cuvântul ăsta...

BAFTANGIOGLU: Păi, dacă moare, nici nu...

LOCOTENENTUL: Liniştiţi-vă... Ştergeţi-vă fruntea cu basmaua asta, aţi năduşit de durere şi de emoţii. Spionii noştri ne-au încredinţat că de dor nu moare nimeni.

BAFTANGIOGLU: Nici aşa... măcar unul, doi, de poftă? Uf, bine că nu e gravă! Era să leşin. *(Mieros.)* Atunci, când îl văd pe Preaslăvitul?

LOCOTENENTUL: Imediat după abecedar vă promit eu că... Fiţi fără grijă! *(Baftangioglu iese, se izbeşte de Beşleagă.)*

BEŞLEAGĂ *(după ce rămâne cu Locotenentul)*: Şi vulpea asta bătrână ce mai vrea? Una-două, la Sultan. Pe cine sapă? A cui pernă vrea s-o apuce? Nu-i ajunge că stă cocoţat pe jumătate din trupele de spahii... Ar dori să comande şi ienicerii mei, nu?

LOCOTENENTUL: Nu ştiu, că nu l-am întrebat. Eu sunt un simplu locotenent, la ordinele Măriei Sale Sultanul.

BEŞLEAGĂ *(făcând cu ochiul)*: Nu stau decât cât ai bate din palme.

LOCOTENENTUL *(îi barează calea)*: Dar se poate? Ce-nseamnă lipsa asta de disciplină?

BEŞLEAGĂ *(enervat)*: Omule, nu mi-am văzut comandantul de la căderea Bizanţului, ce naiba! S-au îngrămădit de-atunci probleme, hârtii care zac aici la dumneata. O să mă plâng, o să te căieşti.

LOCOTENENTUL *(îmbrâncindu-l afară)*: Vă priveşte, Luminăţia Voastră...

BEŞLEAGĂ *(istovit)*: Lasă-mă măcar să stau puţin aici, să-mi trag sufletul... Vin tocmai de la coada coloanei... Ştii ce înseamnă asta?... De la coada coloanei!... Am străbătut o ţară... trei cai schimbai ca să-i aduc ştirea nemaipomenită...

LOCOTENENTUL: Vorbe.

BEŞLEAGĂ: Ce?

LOCOTENENTUL: Ştirile sunt formate din vorbe... Aşa zice stăpânul nostru. Şi zice că vorbele altora nu-l interesează, câtă vreme el lucrează tot la vorbe... Ştiţi c-o să ne dea un abecedar, a doua carte de cetire după Coran... şi nu vrea să asculte vorbele altora până nu termină.

BEŞLEAGĂ *(stă pe-o perniţă)*: Nu c-aş vrea să mă pun de-a curmezişul... *(Se cuibăreşte şi mai bine turceşte.)*... dar unele lucruri sunt strigătoare la cer. În loc să fie în mijlocul nostru, al generalilor, să ne aibă mereu în preajmă, să ne consulte, se izolează şi ne lasă să mergem în

necunoscut, făcând reforme, aducând o nouă ordine în Imperiu, dar totul după capul lui... Şi aşa, pe genunchi, în timpul campaniei. Nu garantez! Uite, asta mi-e sfânta *(gest)*, dacă mai sunt eu sigur de reuşita acestei campanii! Ăsta venisem să-i spui, că Vlad ghiaurul ştie de doi ani de proiectul nostru... Şi nu numai atât... *(Speriat.)*... cunoaşte numărul oştilor, al steagurilor, ştie de ce sex e fiecare cămilă şi cum ne facem noi tunurile.

LOCOTENENTUL: Cum le facem?

BEŞLEAGĂ: Nu ştiu, că e secret, dar el ştie. Ne-aşteaptă pregătit. Cu cât întârzie mai mult, cu atât el se-ntăreşte... Iar noi stăm pe loc şi... lasă-mă să discut asta cu...

LOCOTENENTUL: Luminăţia Sa Baftangioglu mi-a dat o pungă, şi tot n-a izbutit să mă corupă. Înaltul funcţionar turc e incoruptibil.

BEŞLEAGĂ: Uite, eu te procopsesc cu două... *(Scoate pungile, i le înmânează.)*

LOCOTENENTUL *(luând pungile)*: Nici nu ştiţi cât ne costă întreţinerea cortului... Ca să nu mai vorbesc că preţul la lumânări a crescut nebuneşte în ultima vreme, iar Luminăţia Sa scrie încontinuu... toată noaptea.

BEŞLEAGĂ: Se ştie peste mări şi ţări că e un om luminat... totuşi, parcă exagerează. Prea se extenuează... Ce tot mâzgăleşte?

LOCOTENENTUL: Ode.

BEŞLEAGĂ: Ce?

LOCOTENENTUL: Gazeluri.

BEŞLEAGĂ: A, o să le-nvăţăm pe dinafară.

LOCOTENENTUL: E foarte inspirat. Când nu e inspirat, lucrează asupra cuvântului. Zice că Islamul a ajuns departe cu cuceririle, dar a rămas în urmă cu literatura. Or, astea trebuie să se facă paralel.

BEŞLEAGĂ: Eu nu împărtăşesc opinia aceasta.

LOCOTENENTUL: Vă priveşte. Eu o împărtăşesc. Căci ce face un popor ales care are săbii, dar n-are condeie?

BEŞLEAGĂ: Şi dac-ar avea condeie şi n-ar avea săbii, cu ce le-ar ascuţi? *(Râde.)*

(Radu apare mândru, plin de prestanţă. Întreabă din priviri dacă Sultanul e înăuntru.)

LOCOTENENTUL: A, Preaînţelepte... Dar poftiţi. Vă aşteaptă. Stă ca pe ghimpi. *(Îl conduce cu plecăciuni.)* Oricând sunteţi bine-venit.

BEŞLEAGĂ *(cu invidie)*: Ăsta e ăla?

LOCOTENENTUL: Ăsta.

BEŞLEAGĂ: Sigur, el e oricând bine-venit în cortul Sultanului, şi eu, care comand armata a treisprezecea, n-am rând. *(Îi mai dă o pungă.)* Bogat?

LOCOTENENTUL *(scârbit)*: Nu dă o para bacşiş! Dar n-am ce-i face. Rămâneţi în preajmă, cum iese beizadeaua, încerc să fac un favor pentru un om adevărat, un turc sadea, nu un venetic.

PAŞA DIN VIDIN *(apare cu un sul scris în mână)*: Nu zice nimic, locotenente, că ştiu dinainte ce-ţi va ieşi din guriţă. Află că nici nu vreau să-l văd azi pe Sultan, c-a scris pur şi simplu o porcărie... Oda de ieri e sub orice critică. Le-am citit-o oştenilor mei, şi-au râs în hohote... Se ţineau cu mâinile de burtă şi ha-ha, ho-ho...

BEŞLEAGĂ: Mai bine compunea marşuri, nu? C-aşa de mocăite înaintează oştile... Când le vezi...

PAŞA DIN VIDIN: Lasă că nici cu Luminăţia Ta nu mi-e ruşine... Cum se zice, Cicero sau Chichero?

BEŞLEAGĂ *(jignit)*: Eu nu zic nici Cicero, nici Chichero, eu sunt militar şi pronunţia nu mă interesează... Şi să nu-mi faci mie paradă de cunoştinţe aici, că am să-ţi spun şi eu o vorbă. Ţi-am inspectat trupele şi... e o mizerie! O indisciplină! Soldaţii tăi n-au zurbe în ce-şi fierbe lintea, aprind focul frecând două beţe, încălţămintea abia li se mai ţine, unii au rămas chiar desculţi, toţi umblă în zdrenţe...

PAŞA DIN VIDIN: Dar asta chiar aşa e... Şi nu numai la trupele pe care le comand... toată armata noastră. Eu am spus: nu trebuia să ne pripim cu această cucerire, până nu ne consolidăm peticele, coatele, genunchii.

BEŞLEAGĂ: Ai spus tu asta?

PAŞA DIN VIDIN: Da. E o mizerie, că-ţi vine să râzi, nu alta. A, n-am prins azi unul scărpinându-se cu sulița? Alţii, cum văd un copac, fuga să se frece de el. S-au încuibat păduchii în ieniceri şi-a dat râia în spahii. Căpeteniile se mănâncă între ele... iar eu n-am nici o putere. *(Către Locotenent:)* Dă-i, te rog, asta Sultanului.

BEŞLEAGĂ *(curios)*: Ce-i firmanul ăla pe care-l aduci la semnat?

PAŞA DIN VIDIN: *De bello galico*. Ieri m-am contrazis cu comandantul în privinţa unui pasaj, am trimis curieri la Istanbul *(radios)* şi-am avut dreptate. *(Zâmbind.)* Să-mi spui şi mie ce figură va face, când îl va citi.

BEŞLEAGĂ *(rugător)*: Nu-l mai încărcaţi, oameni buni, cu fleacuri de-astea... Lăsaţi-l să conducă armata. *(Autoritar.)* Să ştii, Paşă din Vidin, că, dacă la următoarea inspecţie găsesc un păduche pe un oştean de-al tău, ţi-l omor pe frunte... cu unghia.

PAŞA DIN VIDIN *(izbucnind)*: Întâi să ne daţi săpunul promis anul trecut şi la urmă să aveţi pretenţii. Unde sunt fondurile destinate hranei şi salubrităţii oamenilor? Fiecare trage cât poate... *(Râzând.)* Iar dumnealui porneşte cruciade în căutarea unui păduche! Dar nu trebuie să faci nici doi paşi, ca să-l găseşti la primul. Respectiv, la mine. Ostaşii-s plini de plăgi. Totul e-o rană, chiar înainte de a-i ajunge prima săgeată valahă. I-am şi spus Sultanului: mergem să le-arătăm ălora carne vie, cum arată carnea noastră vie...

LOCOTENENTUL: Şi ei să ne-o arate pe-a lor. Că nici ăştia n-or fi stând mai bine. Beizadea Radu zice că e o jale...

RAŞA DIN VIDIN: Cum deschide gura, cum îi iese porumbelul. Are tot interesul să ne prezinte în culori cât mai sumbre situaţia din ţara lui, că suferă oamenii şi aşa mai departe, ca să ne zorească pe noi să-l punem cât mai repede Domn şi să curmăm durerea. *(Ieşind.)* Nu uita, locotenente, pune-l pe Caesar în braţele Sultanului, poate mai învaţă ceva. El nici n-a trecut Rubiconul... şi toate merg anapoda. *(Iese.)*

LOCOTENENTUL: Ăsta vorbeşte parcă el ar fi Sultanul, şi Sultanul ar fi paşă.

BEŞLEAGĂ: Păi, dac-aş zice eu un sfert din ce afirmă el, nici nu m-aş întoarce bine cu spatele şi m-aş şi pomeni destituit din funcţie, făcut spahiu de rând... Asta, în cazul cel mai bun... Sunt unii care putrezesc de ani de zile pe la Edicule şi n-au zis decât aşa, pe departe, că nu le place timpul, că s-a pus vremea a rea, lucruri de-astea. Mare curaj au unii şi uite că le merge.

LOCOTENENTUL: Să nu ne pripim, Preacinstite... deliu... ori ce-ai fi fiind. Ce eşti, bei, paşă, hadâmb? Că eu mereu uit...

BEŞLEAGĂ: Beşleagă, locotenente... şi măcar galbenii să-ţi aducă aminte că sunt din solda amărâţilor de... Avea dreptate Paşa, dar prea a spus-o fără perdea... Că, eu dacă vorbesc cu Sultanul, şi-mi rezolvă hârtiile, sulurile, alta o să fie situaţia întregii armate... Toţi se vor primeni şi-or începe să cânte. Am idei mari. Numai să nu apuce să intre Preacinstitul Baftangioglu înaintea mea, că strică şi ce mai era bun... Are un dar de-a măslui realitatea, ce nu s-a pomenit! *(Rugător.)* Ce fac, plec sau mai aştept?

LOCOTENENTUL: Plecaţi, dar rămâneţi prin preajmă. Luaţi-o în partea cealaltă, să nu vă întâlniţi cu Baftangioglu... că şi el e tot pe-aici... Aşteaptă. Dar vă promit, mă jur, că la primul moment liber vă veţi vedea în faţa Slăvitului. Ştiu că vă iubeşte. A auzit de isprăvile dumneavoastră şi abia aşteaptă să vă primească. E şi foarte receptiv la sugestii. Aţi văzut, toţi îl judecă, toţi îi arată pe faţă unde greşeşte.

(Cortina)

TABLOUL 2

O masă împărătească. Jilţuri sculptate în fildeş. Draperii grele (dar cam ponosite) în fundul scenei. Să se vadă un glasvand. Pe masă, tacâmuri scumpe.

ÎMPĂRĂTEASA *(aşezând şerveţelele cu monogramă)*: Şerveţelele nu se pun în pahare, cum fac dumnealor, ci lângă farfurie.

RĂZBOIUL: Înălţimea Voastră se frământă şi îşi bate capul cu aşezarea şerveţelelor, iar Sultanul nu ştiu dacă are idee de apariţia acestei

bucăți de pânză misterioasă și la ce folosește ea. *(Râzând.)* Deunăzi l-am văzut pe-un dregător de-al lui încurcat. Se pomenise cu șervetul în mână, a dat să-l miroasă, să-l guste și până la urmă și-a șters papucii...

ÎMPĂRĂTEASA: Domnule ministru, aveți o limbă ca o sabie... Dacă și ca ministru de război ați fi fost la fel de ascuțit... *(Oftând.)* Cel mai greu e de mine: slugă la două împărății! Una mai mare ca alta. Nici n-ai terminat bine cu un prânz, că trebuie să te îngrijești de altul... Și nu mai am nici condițiile de odinioară. Unde să primești? Marmora de pe jos e ca vai de ea... Se vede asta cât de colo! Și dacă-mi pare rău după ceva, atunci regret... Știți ce regret? Harta Ierusalimului făcută din mozaic, din sufrageria mea... O adevărată operă de artă!

RĂZBOIUL: Eu, în calitate de ministru de război... ce să mai zic. Aproape că nu mai am probleme. Singura mea grijă e războiul cu stomacul. Când e gol, e rău că e gol, când e plin, e rău că e plin.

ÎMPĂRĂTEASA *(aruncând o ultimă privire asupra felului cum sunt așezate tacâmurile)*: Au fost lansate toate invitațiile?

ZUNIS: O, doar le-a dus chiar ministrul de finanțe, în persoană. Le-a înmânat fiecărui invitat în parte, odată cu copia plângerii pentru mărirea tainului.

ÎMPĂRĂTEASA: Vai, dar nu se cădea...

ZINUS: Măria Voastră e împărătească și nu știe anumite lucruri, adică nu trebuie să le știe... Acestea sunt problemele noastre, ale bărbaților de stat. Căci uitați-vă și Măria Voastră: tacâmuri aurite avem, dar ce punem în farfurii?

ÎMPĂRĂTEASA: Și musafirii trebuie să pice dintr-un moment în altul.

ÎMPĂRATUL *(apare cu o coroană de spice, maci, imortele, pusă cam strengărește)*: De câte ori port coroana asta pe cap, simt întreaga greutate a Imperiului bizantin. Când o fi de-oi muri, să i-o puneți Sultanului pe piept.

ÎMPĂRĂTEASA *(cu dojană)*: Nu mai culege pătrunjelul de pe ouă! *(Intră ministrul de finanțe.)*

ZUNIS: A, finanțele! Vin toți?

FINANȚELE: La masă, cine nu se înghesuie? O să-i avem aici, în păr, de la Sultan până la Harap. Așa ni se scurge zi de zi tezaurul... Și până acum n-am obținut nici un favor...

ÎMPĂRĂTEASA: Dacă vin, cum să nu-i primești? *(Zâmbind.)* Închipuiți-vă, l-am văzut mâncând. Nu știe să țină furculița în mână!

FINANȚELE: Cine?

ZUNIS: Ei, cine?

ÎMPĂRĂTEASA *(râzând)*: Punea orezul în pumn cu furculița, lăsa furculița jos și ducea pumnul la gură.

FINANȚELE: Cine? Cine?

ZUNIS: Sultanul. Of, ăștia de la finanțe vor ca totul să fie clar de la început...

ÎMPĂRĂTEASA: De ce credeţi că vine aşa de des ca să servească masa cu noi? De drag? Se uită fix cu ce îndemânare mânuim noi, bizantinii, cuţitele...

ZUNIS: Ei, de-ăştia făcuţi peste noapte! Când să-nveţe şi ei?

ÎMPĂRĂTEASA *(pornită)*: Poţi să spinteci jumătate din omenire, dar dacă nu ştii să mânuieşti cuţitul... tot impresie rea o să laşi în istorie. Eh, noblеţea nu se ia pe furate, nu se-nvaţă cât ai bate din palme...

ÎMPĂRATUL: Pe mine m-au bătut la palmă...

FINANŢELE: Uitasem... ni s-au luat cuţitele...

ÎMPĂRĂTEASA *(indignată)*: Cum, adică... să facem şi noi ca el? În loc să-nveţe ei de la noi... să... şi noi din pumn? *(Se înecă de indignare.)*

FINANŢELE: Eu cred că Harapul. În cort nu se ştie nimic. Zice că pentru acoperirea cheltuielilor.

RĂZBOIUL: Ce cheltuieli? Care cheltuieli?

FINANŢELE: Va trebui să vindem până şi tronul.

ÎMPĂRATUL: Cu o condiţie: cel care cumpără tronul să-l ia cu împărat cu tot. *(Hotărât.)* Preţul îl stabilesc eu. Eu stabilesc preţul.

ZUNIS *(către Război)*: Atunci să vezi lupte... Toate noroadele or să se-nghesuie să-l ia... veneţieni, germani, genovezi... Poate-n felul acesta o să-şi dea seama şi Mahomed ce comoară suntem... *(Privind masa.)* Ce facem? Pe cine mai aşteptăm?

ÎMPĂRĂTEASA: Că bine ziceţi... Aş propune să trecem să servim ceaiul în grădina palatului...

ÎMPĂRATUL: Grădina suspendată. Întotdeauna am confundat grădina suspendată cu sabia lui Damocles. Una mai suspendată decât alta.

ÎMPĂRĂTEASA *(neluând seama)*: Există acolo trandafiri înfloriţi, statui, jocul irizat al fântânilor arteziene. Să mergem. *(La braţul Împăratului. Se îndreaptă spre avanscenă. De sus cade un grilaj, care le barează trecerea. Acum se observă că totul se petrece într-o cuşcă mare, mobilată în stil bizantin – dar cuşcă, precum toate cuştile.)*

ZUNIS *(primul care-şi recapătă sângele rece)*: Mobilată în stil bizantin, dar cuşcă precum toate cuştile...

ÎMPĂRATUL *(jignit)*: Se află vreunul printre soldaţii mei care să-mi taie capul?

HARAPUL *(apare din afară, se opreşte lângă gratii)*: Dacă vă strânge, îi mai dăm drumul... Nici nu ştiţi cât chin şi pe mine! Toată ziua, saltă cortina, lasă cortina, saltă cortina, lasă cortina... Dar trebuie să ai muşchi pentru politica asta! Muşchi, nu glumă...

ÎMPĂRĂTEASA: Uitaţi-vă la el! Ăsta se spală numai pe dinţi.

HARAPUL: Sultanul şi-a amânat vizita pentru diseară... Strângeţi masa şi învăţaţi glume noi, ca să-şi poată descreţi fruntea. *(Apare Izabela. Harapul îi deschide, lăsând-o să intre în cuşcă. Închide uşa cu grijă după ea. Pleacă.)*

ÎMPĂRĂTEASA: Fiica cea risipitoare. Umblă ce umblă, dar se-ntoarce exact când se taie viţelul cel mai gras.

ÎMPĂRATUL: Eu sunt acela.

IZABELA: Vă rog să mă iertaţi c-am întârziat la masă.

ÎMPĂRĂTEASA *(cu reproş)*: Ce toaletă e asta?

ZUNIS: Izabela, frumoasa noastră... Tu eşti unica moştenitoare a tronului, toţi ochii sunt pe tine, toţi îţi fac curte şi ai atât de puţin timp şi pentru noi...

ÎMPĂRĂTEASA *(supărată)*: De ce n-ai rămas acolo, la bazin?

IZABELA: Se primeneşte apa. *(Pe alt ton.)* Am veşti. Nici nu vă închipuiţi.

RĂZBOIUL: Ce?

FINANŢELE: Se urcă preţurile!

IZABELA: Ne înmulţim. Ne înmulţim.

ÎMPĂRĂTEASA *(cercetând-o atent)*: Ai rămas...? Dumnezeule, să n-aud de-o ruşine ca asta!

IZABELA: Nu e asta, mamă. Ni s-a aprobat un om, cel care-a murit acum două luni... şi locul lui rămăsese gol... acum au prins altul... O s-apară din clipă-n clipă, acum e acolo... la-ntrebări... trebuie să-i scoţi vorbele cu cleştele din gură, aşa spunea Harapul. Cică ştie multe, e un învăţat, dar cam scump la vorbă.

RĂZBOIUL: Şi-atunci, ce să facem cu el? Să stea ca mutul pe scenă?

FINANŢELE: Bun, rău, n-ar trebui să-l primim. Ar putea să aibă şi talent, nu zic ba, dar nu ne interesează! Eu am ridicat demult problema la Harap. Nu mai primim noi indivizi în ceata noastră de luptă antiotomană.

RĂZBOIUL: Subvenţionată chiar de Mahomed, fiul lui Murad.

FINANŢELE: Da, dar prost. Pentru că tainul global rămâne acelaşi. O să mă condamnaţi că-s inuman, dar am mers până la a-i spune: ori măreşti ciolanu', ori mai răreşti din câini.

ÎMPĂRATUL: Ce-mi aud urechile? Consulii nou aleşi la Constantinopol nu mai respectă tradiţia de a oferi poporului spectacole, jocuri şi bani, în prima săptămână a lui ianuarie. Dar de-o mie de ani există acest obicei. Cum să sari peste el? Ministrule, ia măsuri de urgenţă.

(Intră Stratos, un om de 60 de ani, încărunţit, figură distinsă: se vede asta chiar dacă poartă semnele unei maltratări recente. E îmbrâncit de Harap în cuşcă. Uşa se-nchide la loc.)

FINANŢELE: Ăsta nici de sufleor nu mai e bun...

STRATOS *(împleticindu-se un timp în scenă)*: Cine sunteţi voi?

ÎMPĂRĂTEASA: Maestrul de ceremonii ne-a fost tăiat. Domnule Zunis, fă dumneata prezentările.

STRATOS *(cu voce stinsă)*: Unde sunt?

ZUNIS: Aţi nimerit chiar în viesparul luptei împotriva păgânilor. Ultimul cap de pod, înţelegeţi?

FINANȚELE: Luptă sprijinită chiar de Sultan... Nu știm pentru ce, în ce scop... dar plătită îngrozitor de slab, sub orice tarif. Și cât ne plătește, atâta luptăm.

STRATOS: Nu înțeleg.

ÎMPĂRĂTEASA: Aceasta e Curtea bizantină... cu tot fastul ei, despre care s-a dus vestea...

ZUNIS *(tresărind)*: Domnule Stratos!

STRATOS: Zunis! *(Se îmbrățișează.)*

ZUNIS: Dar pe unde umbli, omule, de-atâția ani?

STRATOS: Misiunea mea era să merg de la o Curte la alta și să prezint situația. Am vorbit cu Dogele Veneției să dea ajutor Împăratului, a zis că-l dă și...

RĂZBOIUL: ... nu l-a dat.

STRATOS: Când să mă întorc să-i spun... cu cine să mai vorbești? Am rămas prin țări străine și tot încerc să trezesc simțul datoriei față de creștinătate, la popoarele creștine. *(În șoaptă.)* Putem vorbi deschis?

FINANȚELE: Altfel nici nu vrem să ascultăm. Aici totul e vraiște.

STRATOS: Țineți-vă tare, că azi-mâine trebuie să-nceapă.

RĂZBOIUL: Cine?

STRATOS: Cruciada. *(Dându-și importanță.)* Fraților, dar cât n-am umblat... Mă duc la Doge, zice să merg întâi la Papă. Du-te la Papă, zice să vadă ce i-o spune Regele Neapolului, fugi la Rege, după aia aleargă la Curtea Franței... nici unul nu era la curent cu situația reală a lucrurilor. Bate-ți capul și explică-le... Apoi, care mai de care mai suspicios... a trebuit să le arăt scrisori, documente. L-am pus pe Papă de-a scris cu mâna lui...

ÎMPĂRĂTEASA: Ce-a scris?

STRATOS: O bulă.

ÎMPĂRĂTEASA: Mulțumesc! Între timp, noi stăm cu capul pe butuc, regii se scarpină-n creștet și diplomații noștri umblă lelea... Trebuia să vă întoarceți la Curte, să împărtășiți soarta noastră...

STRATOS: Soarta, de împărtășit, tot o împărtășesc, nu vedeți, dar ce era mai important pentru Imperiu: să stau să mă jupoaie și pe mine și să mă umple cu paie ca pe alții sau să încerc să trezesc conștiința adormită a Apusului?

IZABELA: Iertați-mă, domnule Stratos. Am auzit de dumneavoastră. Treceați drept unul dintre cei mai învățați oameni de la Curte, așa că iertați-mi întrebarea: ați trezit-o?

STRATOS: Da.

RĂZBOIUL: Deocamdată ne-am trezit noi cu dumneata aici.

STRATOS *(înflăcărându-se)*: Cum aud de apărarea credinței contra osmanlâilor, toți sar ca arși. „Da, sigur că da, îi căsăpim." „Afară cu turcii din Europa!" Așa zic toți. Dar când e să treacă la faptă...

FINANȚELE: Spaniolii îl întreabă pe Papă, Papa se consultă cu Dogele... acesta cu...

STRATOS: Exact cum vă spuneam... Aveam taşca plină de scrisori diplomatice.

IZABELA: Mai încet. Şi unde sunt?

STRATOS: Le-am înghiţit. Nici un rege nu ştie geografie şi nu putea să-nţeleagă pe nevăzute cam care ar fi mişcarea trupelor. A trebuit să le întocmesc tot eu hărţi, pe ţări... Doi ani am studiat mersul trupelor, liniile de atac, şi-am făcut hărţile.

IZABELA: Pss! Şi unde sunt?

STRATOS: Le-am înghiţit, să nu cadă în mâinile lor. Pe dinăuntru sunt tot o hartă şi-un document diplomatic. Dar le ştiu pe dinafară.

IZABELA: Pss!

ZUNIS: E, că fără hârtiile dumitale turcii n-or mai şti ce au de gând să facă...

STRATOS: Am întocmit şi hărţile Apusului... dacă tot am bătut drumul. Pe acestea, osmanlâii nu le mai au...

ÎMPĂRĂTEASA *(plângând)*: Unde-au rămas creştinii? Când vin?

STRATOS: V-am spus. Azi, mâine. Cruciada e pusă la cale, în cele mai mici amănunte. Ca să nu se trezească bănuiala Sultanului, se vor preface că merg la Sfântul mormânt... o iau prin sudul Serbiei... după aceea, pe mare, şi le cad în spinare...

RĂZBOIUL: Principalul e să treacă cruciada prin cuşca noastră. Dacă nimeresc un pic mai la dreapta ori mai la stânga... degeaba o mai fac, pot să nu se mai apuce...

STRATOS: Acum, totul e în mâinile lui Dumnezeu...

ZUNIS: Şi dumneata, dragă Stratos, în mâinile turcilor... Unul din obiceiurile lor nesuferite e că sugrumă. *(Face gestul.)*

STRATOS *(către Împărat)*: Cine e?

ÎMPĂRĂTEASA: Nu mai avem maestru de ceremonii, că ni l-au...

FINANŢELE: S-a micşorat schema...

ÎMPĂRĂTEASA: Împăratul nostru ...

STRATOS: Nu înţeleg.

ÎMPĂRĂTEASA: Evident, politician!...

STRATOS *(către Împărat)*: De unde ai coroana?

ÎMPĂRATUL: Mi-au dat drumul ameliorat. Oameni grei, care, pe uscat, sunt miniştri şi cântăresc probleme, aruncaţi în apă, îşi pierd din greutate o parte egală cu volumul de lichid înghiţit pe uscat.

STRATOS: Şi unde mergeţi?

ÎMPĂRATUL: Bate vântul... şi dacă apare şi Steaua ciobanului înseamnă c-am scăpat de ploaie.

STRATOS: Am înţeles, eşti rivalul Sultanului...

FINANŢELE: Mintea i s-a terminat odată cu împărăţia...

ÎMPĂRĂTEASA *(aducându-şi aminte că e amfitrioană)*: Dar, vă rog... *(Îi arată masa.)* Şi Sultanul ne onorează din când în când cu prezenţa sa... Noi tocmai ne pregăteam să ieşim în grădină să servim ceaiul...

STRATOS: Atunci?

ÎMPĂRĂTEASA *(zâmbind)*: Atunci şi acum... *(Stratos se aşază în capul mesei.)*

ÎMPĂRATUL: Nu, în cap stau eu! *(Îşi pune farfuria în cap.)*

STRATOS *(ocupă alt scaun)*: Unii nu au minte, alţii nu mai au posibilităţi la ea. Dacă nu mă confundau cu un spion valah, scăpam. Turcii îl căutau pe altul, şi-au dat de mine. Trei zile să mai fi stat, şi cruciada era urnită.

IZABELA: Şi creştinii dumitale, treziţi, măcar îi ajută pe valahi?

STRATOS: Nu, c-ar observa turcii. Mişcarea e mult mai subtilă.

IZABELA *(privindu-l în ochi)*: Credeţi?

STRATOS: Nu. Într-un fel, bine că m-au înhăţat ăştia, ajunsesem la disperare văzând atâta inerţie. Unii s-au înfundat prin mânăstiri şi fac traduceri din persană, arabă, latină, greaca veche... Ăştia măcar au o scuză... Alţii, cu coroane pe cap, se ţin de nunţi, de petreceri... Noi, care-am mai rămas, trebuie să ne ţinem tari.

(Apare Harapul, îl înşfacă de guler pe Stratos şi-l scoate din scenă.)

STRATOS *(ieşind)*: Să nu dai, că spun... Nuu! E o confuzie... Sunt de origine greacă, născut la Alexandria, crescut la Atena şi cu domiciliul stabil la fostul Constan... Am fost câţiva ani în trecere prin Europa, cu intenţia să mă întorc la domiciliul stabil, să plătesc impozitul, impozitul pe sobe... ceea ce şi făceam... şi pe unde să trec, dacă nu prin ţările balcanice? Stai, nu da, căci comiţi o eroare de... ce pumn!

IZABELA: Cât o fi omul de învăţat, când e pus faţă în faţă cu mizeria umană... se duce caracterul, zboară maximele şi teoriile...

ÎMPĂRĂTEASA: Oricum, de mult n-am mai văzut un musafir care să mânuiască la perfecţie silogismul. *(Către Izabela:)* Ajută-mă să strâng. Dumnezeule, şi când mă gândesc că diseară iar avem musafiri... şi încă pe cine! *(Împărăteasa şi Izabela ies cu braţul de farfurii.)*

FINANŢELE: Nici nu l-au adus bine, şi l-au şi băgat în porţie.

RĂZBOIUL: Ce minte sclipitoare! N-a călătorit degeaba. Tot ce-a văzut s-a prins, a dat roade. Logică perfectă, putere de disociere, perfectă luciditate în analiza situaţiei.

ZUNIS: Şi un mare patriot. Ai auzit. A luat legătura cu atâtea capete luminate, trecând din ţară în ţară şi...

FINANŢELE: ... plătindu-şi singur drumul...

ZUNIS: Ca eroul de la un nou Maraton. A strigat: „Ne-nving", şi-a căzut... în mâinile lor...

(Harapul îl aduce pe Stratos, desfigurat.)

STRATOS: Eu atât am avut de spus...

HARAPUL: Până diseară să-mi învăţaţi toţi gluma asta, să i-o spuneţi Sultanului: „Dacă nici istoria n-o fi având humor"... O veţi spune în cor antic.

ZUNIS: Humor cu H sau fără?
HARAPUL: Cu H. Ăsta e tot hazul.

(Harapul iese.)

STRATOS: Cum îl cheamă pe Harap?
FINANŢELE: Sarailie.
STRATOS: Mda! Săracul. Are un pumn greu, mă mir cum îl duce.

(Toţi îl cercetează cu compătimire.)

ZUNIS: Căcaşi harta?
STRATOS *(ruşinat)*: Da, dar pe cea mai mică. Nu prezintă nici un fel de interes strategic şi-mi ţinea şi memoria blocată, încărcată cu lucruri de prisos.
RĂZBOIUL: Eh, să fi fost eu...
STRATOS *(dezvinovăţindu-se)*: Am rezistat foarte bine la tot... şi la smulgerea unghiilor, şi la strângerea cu uşa, şi la ţesălarea limbii – am fost ciment... Dar când au început să se milogească de mine... că n-au, că le trebuie, că să-i înţeleg şi pe ei... că ei ne dau pâinea... m-am înmuiat.
ZUNIS: Totul e să nu-i deconspirăm pe cruciaţi.
FINANŢELE: Ei, acum, dintr-o hartă mică...
STRATOS: Ce-mi pare rău e că n-am apucat să-i înştiinţez pe valahi că vor fi singuri, absolut singuri...
ZUNIS: Ce să-i mai descurajezi şi pe ei!
STRATOS: Nu ştiu de ce mă cuprinde aşa o jale... Are vreun rost rezistenţa noastră?
ZUNIS: Are, domnule, are. Mergem până la capăt pe drumul ăsta.
STRATOS: Pentru ciolanele mele bătrâne, bine ar fi într-o chilie, undeva în munţii Valahiei. Să traduc din Sfinţii părinţi, să fac comentarii la martiri, ca atâţia alţii...
ZUNIS: Acum noi suntem martirii.

(Cortina)

TABLOUL 3

Mahomed şi Paşa din Vidin în căruţa închisă, care-i transportă spre Dunăre. Afară – vuietul armatei mărşăluind. Nechezat de cai, cântece soldăţeşti, comenzi. Discuţia va fi punctată de hurducături, însă, chiar şi peste hopuri, nivelul ei se păstrează ridicat. Înaintarea este oricum asigurată, în ciuda şleaurilor desfundate.

MAHOMED: Am impresia, dragul meu, că n-ai înţeles metafora. Ochiul e Allah.

PAŞA DIN VIDIN: Metafora nu-i tocmai nouă. Dar nu asta mă deranjează. Nu-i obligatoriu să fim originali cu orice preţ. Important e să cădem, în ceea ce scriem, peste adevăr.

MAHOMED: De ce să cădem?

PAŞA DIN VIDIN: Să nimerim, dacă vreţi, într-o zonă a adevărului. Dar să luăm ultimul vers din oda Luminăţiei Tale, închinată lui Allah. Spun în paranteză că, în situaţia în care vă găsiţi, a închina ode lui Allah este o pură pierdere de vreme.

MAHOMED: Poţi să-mi explici paranteza?

PAŞA DIN VIDIN: A fi Mahomed şi a-l linguşi pe Allah... e ca şi cum ai încerca să-ţi săruţi mâna. *(Râzând.)* Chiar dacă o faci, nu simţi nici o plăcere. *(Sobru.)* De ce nu scrie Luminăţia Ta despre ce cunoaşte mai bine? Despre caii de la caleaşca asta – cai arăbeşti, e drept –, care ne poartă acum departe spre Dunăre, şi dacă va vrea Allah, în caz că nu l-a mâhnit oda Măriei Tale, *peste* Dunăre, să-l înfrângem pe ghiaurul de Ţepeş, care până acum a tras în ţeapă toată avangarda noastră, făcând un fel de pădure macabră sau o livadă macabră în care se coc nişte fructe-cadavre... Brr!

MAHOMED: Văd că şi ţie îţi dau ghes alegoriile.

PAŞA DIN VIDIN: Îmi cer iertare... a fost o simplă metaforă. Sau de ce nu scrie Măria Ta despre... *(Merge în spatele căruţei şi trage la o parte o perdeluţă.)*... această cuşcă pe care o târâm după noi?

MAHOMED *(vesel)*: De ce să scriu despre lucruri pe care le văd pe fereastră?

PAŞA DIN VIDIN: A vedea pe geam cuşca Împăratului bizantin, a ultimului împărat bizantin, şi a pune asta într-o meditaţie mie nu mi se pare de colea! *(Concentrându-se ca într-un moment de inspiraţie.)* Se aude vuietul armatei care mărşăluieşte. Rap, rap, rap... Nechezat de cai, comenzi. Cântece ostăşeşti. Înjurături. Se simte praful drumului... şi chiar şi cel de puşcă... Eh, căruţa noastră merge unsă, târând după ea cuşca bizantină... care scârţâie. Mda, destul de încăpătoare cutia asta a lor... din păcate, expusă arşiţei şi prafului, ceea ce dă captivilor o stare de delir, combinată, în clipe de calm, cu un sentiment al zădărniciei. De altfel, împăratul Constantin Paleologul nu e chiar Constantin Paleologul. Cel adevărat a fost găsit mort, cu sabia în mână, la una din porţile cetăţii. Cel care-i ţine locul e un impostor. Când o să terminăm odată cu impostorii?

MAHOMED: Au şi ei rolul lor... misiunea lor. Ideea mea era să-l vâr pe Împărat în cuşcă... şi... l-am vârât!

PAŞA DIN VIDIN: De nouă ani, de când e captiv şi cărat prin toate campaniile, şi-a permis gestul necugetat de a înnebuni. Pe drept cuvânt şi în sensul larg al logosului, cum însuşi spune. Suita lui însă e destul de lucidă spre a aprecia cum se cuvine situaţia, care, după părerea unanimă, nu e prea strălucită... *(Desfăcându-şi braţele în lături.)* O, ce subiect de poem! Dar eu am expus toate astea în proză...

MAHOMED: Nu cred că trebuie să spoim odele împărăteşti cu balegi de cal ca pe nişte umile cocioabe. *(Îngrijorat.)* Ce nu-ţi place la ultimul meu vers?

PAŞA DIN VIDIN: „Eu, umbra-nchisului tău ochi, geana-i". Acesta-i versul. Am înţeles că Ochiul e Allah. Nu pricep însă de ce vă consideraţi *Umbra* ochiului lui Allah?

MAHOMED: Ce e fals aici?

PAŞA DIN VIDIN: Să nu se supere Luminăţia Ta, dar această ultimă producţie ni se pare ratată. Deşi am găsit câteva expresii, ba chiar versuri întregi, strofe, bunicele.

MAHOMED *(mâhnit)*: Să ţi-o mai citesc o dată?

PAŞA DIN VIDIN: Tot mediocră!

MAHOMED *(enervat)*: Ia ascultă, Paşă din Vidin! Vrei să spui, poate, că n-am talent. *(Ridicând tonul.)* Mi-oi fi pierdut talentul peste noapte?

PAŞA DIN VIDIN: N-am afirmat asta... Dar vă grăbiţi...

MAHOMED: Nu cumva lirica mea e apreciată cu... mă rog... superlative, doar din cauză că-s cine îs?

PAŞA DIN VIDIN: Vorbiţi poeticeşte. Sună ca sunătoarea sau pojarniţa.

MAHOMED *(domolit)*: De ce-o sucşti aşa? Adevărul e că, de fiecare dată când îţi citesc ce-am scris, mă calci pe nervi îngrozitor. Nu ştiu de ce naiba te-oi fi chemând să-ţi citesc... şi nu te las să-ţi comanzi armata ta ori să te legeni în braţele vreunei cadâne.

PAŞA DIN VIDIN: Vă trebuie un cititor ca mine... Ca Sultan, aveţi nevoie de sute de mii de ostaşi, să vă asculte porunca. Tot aşa, ca poet adevărat – părerea mea este că sunteţi, orice s-ar zice, un poet adevărat –, nu vă puteţi lipsi de un critic, capabil să discearnă, care să vă poată arăta: „Uite, aici e aur, aici, alamă sclipitoare... Taie asta, lasă asta"... În lipsa unuia mai bun, m-aţi găsit pe norocosul de mine... Câteodată, corvoada mă copleşeşte, trebuie să recunosc. *(Oftează. Uşa se deschide. Intră Radu.)*

RADU *(cu plecăciune către Sultan)*: Veşti bune. Dunărea e la o aruncătură de băţ. Aerul miroase a şalău, a nisetru. Oastea merge cu însufleţire, sperând o pradă bogată... *(Trist.)* Din păcate, Ţara Românească e ca un buzunar peticit... A fost prădată chiar din interior.

PAŞA DIN VIDIN: Dar cel care merge cu cea mai mare însufleţire e beizadea Radu. Speră un peşcheş şi mai gras: însuşi tronul Ţării Româneşti... Ăsta, dacă nu e gras să vi se aplece, măcar nici nu e soios să-ţi fie ruşine să stai pe el.

RADU *(ţâfnos)*: E tronul tatălui meu, dreptul meu firesc...

PAŞA DIN VIDIN: Ţepeş, fratele tău, nu e şi el fiul tatălui său? El de ce n-ar avea acelaşi drept firesc?

MAHOMED: Bine am făcut eu c-am dat hotărâri prin care viitorii sultani sunt sfătuiţi să-şi omoare în primul rând fraţii. Ţinem la fratele meu

ca la ochii din cap. A doua zi după ce am luat puterea, a trebuit să-l sacrific... Mi-a pricinuit, bineînțeles, o mare durere sufletească. Am compus chiar o elegie...

RADU: Așa se întâmplă: ai frați, ai necazuri...

PAȘA DIN VIDIN: Dar ai și pe cine hăini.

MAHOMED *(către Pașa din Vidin)*: De ce-l împungi de fiecare dată? Știi că nu-i place gluma.

PAȘA DIN VIDIN: Nu glumeam.

RADU: Corabia Măriei Tale este în port, așteaptă. Cu tot echipamentul de luptă...

PAȘA DIN VIDIN: Cu piscină, cu cadâne... Cât mai repede la Dunăre... Că-mi lasă gura apă...

MAHOMED *(către Radu)*: Am avut o discuție cam neplăcută cu Pașa din Vidin. Despre poezie. Ca de obicei, mi-a denigrat ultima producție... Știi, am scris o odă.

PAȘA DIN VIDIN: E slabă. *(Lui Radu, ca și când Sultanul nu s-ar afla acolo.)* Mi-am pus mari speranțe – și parcă numai eu? toți iubitorii de literatură din Imperiu – în geniul Măriei Sale. Dar sunt mâhnit că, de la o vreme, se pripește. Nu reface, nu meditează mai mult. Mi-e teamă că victoriile militare dăunează calității artistice a ultimelor producții.

RADU *(către Mahomed)*: Sunt unii care ar vrea ca Sultanul să piardă această campanie... ca să aibă prilej de a medita mai mult.

PAȘA DIN VIDIN *(către Mahomed)*: Cred că, dacă ați schimba ultimul vers...

MAHOMED *(interesat)*: Serios? *(Brusc, enervat.)* Nu schimb o iotă! În momentul compunerii am fost inspirat. Atunci nu pot da greș. Știi că, dacă țintești cu arcul, poți nimeri cu săgeata prin urechile acului cu care Allah țese natura sau firea. Din păcate, această stare privilegiată de maximă încordare mă cercetează mai rar... În privința asta, îți dau dreptate... Ai mereu nevoie de o ființă după care să-ți tânjească unghiile, părul... care să te pună în stare de...

PAȘA DIN VIDIN: Crimă literară...

MAHOMED *(nostalgic)*: O ființă... Da, o ființă de sânge și carne. A fost o vreme când mă nelinișteau femeile. *(Zâmbind.)* Mi-au trecut și femeile... M-am răcit față de o bună jumătate din omenire, partea cea mai fragedă...

RADU: Au și ele unele calități, dar pierd prea mult timp cu intrigile. Atâta timp pierd cu intrigile, vai!

PAȘA DIN VIDIN: După unii, muierea e motorul artei, oiștea, dacă se poate spune așa. Mulți mor pentru ea. Alții, mai iscusiți, o îmbracă în sonete.

MAHOMED *(râzând)*: Prietenul meu italian, pictorul Gentile Bellini... *(Către Radu:)* L-ai cunoscut?

RADU: Nu.

MAHOMED: Un meşter neîntrecut, te asigur. El îmi spune că italienii şi-au făcut o adevărată modă din a cânta în sonete nevestele altora. Fără nici o legătură amoroasă... Toată viaţa le bombardează de la distanţă cu sonete oarbe. *(Râde.)* Pac, pac, pac, pac sau, după schema sonetului: abba, baab, cdc, ddc. Apucătură cam imorală.

PAŞA DIN VIDIN: Se cântă fiinţa ce nu poate fi cunoscută... Mde... teoretic, merge. De altfel, de când apăru praful de puşcă, soarta artei e pecetluită.

RADU: Cum aşa?

PAŞA DIN VIDIN: Cu un tun nimiceşti ce s-a creat mai bun timp de sute de ani. Unde dai, acolo crapă: statui, arhive, oameni.

MAHOMED *(enervat, dar căznindu-se să se stăpânească)*: Ia ascultă, Paşă din Vidin, cred că această clipă chiar a sosit... *(Ţipând.)* Dă-te jos! Coboară imediat!

PAŞA DIN VIDIN: Am crezut că e datoria mea să atrag atenţia... Talentul începe să şchiopăteze... un mare...

MAHOMED *(abia stăpânindu-se)*: Ieşi afară! Coboară imediat!

PAŞA DIN VIDIN: Să fie oare declinul criticii? *(Deschide uşa, sare din caleaşcă.)*

RADU *(după o pauză)*: Mare putere de stăpânire are Luminăţia Ta. Nu m-am putut apropia niciodată de acest individ.

MAHOMED: A citit mult şi câteodată judecă destul de limpede. E însă un spirit distructiv. Din cauza asta, nu poate produce el însuşi ceva... şi vede numai găurile din sită... Mă face să scriu mai bine... Numai cu el pot să mai discut şi altceva decât despre misiunea musulmanilor, interesele noastre din Nord, complicate socoteli şi daraveli. Vorbeşte şase limbi, ca şi mine. Mai era un pictor italian... Nu Bellini, altul... o să-mi aduc aminte numele lui mai târziu, care, tot aşa, avea geniul discuţiei filosofice... Despica firul de păr în patru şi la urmă-l lipea la loc... de nici nu se cunoştea... Acum, auzii că e la Curtea lui Ţepeş! Pe acest pictor, dacă-l prindeţi, să nu-l căsăpiţi! Oamenii în stare să-şi rişte scăfârlia sunt destul de rari... Ca nenorocitul ăsta de Paşă din Vidin. Cine e el? Un papă-lapte de paşă oarecare, pus de mine la Vidin. Ce e Vidinul? O cetate de paie, fără apă şi cu privată turcească lângă gard. Şi iată cine te contrazice cu încăpăţânare la fiecare vers. Câteodată îmi năvăleşte sângele în ochi, îmi vine... nu ştiu ce să-i fac. *(După o pauză.)* Fratele tău ce-o fi vorbind cu italianul? El se pricepe la artă?

RADU *(râzând)*: În privinţa asta are idei originale.

MAHOMED: Atunci înseamnă că se pricepe. *(Devenind, dintr-odată, familiar.)* Dar, te rog, ia loc, beizadea Radu... Azi am chef de confidenţe...

RADU *(se aşază turceşte pe o pernă)*: Nu ştiu ce v-aş mai putea spune...

MAHOMED: Eu am chef de confidenţe, eu le fac. *(Râde.)*

RADU: Luminăţia Sa Mahomed al II-lea poate să facă orice, chiar şi confidenţe.

MAHOMED *(cu falsă timiditate)*: Dar... mi-e ruşine. Nu ştiu cum să-ncep. Totul e atât de nou pentru mine... *(Brusc.)* Tu ai iubit vreodată?

RADU: Mda. *(Evaziv.)* Patria, poporul... Chiar mă gândeam aseară: cât îmi iubesc eu patria şi poporul!

MAHOMED: Lasă asta, beizadea Radu, ştii cumva de ce tronul Ţării Româneşti va trece din mâna unui om viteaz în mâna unui om frumos?

RADU: Cine e acela?

MAHOMED: Nu eşti tu Radu cel Frumos? *(Îi întinde un sul de hârtie.)* Era pentru tine.

RADU: Ce?

MAHOMED: Poemul... Oda... S-a întâmplat ceva cu mine... am simţit dintr-odată o pornire... să-ţi închin o odă... rodul unui suflet cuprins de flăcări... Asta era mărturisirea pe care voiam să ţi-o încredinţez. *(Ameninţându-l cu degetul.)* Dar să fii demn de ea...

RADU: De cine, adică, de ce?

MAHOMED: Mă simt mic în prezenţa dumitale. Ce sunt eu? Un gândac, un fluture învârtindu-se în jurul unei raze... *(Pe alt ton.)* Simt un avânt spre umilinţă. Nu ştiu, poate unde eşti tu creştin şi mi-ai insuflat spiritul şi forţa creatoare a umilinţei creştine... Ce-ar fi dacă m-aş creştina cu împărăţie cu tot? *(Radu scapă jos sulul. Mahomed îl ridică.)* Totuşi... nu pot să ţi-l dau în forma asta. Necizelat, nu merge. Măgarul de Paşă din Vidin are miros de iapă. Simte de la distanţă podul stricat. Ceva într-adevăr şchiopătează... Acum îmi dau perfect seama şi ce anume... Extraordinar, ne aflăm împreună doar de câteva minute şi pot spune că sunt într-o stare...

RADU: Broboane de sudoare vă încoronează fruntea.

MAHOMED: Inspiraţia... *(Încearcă să scrie.)* Dar căruţa asta hodorogeşte îngrozitor. *(Bătând cu pumnul în loitră.)* Slugilor, mai lin! *(Căruţa merge mai încet.)* Mda... *(Scrie ceva pe sulul de hârtie desfăcut pe genunchi.)* E cu totul altceva. O să-i placă şi lui. Are şi transcendenţă... şi... Trebuie să-l aşteptăm, să i-o citesc. *(Bate din palme.)* Locotenent! Opreşte! *(Căruţa se opreşte.)* Bineînţeles, n-o să-i spunem cine ne inspiră... Secretul nostru... Dar ce s-o fi mişcând aşa de încet? *(Scoate capul pe uşă, strigă.)* Hei, Paşă din Vidin! Vino, frate, încoace. Fă-te încoace. Că doar nu te-oi fi supărat. *(Mai tare.)* Am schimbat ultimul vers... Ia ascultă!

VOCEA PAŞEI DIN VIDIN: Nu-mi ziceţi „frate", după edictul acela...

(Cortina)

TABLOUL 4

Cortul lui Radu.

RADU *(se plimbă nervos)*: Cine-o mai fi şi ăsta? Vreo iscoadă? N-aş crede. Cine-ar avea curajul să pătrundă până aici?

PÂNZARU *(intră)*: În sfârşit, dete Dumnezeu.

RADU: Tu mă tot cauţi de două săptămâni?

PÂNZARU: De trei. Dar m-au tot dus cu vorba ienicerii. Foarte greu se răzbeşte şi la dumneata. A trebuit să bag mâna în buzunar. *(Zâmbind.)* Să nu uităm că suntem în ţara bacşişului.

RADU *(sec)*: Şi ce vrei de la mine?

PÂNZARU *(mirat)*: Ce vreau? Ce să vreau!

RADU: Din moment ce mă cauţi cu atâta stăruinţă înseamnă că aştepţi ceva, doreşti să obţii ceva, un favor, un chilipir.

PÂNZARU: Aş!

RADU *(început de iritare)*: Atunci, mă rog, poţi pleca.

PÂNZARU: Păi, eu venisem să vorbim româneşte... Aş mai sta o ţârâ. *(Cu spaimă.)* N-am cu cine schimba o vorbă. De-aia te-am căutat. Am auzit c-ar mai fi un român pe-aici. Nu ştiu cu ce te ocupi, nu ştiu cine eşti... dar simţeam nevoia unei discuţii cu un cărturar; nu cu un cărturar şi un fariseu, ci pur şi simplu cu un cărturar de-al nostru. Ştii că visăm pe limba părinţilor noştri. Să despicăm firul de păr.

RADU *(cam nedumerit)*: Eşti om de arme? Ai sabie cu ce să despici firul?

PÂNZARU *(râzând)*: Eu, om de arme! *(Amar.)* Nu, domnule, de trei ani de când mi-am părăsit ţara sunt un nemernic...

RADU: Ai fugit?

PÂNZARU: Nu c-aş fi avut ceva împotrivă, dar voiam să văd oraşe mari... ca Viena. *(Luând seama în jur.)* Dar văd c-o duci bine, te omenesc ăştia... Eşti invitat oficial?

RADU *(râzând)*: Într-un fel, da. Sunt musafirul Sultanului.

PÂNZARU *(cu uimire)*: Iete-te, mă!... Şi-ai noştri ce zic?

RADU: Ce să zică? Tac chitic. Tac mâlc.

PÂNZARU: Domnule, să nu te-ncrezi în străini. Nu ştii ce viaţă am dus eu. Mi-a spus mie Gheorghe Iordan, care are o prăvălie de ţambale la Târgovişte: „Nu dorinţa de-a cunoaşte te mână, ci setea de aventură îţi dă ghes! Caută să-ţi înfrângi pornirea, altfel o să-ţi iasă Apusul pe nas!". Şi aşa a fost.

RADU: Nu te-ai acomodat?

PÂNZARU: Eu, la ăştia! Am stat un an la Viena, ca un câine de pripas. Cu hoţi, cu borfaşi, spărgători... scursoarea societăţii... din toată lumea.

Până mi-au venit actele. Dormeam toată şleahta într-o baracă – era o putoare amestecată cu frig... Şi un frig amestecat cu frică... Ce mai, ca în grajd! Nici Iisus Cristos când s-a născut n-a îndurat ce-am îndurat eu. Noaptea, borfaşii îmi furau perna şi dădeau cu ea în mine. *(Admiraţie.)* Ai dracului! Mă nimereau vagabonzii pe întuneric exact în moalele ţestei. Aveau mâna formată. Dedată la spargeri.

RADU: De ce?

PÂNZARU: Asta-i întrebam şi eu! De ce, mă? *(Cu obidă.)* Pentru vederile mele. Auziseră c-aş fi învăţat ceva carte: „Bă, ăsta care citeşti, ia mai du-te de te...". Şi, jap, cu piciorul în fund. Dar pe ce ton! Asta mă enerva cel mai mult: tonul! Cică: „Altă dată să nu mai faci! Că din cartea ta ne-au căşunat toate!". Tot felul de prostii. Mă şi scuipau... Şi tot aşa: pe ce ton! Dar asta nu era nimic, pe lângă crimele lor... Îşi omorâseră unii mama, alţii sora... Şi de-asta nu-i sufereau pe-ăştia fără pată.

RADU: Atunci, de ce n-ai stat frumuşel acasă?

PÂNZARU: Mă gândeam c-o să-mi găsească şi mie vreo pată – mai găsiseră la vreo doi. Şi începuseră să mă caute şi pe mine de bube-a ca, cum se zice... Şi la urmă... mie mi-a plăcut de mie muzica... ţineam tare mult să văd Viena...

RADU: Frumos oraş.

PÂNZARU *(amar)*: Acolo am spart cu gheaţă o iarnă întreagă, cu [illegible] mă dusesem pentru muzică... [illegible] în blănuri, şi eu dădeam cu târnăcopul în trotuare. [illegible] în loc de sare... gheaţă. Vara [illegible] lor... Că toată Viena se vopseşte. [illegible] mă trimiteau după apă caldă. Să se spele [illegible]

RADU: Atunci, bine ţi-a zis Iordan [illegible]

PÂNZARU: Nu, el a zis textual [illegible] nu-i dau dreptate. I-am şi scris [illegible] pretat greşit sfârşitul. Înainte [illegible] „Sfatul dumitale a fost al unui [illegible] el m-a învăţat să fug. [illegible] româneşte! Odată chiar [illegible] Lucram tot la gheţărie, [illegible] naibii... Ajunsesem la [illegible] de-o boală ciudată: [illegible] venea pofta, nu se nimerea [illegible] picior... Şi-n ziua [illegible] pe ziua de azi [illegible] mine pe unul [illegible] boala!" [illegible] în felul lui [illegible] cântat vreo [illegible]

năravurile. Te chemau acasă la ei, în familie, şi... erai obligat să vezi de muierile lor... După aia, la o jumătate de coniac, nu te mai cunoşteau. Nici ei, nici ele. *(Uimit şi enervat.)* Te tratau ca pe un străin. Un oarecare! M-a luat acasă la el, o cămăruţă, de la uşă urcai direct în pat. De fapt, nici nu era pat, un fel de preş. Zice: „Să-ţi arăt ceva", şi scoate o biblie transcrisă de el. Mă întreabă: „O fi adevărat?". L-am încurajat, am spus că sigur, aşa e, există un Dumnezeu, fericire, rai... Şi nu mi-am mai luat zilele. *(Pe gânduri.)* Poţi să ştii ce-o fi pe lumea cealaltă? Când am văzut eu că sunt şi alţii mai decăzuţi decât mine... Ce să te mai omori? Să-ţi mai iei zilele de pomană? Spune dumneata!

RADU *(distrat)*: Şi zi aşa, tot român şi ăla!

PÂNZARU: După aia... aveam un prieten aici, în Turica. Îmi tot trimitea vorbă să vin la el, că nu mai poate, o să se spânzure... şi mă pune naiba să vin... şi nu-l găsesc.

RADU: Se spânzurase?

PÂNZARU: Se însurase!... Se mutase la muieri, că ţin câte trei-patru, şi ele n-au vrut să mă recunoască de prieten al lui. I-au interzis să vorbească deschis şi singur cu mine... Aşa m-am ales cu Turcia... *(Pauză.)* E bine să te duci acasă. Să nu te fereşti de mine, că nu sunt împotriva ţării, nu nimic. Mă gândesc că, dacă m-ar ierta Vodă c-am fugit, i-aş scrie o scrisoare de căinare şi m-aş întoarce. *(Curios.)* Ce le-o fi făcând la ăştia, de se căiesc?

RADU: Îi trage în ţeapă.

PÂNZARU: N-o fi chiar aşa... Mai e şi bârfă. *(Energic.)* Tot mai bine e-acolo! Ăştia, pe aici, n-au suflet. Sunt politicoşi, îţi zâmbesc, dar exact o secundă cât îţi răspund la salut. După aia, au împietrit. Nu te mai cunosc. Ca nordicele alea... O, de m-aş mai vedea acasă, acăsică. N-aş mai ieşi din văgăună. Că satul nostru e o văgăună. Să vină rudele acolo să mă vadă. Acolo să mor, să mă-ngroape... Ce, parcă, dac-am văzut Turcia, ştiu mai multe? Era la noi unul. Îl chema Mailat Alexandru. Ca să-ţi spună câte degete ai la mână, trebuia să le vadă, să le pipăie şi să le numere de câteva ori, că nu-i ieşeau. Lumea trebuie s-o pătrunzi cu mintea, nu să o baţi cu picioarele! Prostul poate să meargă şi-n cap, că tot nu-i intră nimic în el... Doar mărăcini...

RADU: Ăi fi având şi dumneata dreptate. Văd că te usucă dorul de ţară... Hai cu mine acasă.

PÂNZARU *(trist)*: Nu, c-am auzit c-o să fie război. Aşa se tot vântură vorbe pe-aici de câţiva ani. Eu îi ştiu cât de câinoşi sunt turcii. Mai bine stau aici cu ei.

RADU: Dacă eşti cu mine, nu ţi se-ntâmplă nimic...

PÂNZARU: Ai vreo trecere pe lângă Ţepeş?

RADU: E frate-meu.

PÂNZARU: A! Atunci se schimbă socoteala... *(Pauză.)* Dar dacă vin turcii, cine-mi garantează mie că n-or să se ia de mine? Eu sunt foarte

sensibil. Să nu mă atingi la slobozenie, că țip... Țip tare. Cine-mi garantează că nu mă leagă, ai?

RADU: Sultanul.

PÂNZARU *(mirat)*: Îmbroboditul ăsta? Are el puterea asta? Și ce-o să zică Țepeș dacă se amestecă Sultanul și mă garantează tocmai pe mine? Un nepricopsit!

RADU *(râzând)*: Păi... eu o să fiu Domnul...

PÂNZARU: A, pricep... parcă, parcă pricep... A-ha! Vreți să-l biruiți și să-i luați tronul... Bun... Dar... nu vă e frate?

RADU: Ba da. Tocmai că mi-e, am și eu dreptul... Dacă vrea Dumnezeu, nu va mai fi Domn... Și nu mai face pe prostul, că mi-ai plăcut la început cum vedeai lucrurile. Și tocmai voiam să te iau cu mine. Sfetnic. Am mai fi discutat pe drum.

PÂNZARU: Mie-mi place discuția, dar fără politică. Și la urmă, prea văd atâta oaste în jur. *(Curios.)* Ăștia unde se-ndeamnă așa?

RADU: Păi, în Țara Românească, să-l batem pe Vodă...

PÂNZARU: Deci, acolo, cu tot puhoiul ăsta! Eu credeam că vă opriți pe-aici pe la ăștia... Bunăoară... E adevărat c-o să ne ocupe turcii?

RADU: Nu ne ocupă, frate, schimbăm Domnul și gata... ei se-ntorc. Fac cale-ntoarsă.

PÂNZARU: Asta s-o crezi dumneata. Ce-apucă ăștia e bun apucat.

RADU *(grăbindu-se)*: Spune, mergi sau nu?

PÂNZARU: Nu merg, că mi-e frică de Țepeș.

RADU: Nu vezi câți suntem?

PÂNZARU: Ce dacă! Mai bine-i scriem o scrisoare. Să ne ierte pe amândoi. Am nouă frați mai mici acasă. Când am plecat – am spus că merg până la târg –, mama parcă a simțit ceva: „Mă, să nu te duci așa departe, că sunt ăștia mici, vai de maică de om! O să le fie dor!". De-atunci mi-a tot trimis vorbă și la Viena, și aici: „Vino, că nu ți se-ntâmplă nimic. Mă, se mărită soru-ta Floarea și să fii și tu la nuntă, că ce-o să zică lumea?". De doi ani, de când muncesc la fierăria aia, le trimit tot ce câștig...

RADU: Ce faci acolo?

PÂNZARU: Săbii. Dar sunt proaste. Să nu te-ncrezi în săbiile turcești. Eu știu cum le lucrăm. Ne facem că le călim. Scuipăm pe ele.

RADU: Și nu te gândești că săbiile astea or să se-ntoarcă împotriva alor tăi?

PÂNZARU: Cum vrei să trăiesc? Și-apoi, eu sunt la mânere. La încrustat. Cum ar veni, partea artistică.

RADU: Mă uit la dumneata – ai trecut prin multe. Dacă ai rezistat înseamnă că ești om tare.

PÂNZARU: Mi-a ajutat Dumnezeu.

RADU: Te-aș lua sfetnic.

PÂNZARU: Nu băga oaste străină în țară.

RADU: Ce e asta?
PÂNZARU: Un sfat, dacă mă faci sfetnic.
RADU *(supărat)*: Du-te!
PÂNZARU *(ridicându-se)*: De-asta venisem. Auzisem c-ar fi un român pe-aici. Aveam chef să discut ceva mai înalt, mă rog. Mă duc. *(Iese.)*
RADU: Aşa om cu capul în nori n-am mai pomenit! Dar se vede că e cinstit, în felul lui. Păcat că s-a dus. L-aş fi ţinut pe lângă mine. Măcar să mă facă să mai râd. Vede aşa de caraghios lucrurile!
PÂNZARU *(se întoarce cu o bocceluţă)*: O lăsasem afară. Sunt ţoalele mele de primeneală. Dacă te răzgândeşti şi te-ntorci, le dai unui spahiu să i le lase lui frate-meu ăl mare. Şi dacă nu i-or veni bine nici lui, să le dea el lui Mailat Alexandru. Mi-e milă de el, că tare nu-l mai ajută capul. Comuna Pătlăgelele, ţii minte?
RADU: Ia-ţi boarfele. Or fi având păduchi, stelniţe, lindini.
PÂNZARU: Atunci, rog eu un soldat. Dar mi-e silă să vorbesc turceşte.
RADU *(enervat)*: Mă, ăştia dacă ajung la Pătlăgele, fac salată din toţi ai tăi. Nu numai că n-or să-i mai dea hainele lui frate-tău, dar de-l găsesc, or să-l belească şi de piele.
PÂNZARU: Te pomeneşti c-o fac! Dar n-am pe cine să trimit pachete în ţară, că de când cu instabilitatea asta... Că vin ăia, că nu vin... mă rog. *(Pauză.)* Ajunseşi la vorba mea: o să fie prăpăd mare. Poate te răzgândeşti. Mahomed ăsta pare om chibzuit. Să mă duc să-i spun că de ce ne ocupă? De ce tocmai pe noi? Că n-om fi unşi cu miere! *(Pauză.)* Dar nici Ţepeş n-o stea cu mâinile în sân. Acum parcă-i dau şi lui dreptate. După ce-am văzut Viena, parcă mi-a mai trecut necazul.
RADU: Du-te!
PÂNZARU *(din prag)*: Ascultă de la mine! O să fie prăpădul de pe lume. *(Iese.)*

(Cortina)

TABLOUL 5

Cortul lui Mahomed.

MAHOMED: Locotenente, pe ce urme calc eu acuma?
LOCOTENENTUL: Pe urmele lui Darius cel Mare, Luminăţia Ta.
MAHOMED: Şi cum fac?
LOCOTENENTUL: Cine?
MAHOMED: Urmele.
LOCOTENENTUL *(încurcat)*: Cum să facă... lipa-lipa. Aşa cum mărşăluiesc soldaţii...

MAHOMED: Nu! Tresaltă de bucurie că-nsfârşit calcă pe ele cineva pe potrivă. Ce număr purta Darius la oaste?

LOCOTENENTUL: În ce vrei: în suliţi, ca atunci, ori în şchioape, ca azi?

MAHOMED: E, aşa ne mai înţelegem. Ştii ce-am visat azi-noapte? Mă picta Gentile Bellini... Aşa, gânditor, cu capul în palme. Cu capul lui în palme... *(Râzând.)* Îţi aminteşti?... Mă uleia şi trebuia să mă înfăţişeze fioros, cu un cap sângerând la picioare-mi... şi zice: „Nu pot fără model".

LOCOTENENTUL *(dârdâind)*: Cât m-am căznit să uit scena! Aţi bătut din palme, a apărut un dregător, aţi scos sabia şi hârşc! capul. „Continuă!", i-aţi spus maestrului, care se uita năuc. „Hai, ce-ţi tremură mâna pe pensulă? Iată modelul!"... Când mă gândesc că puteam fi eu acela...

MAHOMED: Tu totdeauna îmi dai idei. Ia ieşi puţin afară. *(Locotenentul ezită. Apoi, văzând privirea hotărâtă a lui Mahomed, execută porunca.)* Te iei cu artele frumoase, cu poetica, retorica şi uiţi de disciplină. Oamenii aşteaptă să le dai un sfat, să-i îndrumi, să le deschizi ochii. *(Bate din palme.)*

BAFTANGIOGLU *(intră)*: Locotenentul mi-a adus aminte că cerusem o audienţă.

MAHOMED *(parcă uimit)*: Drăculea?

BAFTANGIOGLU *(bâlbâindu-se)*: Luminăţia Ta... e o confuzie la mijloc. Mă cheamă Baftangioglu...

MAHOMED: Atunci pe mine mă cheamă Ţepeş... *(Scoate sabia şi-i taie capul. Acesta cade în sală ori într-un coş, pus la îndemână pe scenă.)* Mi-am pierdut îndemânarea... *(Oftează.)* Nici un măr nu poţi tăia fără antrenament zilnic... *(Bate din palme.)*

BEŞLEAGĂ *(intră)*: O hârtie de-a mea zace pe aici... de... la...

MAHOMED: Eşti... domnitorul Tării Româneşti?

BEŞLEAGĂ *(îngenunche, îi sărută poala mantalei)*: Beşleagă. *(Încercând să glumească.)* Cu B de la Ali Baba...

MAHOMED: Să zicem c-ai fi Vlad ghiaurul...

BEŞLEAGĂ *(speriat, văzând trupul lui Baftangioglu)*: De ce să zicem, dacă nu sunt... Eu sunt... aia... ăla... Sunt... eram... care... mda!... Ce să-i faci?

MAHOMED: Saltă capul şi aruncă-l în coş! *(Beşleagă ia capul însângerat al lui Baftangioglu şi-l pune în coş. Mahomed, furios.)* Nu pe-a-cela, pe-al tău ziceam! *(Îl descăpăţânează, capul cade în coş. Bate din palme.)*

LOCOTENENTUL *(intră)*: Măria Voastră este Ţepeş.

MAHOMED *(zâmbind)*: Asculţi pe la uşi! De ce n-ai venit dintr-un pocnet? Vrei să fac bătături?

LOCOTENENTUL: Dacă se-mbulzeau toţi! Au trecut peste capul meu. Care mai de care îmi dădea bacşiş să-l las să-l vedeţi la faţă. Acum

i-ați văzut, s-au liniștit. Ziceau că au probleme... *(Repede.)* Mi-au plăcut tactica și strategia. Simplu și cu calm, ca și când ați fi pus o pecete. Vi s-a risipit mânia ca fumul...

MAHOMED: De unde știi?

LOCOTENENTUL: Vă așteaptă Țepeș afară...

MAHOMED: Cum așa?

LOCOTENENTUL *(viclean)*: Am putea să-l facem să aștepte... De ce n-am încerca?

MAHOMED: Nu ești tu tocmai găgăuță. Îmi pare bine că te strecori ca vulpea printre mâinile mele...

LOCOTENENTUL: Țepeș pare nesăbuit până la nebunie. Asta se vede chiar și din aceea c-a îndrăznit să se ridice împotriva Luminăției Voastre... Să-i întindem nesăbuinței lui o cursă de șobolani...

MAHOMED: Tu nu numai că asculți pe la ușa cortului meu, dar îmi citești și gândurile... Să se trimită veste Domnului valah că-l iert. Facem cale-ntoarsă... Să vină să ne pupe mâna și să-l mângâiem pe creștet. Rezolvăm neînțelegerile dintre noi din vorbă-n vorbă, eu zicând una, el zicând alta, mai dând eu, mai lăsând el, negustorește.

LOCOTENENTUL: Înțeleaptă poruncă. Vine ăla imediat, să vedeți.

MAHOMED: Zi-i „acela", e egalul nostru și trebuie respectat. Am auzit că nu e în firea valahilor să stea ca o momâie la cânepă, ca ăștia de le tai scăfârlia, și ei nu se mișcă. Oricum, turcul e dator să încerce. Deși, după cum spune Radu, românii pretind că ei sunt datori să-ncerce. Du-te. *(Locotenentul iese.)* Slugi, slugi, slugi. În dreapta slugi, în stânga slugi, și eu în mijloc... singur... În fața mea sunt blânzi ca mielușeii, se lasă gâtuiți ca vrăbiile. Toți vor prăzi, glorie. Iar eu mă las târât de pofta lor de jaf. E ușor să pornești o campanie, e mai greu s-o oprești. Visul de azi-noapte nu mi-a căzut deloc bine.

TURACAN-BEG-OGLI *(intră)*: Ciumă.

MAHOMED: Nu se poate, așa din senin.

TURACAN-BEG-OGLI: Mai rău ca ciuma: un caz de erezie.

MAHOMED: De la mahomedanism?

TURACAN-BEG-OGLI: Întocmai... Și lucrurile astea, știți, apar azi și mâine au și molipsit jumătate din armată.

MAHOMED: M-ai speriat degeaba... Spune clar despre ce-i vorba.

TURACAN-BEG-OGLI: Unul care citește Coranul de la stânga la dreapta îl înțelege de-a-ndăratelea, se urcă pe-o scară și propovăduiește pe dos.

MAHOMED: Și asta pe față?

TURACAN-BEG-OGLI *(neînțelegând)*: Pe față... Întoarcerea acasă. Și soldații atâta așteaptă, să le spună unul că e mai bine acasă decât în Târgoviște.

(Cortina)

TABLOUL 6

Cortul lui Radu.

RADU: Prietenii ţi-i faci tu, fraţii îţi vin de-a gata. Prietenii ţi-i alegi... E şi un proverb: frate, frate, dar brânza e pe bani. Brânza de Brăila e foarte bună, dar Ţepeş, care-o păzeşte, e un câine... Brânză bună în burduf de câine... O să-i spargem noi burdihanul, pentru că... s-a creat precedentul... Parcă marele Mircea nu s-a duşmănit cu frăţiorul?

PÂNZARU *(intră)*: M-am gândit... ce să mai lucrez la atelierul de săbii?... Chiar dacă fac mânere, tot paloş iese!

RADU: Mergi cu mine?

PÂNZARU: Merg. Dar am un plan.

RADU: Spune.

PÂNZARU *(taină mare)*: S-o cârmim spre Viena. Adică, nu s-o ocupăm. Vreau să spun, nu noi... că e greu de întreţinut... Cât ne-ar costa!... Să-l trimitem pe Sultan. Din Ţara Românească nu s-ar alege cu mare lucru... Ce să iei? Pe cine să mai dezbraci? Dar de-acolo! Toţi în blănuri, oamenii în samur, femeile în vulpi... Tare aş vrea să mai văd o dată Leopoldgasse... asta ar fi o ocazie... Pentru că prima dată, v-am spus... am spart gheaţa... Acum aş vrea să iau un bulgăre de zăpadă... aşa, cu gheaţă... şi să-l dau într-un geam... cu sete, dar nu să-l sparg, mi-ar părea rău... să-i sperii o ţâră pe ăia dinăuntru, care stau la căldurică şi puţin le pasă de sud-estul Europei... că noi ne luptăm! Şi-atunci să deschidă geamul, miraţi, şi eu să le arăt puhoiul turcesc: „Poftiţi, vi i-am adus, cazaţi-i, lenjerie curată, furaje, într-un cuvânt, spălaţi-vă pe cap cu ei".

RADU: Uite unde-l duce capul!

PÂNZARU: Ce palate! Să mai apuc să le iau o dată seama... Prima dată nu prea mi-a tihnit... Acum le-aş vedea cu alţi ochi... Contează mult şi ce ai în spate...

RADU *(râzând)*: Vii? Haide...

PÂNZARU *(grav)*: Da, dar poate-l îmbrobodim pe Sultan... La Viena şi Dunărea ar fi mai mică, mai gâtuită... Trecerea peste ea e mai uşoară.

RADU *(îl bate pe umăr)*: Facem târgul!... Dă-mi Viena, na-ţi...

PÂNZARU: Nu trebuie să-mi daţi nimic... E de pomană... Singur am plecat de-acasă, singur aş vrea să mă-ntorc. Asta e ideea mea de bază... dacă m-aţi urmărit... Parcă sunteţi cam nervos... Mă reped să-mi iau boarfele, calabalâcul şi vin cu dumneavoastră...

RADU: Chiar mă duc să tăinuiesc cu Sultanul... În ce direcţie e Beciul sau Viana?

PÂNZARU: Vin acuşica... şi v-arăt eu cu mâna. *(Iese.)*

RADU: Cum îşi pierd oamenii minţile! Sau eu n-oi mai fi zdravăn? Întâlnirea asta a turnat gaz pe foc. Pe el îl doare inima de satul lui, de rude, de Mailat Alexandru... dar eu, care sânger pentru toată ţara?

LOCOTENENTUL *(intră)*: Tocmai treceam pe-aici... voiam să vă dau bineţe.

RADU: S-a nimerit bine... L-ai văzut pe cel ce-a ieşit adineauri din cortul meu?

LOCOTENENTUL: Mustăciosul ăla?

RADU: E un valah... spion de-al lui Tepeş...

LOCOTENENTUL: Cine-ar fi crezut?... În orice caz, gândea-ţi va fi recunoscător. *(Râzând.)* Acum i s-a năzărit să-i spintece cu fierăstrăul! Se ţine de ştrengării.

(Cortina)

TABLOUL 7

În cuşca lor, prizonierii greci au gânduri mari.

ZUNIS: Câtă vreme nu vom ajunge la o înţelegere între noi, nu cred că putem urni din loc căruţa.

FINANŢELE: Din păcate, ea merge singură.

ÎMPĂRĂTEASA: Bine că aţi venit la vorba mea! Şi va prinde o viteză din ce în ce mai mare.

ZUNIS: Pentru că nu ne înţelegem între noi.

FINANŢELE: Care noi?

ZUNIS: Cu ministrul de război, cu mine, cu Împărăteasa Bizanţului.

FINANŢELE: Vă situaţi pe o poziţie caraghioasă. Afanisită. Răsturnarea nu se poate face decât punând umărul la loitră.

ZUNIS: Hai, să nu-i mai zicem căruţă. Că ăştia care ascultă cred că facem vreo aluzie.

ÎMPĂRĂTEASA: Dar cum s-o numim?

ZUNIS: Pe şleau: Imperiu. Să terminăm odată cu genul ăsta esopic! Noi l-am dat pe Esop, noi o rupem primii cu aluzia şi vorbim deschis împotriva... căruţei.

FINANŢELE: Turcilor...

ÎMPĂRĂTEASA: Nu că mi-ar repugna violenţa... Uitaţi-vă la noi: suntem supuşi la un tratament... că te doare şi capul...

ZUNIS: ... şi trunchiul, şi membrele...

ÎMPĂRĂTEASA: Dar în condiţiile de faţă nu se poate acţiona decât din umbră.

FINANŢELE: Să zicem c-am începe o răscoală... Las la o parte faptul că nu dispunem de tunuri... Nu mai pomenesc nici de celelalte arme de foc... mai mici. Dar n-avem nici măcar arme albe, junghere...

ÎMPĂRĂTEASA: Dacă pătrunzi în bucătăria Bizanţului, vezi că se taie cu dinţii... Cu unghiile... Nu se găsesc custuri.

ZUNIS: Poftim...

ÎMPĂRĂTEASA: Şi n-ai nici ce să măcelăreşti... chiar de-ar fi cuţite...

ZUNIS: Păi vedeţi?

FINANŢELE: Atunci, cum vrei tu să...? Şi, în afară de asta, n-avem oameni. Suntem o mână de indivizi, într-o gheretă, închisă pe dinafară, păzită şi trasă după căruţa Sultanului... De data asta e vorba de căruţa propriu-zisă...

ZUNIS: Şi ei la-nceput se numărau pe degete... Dacă vrem să-i batem, trebuie, mai întâi, să-i cunoaştem. Să ne cunoaştem bine duşmanii. Să vedem cine sunt, de unde vin şi ce caută.

FINANŢELE: Într-adevăr, cine sunt ei?

ÎMPĂRĂTEASA: Cine sunt ei?

ZUNIS: Să recapitulăm.

ÎMPĂRATUL: Recapitulăm.

FINANŢELE: Nu. Mai întâi să vedem cine sunt grecii...

ÎMPĂRATUL *(curios)*: Grecii? Cine sunt grecii? Or fi ăştia niscai grecotei... ha-ha!

ÎMPĂRĂTEASA: Da, mai întâi să vedem cine suntem noi, e mai demn.

FINANŢELE: De ce-am decăzut în halul acesta şi-am ajuns de ne bate vântul?

ZUNIS: Atunci, să vă explic... Elinii se moleşiseră... Vorbesc acum ca un străin, spre a fi obiectiv... Mai întâi s-au bătut cu toţi. Cu hunii, cu celţii, fără deosebire. Când au încetat cu cuceririle, s-au înmuiat. Aveau mercenari care luptau pentru ei. Islamul i-a hipnotizat parcă de la distanţă, puţin câte puţin. Până s-au pomenit cu ei sub porţi...

ÎMPĂRĂTEASA: Cu ei... cu cine?

ZUNIS: Cu turcii...

FINANŢELE: Cine sunt ăştia?

ÎMPĂRATUL *(se bagă şi el în vorbă)*: Arată-mi unul în şalvari şi-l identific a fi de cult musulman.

FINANŢELE: Cine să pornească răzmeriţa? Cine să te sprijine?

ÎMPĂRATUL: Împotriva cui să lupţi?

ZUNIS *(răzând)*: Duşmani s-ar găsi! Dar n-ar trece nici o zi, şi Mahomed i-ar măcelări nu numai pe toţi răsculaţii, dar şi pe toţi creştinii, pe motiv că au simpatizat.

RĂZBOIUL: Ca ministru de război, ştiu ce-nseamnă să-ţi iei răspunderea unor oameni pe care-i trimiţi la moarte. Trebuie să procedăm tactic! Să lăsăm să se destrame de la sine...

ÎMPĂRĂTEASA: Cum ne-am destrămat noi. Bravo!

RĂZBOIUL: Din sânul propriilor mitocoseli...

ZUNIS: Lungeşte, Doamne, boala!

RĂZBOIUL: Şi noi doar să descoperim aceste puncte slabe, să le speculăm în interesul creştinilor... *(Cu avânt.)* Să încurajăm şuşoteala, zâzania, vorba cu două tăişuri, pâra, linguşeala şi lăudăroşenia. Să-i facem să se laude până pică jos, până leşină...

ZUNIS: Iluzii! Nu, hotărât, nu! Pentru că, daţi-mi voie să spun pe şleau: habar n-aveţi cine sunt turcii.

ÎMPĂRATUL: E-he... cine-or fi ipochimenii, că eu de ăştia n-am mai auzit. Auzii de perşi, de celţi, de mameluci...

ZUNIS: Păi, la 1200, cine auzise de ei?

ÎMPĂRATUL: Eu, nu!

ZUNIS: Câţiva învăţaţi... ceea ce nu-i cazul. *(Semn către Împărat.)*

FINANŢELE: Pe la 1200 nu existau, frate. Noi îl dădusem pe... cine?

ÎMPĂRATUL: Pe cine?

ZUNIS: Aici e... că sunt atâţia...

FINANŢELE: Să vedem cu cine începi... Ia să te vedem...

ÎMPĂRĂTEASA: În filosofie... ca să-i facem zob...

ZUNIS: Bine... Pe Socrate, pe urmă pe Platon... la urmă, pe Aristotel... Şi-a trebuit să mai treacă vreo cincisprezece veacuri, ca să vină turcii şi să se ocupe şi ei de filosofie...

ÎMPĂRATUL: Să ne ocupe filosofia...

ZUNIS: Au pornit din Asia c-o ceată mică, atâtica, de războinici... Au ocupat... aia... au ocupat ailaltă... Împăratul Bizanţului a făcut greşeala de a accepta o garnizoană... după care a pierdut Adrianopolul... Puseră un picior în Europa? Puseră.

ÎMPĂRĂTEASA: Cu ce drept?

ÎMPĂRATUL: Cu dreptul.

ZUNIS: Apoi au atacat Albania cea vitează... Belgradul... dar s-au retras în faţa străşnicului lancu de Hunedoara... pentru a profita, doi ani mai târziu, de neînţelegerile dintre principii creştini şi a cuceri Serbia... după cum luaseră mai înainte şi Bulgaria... Acum Valahia a rămas descoperită...

ÎMPĂRĂTEASA: Hai, opreşte-te, că mi-ai făcut capul calendar solar.

ZUNIS: Dar cât o să mai reziste şi Valahia?

FINANŢELE: Această campanie va muta graniţele Imperiului, hăt... spre inima Europei...

ÎMPĂRĂTEASA: Şi ce trebuie să facă grecii?

ZUNIS: Acum, când ştim bine cine suntem, când ne cunoaştem şi inamicul, nu ne-a rămas decât un singur lucru...

ÎMPĂRATUL: Aia e, că nu ne-a rămas decât un singur lucru...

ZUNIS: Să acţionăm... şi la prima ocazie... să nu mai lăsăm să cadă Bizanţul... *(Apare Harapul lângă cuşcă.)* Să încurajăm răscoalele pentru eliberarea ţărilor mici.

FINANȚELE: De ce vorbești prostii?!

RĂZBOIUL: Lupta trebuie dusă pe un plan mai subtil...

HARAPUL: Cel mai frumos spectacol de pe lume e cel oferit de greci la pușcărie... Au atâta energie, atâta spirit de... contradicție... N-am timp să-i ascult, cât mi-ar plăcea mie... Construiesc sisteme perfecte cum face părul pere, și la urmă alte sisteme perfecte cum face mărul mere. Și la urmă alte sisteme perfecte cum face măslinul... Măsline? Nu, corcodușe. Pentru că altoiesc o idee nouă pe una veche... și tot perfect iese... și uite-așa li se acrește de perfecțiune, li se apleacă, și tot ei întorc totul pe dos... Și sunt într-o veșnică frământare. Aveam în sat unul care mânca aluatul – nu avea răbdare să se coacă pâinea, mânca pe furiș coca crudă. Ăștia sunt grecii.

ÎMPĂRATUL: Ce, a și venit ora prânzului? *(Întinde mâna printre gratii. Harapul îi dă la palmă. Zunis, idem. Ceilalți, idem.)*

ÎMPĂRĂTEASA: Lașilor! Neisprăviților! Fanfaronilor! Așa se întinde mâna? *(Întinde și ea mâna.)*

(Cortina)

ACTUL II

La Dunăre. Oastea turcească se pregăteşte să treacă în Ţara Românească. Se lucrează la un pod de vase. O corabie s-a scufundat fără pricină. Corabia Sultanului, în care se află şi Radu cel Frumos, e ancorată la ţărmul turcesc. Pe ţărmul românesc, mişcări misterioase.

TABLOUL 8

Papuc, cu un pâlc de oşteni şi căpitanul Toma, urmărind desfăşurarea inamicului.

PAPUC: Ei, fraţilor, pe unde scoatem cămaşa?
UN OŞTEAN: Pe cap.
ALT OŞTEAN: Cu cap cu tot. *(Râsete mânzeşti.)*
PAPUC: Are cineva vreo idee? Vodă aşteaptă idei de la popor.
UN OŞTEAN: Poat' să aştepte mult şi bine... Măria Sa e capul, pe acolo scoatem cămaşa. Tălică ştie ce-a poruncit Măria Sa. Tălică, ce-o spune, aia o fi!
ALT OŞTEAN: Sfânt!
UN OŞTEAN: E-he! Nu-i lipsesc lui Vodă ideile...
PAPUC: Ai dreptate, băiete. Măria Sa chibzuieşte că de altceva ducem noi lipsă.
UN OŞTEAN: Poate de-ăştia cu tichie. *(Râsete.)*
PAPUC *(serios)*: Şi turci avem destui.
TOMA *(a stat mai pe lături, cercetând cu atenţie malul celălalt)*: Câtă frunză şi iarbă.
PAPUC: Ne-a procopsit Dumnezeu, căpitane Tomo.
ALT OŞTEAN: O fi adevărat că însuşi Sultanul s-a pus în capul lor?
PAPUC: Chiar aşa... uite-l cum stă în cap... *(Râsete.)*
UN OŞTEAN: Este o vorbă veche: cap să fie, că belelele curg... Şi atunci, stai şi le numeri.
PAPUC: Vin de la Vodă. E trist. Zice că oastea noastră e tare mică. Dacă e să dăm piept de-adevăratelea, nu rezistăm un conac.
ALT OŞTEAN: Ne-om apăra până la ultimul om.
TOMA: Da, dar după aia?
UN OŞTEAN: După aia, om mai vedea.
PAPUC: Cu ce ochi? *(Enervat.)* Cu ce ochi?
ALT OŞTEAN: Cu mintea românului de pe urmă.

PAPUC: E bine s-o avem înainte. Căpitane... de ce te cheamă Toma?
TOMA *(mirat)*: Pe mine?
PAPUC: Aşa s-a întrebat deodată Măria Sa: „De ce-l cheamă pe ăla Toma? Tocmai pe Toma, Toma".
TOMA: Ei, acum asta! Pentru că nu mă cheamă Vameşu.
PAPUC: Ăi fi şi tu vreun necredincios?
TOMA *(jignit)*: Nu ziceţi vorbă mare... N-o să jur în fiecare zi credinţă... Eu, cu fapta.
PAPUC: Ştiu... ştiu. Dar de ce te cheamă aşa? Mă gândeam că ce ne lipseşte nouă acum e...
TOMA: Ce?
PAPUC: O trădare...
TOMA *(râzând)*: De, ne crapă buza... De altfel, una s-a şi făptuit. Ştiţi, ajutorul promis...
PAPUC: Nu-mi mai aduce aminte...
TOMA: Şi nici din partea ailaltă n-o să primim măcar o suliţă.
PAPUC *(către trupă)*: De-aia ziceam, nu c-aş vrea să vă demoralizez, dar suntem puţini. Al dracului de puţini!
OŞTENII: Ne-om descurca noi!
PAPUC: Mă gândesc că poate vreunul ar vrea să fugă la ei. Să spună deschis. Care eşti ăla?
UN OŞTEAN: M-aş duce, dac-aş şti că-i sperii... *(Ceilalţi:* „ha, ha!".*)*
PAPUC: Nu-s mulţumit de echipa de intrători la apă. Stau prea puţin în adânc. Un vas... uite-l cum se mai duce la fund... dar staţi prea puţin sub apă!...
TOMA: Ies când să le crape tâmpla... vin la suprafaţă, trag o gură de aer... şi zdup...
PAPUC: De ce respiră? Nu pot şi ei răbda măcar o jumătate de ceas...
TOMA: E anevoie...
PAPUC: Nu le cerem asta decât azi.
UN OŞTEAN: Nu mai e aer în apă, căpitane! De când cu ăştia, nu mai e aer nici în apă! Ştiţi cum făceam noi când eram mici şi mergeam la scaldă? Luam o trestie-n gură... Chiar puteam cânta pe sub apă, ca din fluiere.
PAPUC *(râde)*: Uite că s-a ivit o idee straşnică... şi dacă duşmanii dau foc la trestii, le aţâţă?
STAN *(vine din dreapta)*: Podul de vase înaintează. S-au făcut luntre şi punte.
PAPUC: Ce facem, Popa Stan? Am venit aici ca să ne zgâim la inamic sau să-l împiedicăm?
STAN: Oamenii sunt la locul lor. *(Ezitând.)* Am prins unul care zicea că-i e frică...
PAPUC: Asta-i bună! Ce zicea?

STAN: Că-i e frică... Dârdâia... Şi l-am întrebat: „De ce dârdâi aşa?". Zice: „De frică. M-am scăpat pe mine".

PAPUC *(aspru)*: S-a înţeles cu ei... Uite-aşa se introduce panica... *(Ameninţător.)* V-am spus că printre noi există trădători?

STAN: L-am pedepsit, deşi cu părere de rău... Era un copil, n-avea nici 13 ani... Venise voluntar, tocmai că se ştia fricos şi voia să se călească...

PAPUC: Mai sunt şi alţii ca el şi n-am timp să-i dibuiesc acum pe toţi... *(Către Toma:)* Aşază oştenii într-un şir. Îi vom pedepsi.

TOMA *(înlemnit)*: Suntem o mână de oameni, căpitane!

PAPUC: Toma!

TOMA *(merge agale în faţa soldaţilor)*: Smirna! Alinierea pe un rând... de la dreapta la stânga, numără! Adică staţi, încă nu... *(Către Papuc:)* Nu pot altfel. *(Intră în rând.)*

PAPUC: Căpitane, înnebunişi?

TOMA: Acum, cum mi-o fi norocul... *(Papuc se plimbă nervos.)*

UN OŞTEAN: Ce e aia decimare?

ALT OŞTEAN: O să vezi tu. Se numără până la zece. Pe urmă, fiecare al zecelea e scos în faţă. Pe urmă, i se taie capul... Hârşc! şi gata... Mai mare dragul... Pe urmă, nu ştiu... şi nici nu-mi pasă, după ce mi-or reteza glava...

UN OŞTEAN: Cu tot ce-ai băgat la glavă?

ALT OŞTEAN: *Decimarea* e un cuvânt de origine latină.

UN OŞTEAN: Mă faci să râd... Nu vine de la ... „de ce, mă?"...

ALT OŞTEAN: Mă-nveţi tu pe mine?... M-am strecurat prin vreo trei decimări până acum... M-a ajutat Maica Precista... *(Îngenunche şi-şi face cruce.)*

PAPUC *(izbucnind)*: Cât să mai aştept?

TOMA *(comandă din rând)*: De la dreapta la stânga, până la zece, numără! *(Începe numărătoarea.)* Numerele zece, trei paşi în faţă!...

(Vreo şapte flăcăi execută trei paşi în faţă. Printre ei se află Un Oştean, Alt Oştean şi Toma.)

UN OŞTEAN *(către Alt oştean)*: Îmi amorţi un picior... de când tot şed aşa...

ALT OŞTEAN: Mai bine-ţi amorţea gâtul... nu-l mai simţeai...

UN OŞTEAN: Vezi-ţi, mă, de treabă. Mâna dreaptă a lui Vodă glumeşte... Cine ştie, vrea să ne încerce...

PAPUC *(către cei şapte)*: O pretenţie mai am de la voi. Să-mi strigaţi tare, de trei ori: „Huo, trădătorilor!". Hai, da' tare, să vuiască pădurea.

OŞTENII *(răcnesc)*: Huo, trădătorilor! Huo, trădătorilor! Huo, trădătorilor!

PAPUC *(un moment de tăcere)*: Ia-i pe aceşti trădători.

UN OŞTEAN *(râzând)*: Hă, hă!

ALT OŞTEAN *(către Un oştean)*: Mai tacă-ţi gura! Dacă nu pomeneai cuvântul numărătoare, am fi râs şi peste un ceas...

UN OŞTEAN: Nu se poate, frate-meu, să ne jugănească degeaba... Aşa, hodoronc-tronc... Că dacă află Măria Sa Vlad...

ALT OŞTEAN: N-om trăi şi n-om vedea.

PAPUC *(către Toma)*: Ieşi din rând.

TOMA: Ba... Ori pe toţi, ori nici unul.

PAPUC *(fierbând)*: Bine. Daţi-mi sulița! *(I se aduce o suliță. Merge la primul oştean şi-l străpunge.)* Alta! *(I se dă altă suliță. Cu suliţa întinsă, trece în dreptul lui Toma.)* Şi aveam atâta nevoie de căpitani!

TOMA: Iar eu, atâta nevoie de oşteni!

PAPUC: N-ai învăţat să fii crud, Tomo?! Uite ce ne-aşteaptă. *(Arată spre ţărmul celălalt.)* Putem sta ca babele?

TOMA: Să lăsăm cruzimea la lupi şi la cei ce vor să le semene. Noi cu omenia ne-am ţinut şi ne ţinem.

OŞTEANUL *(cel străpuns de suliță)*: Ţine-mi-l, Doamne... *(Fredonând.)* Ţine-mi-l... Doamne, nu mi-l pierde... Nea Tomo, eu mor sau ce mă fac...? Ăsta mă ucise sau...? Credea că am pieptul de aramă şi când colo... Să spuneţi acasă că de la turc. Ah, al naibii, cum mă nimeri.

TOMA: E rândul meu, hai odată!

PAPUC: Vreau să mori convins că am dreptate. Numai dând exemple groaznice, putem, într-un timp ca ăsta, stăvili hoţia, laşitatea, vorba lungă, curvia, minciuna, trădarea. Rămân cei ca arhanghelii...

TOMA: Doar cu doi, trei arhangheli, tot un drac! Pe biserici, vezi că şi sfinţii ăştia sunt cete, cete... Altfel, se întinde iadul pe toţi pereţii...

PAPUC: Vorbeşti de parcă partea boantă ar fi către tine. E cam grea suliţa asta. Nu mă ţine aşa cu mâna întinsă, că nu sunt milog...

TOMA: Învaţă să fii drept, nu crud. Şi, când ai puterea, nu-ţi mânji mâinile cu sânge nevinovat. Trăiesc printre ei. Pentru mine, fiecare are un nume, nu e „Un oştean", „Al doilea oştean". Ştiu că acela e Ion al Floarei, celălalt, Gheorghe Trancă ori Vasile al lui Dumitru ăl Mic... Mi-au încredinţat nu numai viaţa, care iată ce mult atârnă, ci şi toate necazurile lor. Nu pot fi câine turbat cu ei... *(Arătând spre oşteanul ucis.)* Cum îl chema? Uită-te la el şi, dacă ştii cum îl cheamă, strigă-l pe nume şi învie... Şi vei avea încă un braţ în oastea ta cea mică.

PAPUC *(se uită spre oştean)*: Parcă l-am văzut pe-aici.

TOMA: Era Ilie de la Malul mare. Are o casă ţuguiată, acoperită cu şindrilă, trei copii mici şi-o nevastă oacheşă. Să-i închideţi ochii, cărora nu le venea să creadă ce văd. Şi îngropaţi-l creştineşte... Îngropaţi-ne creştineşte! *(Ţipând.)* Hai, odată! Eu am cerut ca ascuţişul să fie trecut prin venin. Ştii că nu mi-e frică de moarte...

PAPUC *(aruncă suliţa; către oşteni)*: Împrăştiaţi-vă. *(Oştenii se împrăştie prin scenă.)* E bine pentru Măria Sa să aibă şi oameni încăpăţânaţi ca tine. Deşi nici ţie n-o să-ţi fie prea moale... *(Toma iese.)* Uneori, parcă mi se pune, aşa, o ceaţă pe ochi...

UN OŞTEAN: Ştiam eu că e cu viclenie. Măria Sa v-a poruncit: „Ia pune-i p-ăia la-ncercare".

ALT OŞTEAN: Ce, capul omului e tărtăcuţă, să dai cu el de-a azvârlitelea?... Şi măcar de-ai nimeri în turci...

TOMA: Băieţi, v-aţi purtat ca nişte adevăraţi patrioţi... Acum ştim că nimeni n-o să trădeze.

ALT OŞTEAN: Huo, trădătorilor!

TOMA: La noi nu există trădători. Suntem săraci lipiţi... sau se zice: săraci lipsiţi?

UN OŞTEAN: Nu s-a *lipsit* burta de şale.

PAPUC: Tomo, Tomo... Afurisit nume! *(Râzând.)* Ştii ce mi-ar fi părut rău? Se nimeriseră tocmai ăi cu limba despicată. Le dăm voie supuşilor noştri să mai şi glumească. Să-şi ascută mintea ca sabia. *(Către Toma:)* Acum, strânge trupa buluc. N-am mai rămas decât noi şi ei, *(Pauză.)* Ce facem? Are cineva vreo idee ţapănă?

O VOCE: Să vină mai iute păgânii! Câtă fiere-am strâns în mine... *(Toma cu oştenii ies.)*

PAPUC *(merge la oşteanul care a rămas întins)*: Iar dacă m-ai fi întrebat: „De ce?", ţi-aş fi răspuns: „De-aia!". Asta e situaţia. Ce caută turcii aici, peste arătura noastră? Ce le-am făcut? Singurul răspuns e acesta: „De-aia!". De-aia ei, de-aia noi! De-aia tu! *(Îi închide ochii.)* Iartă-mă, frate Ilie.

(Cortina)

TABLOUL 9

Bazinul de înot. Izabela şi două tinere cadâne, cu picioarele-n apă, studiind o hartă.

O CADÂNĂ: Prima mea bătălie... Asta e Dunărea, nu?

IZABELA: Harta e bună, a întocmit-o un învăţat elin, pe piele de viţel velin...

O CADÂNĂ: Cum ar veni... noi suntem cu picioarele în Dunăre?

ALTĂ CADÂNĂ: Şi cu fundul în două luntri...

O CADÂNĂ *(arătând spre hartă)*: Nu, Radu e... în două luntri. Ce-ai zice să piardă?

ALTĂ CADÂNĂ: Dacă însuşi Sultanul e cu noi...

IZABELA: Cu el.

O CADÂNĂ *(râzând)*: Din moment ce suntem aici înseamnă că însuşi Sultanul este cu noi... şi noi cu Radu.

ALTĂ CADÂNĂ: Dar valahii ăştia or fi tari?

IZABELA: Depinde... *(Despletindu-şi părul.)* Uf, ce greu mai cântăreşte şi părul ăsta... Văd, fetelor, că v-aţi vârât în politică până-n gât... Lăsaţi-o pe seama bărbaţilor...

ALTĂ CADÂNĂ: Ce părere ai de tulburările astea din...?

IZABELA *(tristă)*: Aflaţi de la mine. Nu se mişcă nici o frunză... Pretutindeni... e stagnare şi-o moţială...

O CADÂNĂ: Dar de războiul ăsta fulger n-ai nimic de zis? Ori nu-l pui la socoteală? Vorba aia: ce-i al Sultanului, başca... *(Râd.)*

ALTĂ CADÂNĂ: L-ai văzut pe eunuc, Izabela? Aş fi dorit nişte valuri. *(Fredonând.)* „Valuri, valuri... legănându-se lin." Vorba ta, prea e totul neclintit aici.

IZABELA: O fi trecut la alt bazin mai mare... Tot ce se poate... Turcii vor să controleze şi sirenele din Mediterană... *(Se aud ţipete de groază.)*

ALTĂ CADÂNĂ: Ce e? Iată, tot se mai întâmplă ceva... Bine c-a dat Dumnezeu... *(Ţipetele continuă.)*

O CADÂNĂ: E groaznic...

IZABELA: Noul nostru staroste de lucrări...

ALTĂ CADÂNĂ: De ce ţipă ca un disperat? Vrea să ne arate că are glas? Se antrenează?

IZABELA: Taci... săracul...

ALTĂ CADÂNĂ: Ferice de el... Rabdă puţin, dar după aceea...

O CADÂNĂ *(înspăimântată)*: Îl rad şi-n cap?

IZABELA: Şi-a pus ochii pe el...

O CADÂNĂ: Era măcar frumos?

IZABELA: Ce folos?... Din acest moment, a şi început să se îngraşe... Ia ascultaţi...

ALTĂ CADÂNĂ *(ascultând)*: Parc-aud cum se îngraşă cineva... Asta e pacostea eunucilor... Se umflă-n pene...

IZABELA: Făinoasele...

ALTĂ CADÂNĂ: Dulciurile...

IZABELA *(savant)*: Şi lipsa de orizont!... Sultanul a vrut să pedepsească exemplar un paşă... Sultanul, de fapt, Radu... Intrigile lui, codanelor! S-a certat ieri cu Paşa din Vidin. Acesta i-a zis nu ştiu ce... şi uite... ce-nseamnă să nu-ţi ţii gura! Plăteşti cu capul. Cilibiul are mare influenţă asupra...

ALTĂ CADÂNĂ: Tot se mai teme că n-o s-apuce tronul?

IZABELA: De câte ori Sultanul trece prin câte o criză, mai taie dintr-un paşă.

O CADÂNĂ: Asta e regula jocului, am auzit...

IZABELA: Nu ştiu dacă e regulă... dar aşa se întâmplă... de regulă... *(Râzând.)* Şi după aia, îl cheamă la el şi-l întreabă cu o voce plină de compătimire: „Cum îţi mai merge, drăguţule?". Cică ar vrea să scrie un tratat despre simţirea aleasă a subţiaţilor săi. Dar se plânge că n-are timp.

ALTĂ CADÂNĂ: Deocamdată adună material.

IZABELA: În primele trei zile, pedepsitul se simte dezorientat. Cică e ca şi când ţi-ai fi pierdut busola pe marea învolburată a vieţii.

ALTĂ CADÂNĂ: Creanga de sub picior...

O CADÂNĂ: Hi, hi...

IZABELA: Apoi... *(Râde.)* îi e mai bine... Parcă vede lumea cu alţi ochi... Îi mulţumeşte că i-a deschis aceşti alţi ochi. După vreo două săptămâni, începe să cânte...

ALTĂ CADÂNĂ: Subţire...

O CADÂNĂ: Deci, omenirea ar izbucni în cânt, dacă... *(Râsete.)*

IZABELA: Sultanul voia la un moment dat să... chiar el... să...

ALTĂ CADÂNĂ: E aprig la mânie?

IZABELA: Aprig. Dar numai la mânie. A intrat cu sabia în ceata generalilor...

O CADÂNĂ: De atunci s-a înfiinţat corul eunucilor?

IZABELA: Întocmai. Trebuie să facă şi oamenii ăştia ceva. Să-i bage şi pe ei într-o pâine.

O CADÂNĂ *(enervată)*: Ia mai ducă-se pe pustie... că prea s-au înmulţit ca ciupercile...

IZABELA *(cu compătimire)*: Nici de ei nu e uşor. Asta li se cere. Sunt la discreţia cerinţei vieţii.

O CADÂNĂ: Ba e uşor... dacă nu mai au nici o dorinţă...

(Din nou, ţipetele.)

ALTĂ CADÂNĂ *(astupându-şi urechile cu degetele)*: Ce nesimţire! Nu se gândeşte că deranjează...

IZABELA: Şi-i plăceau atât de mult florile! Se dădea în vânt după orhidee!

O CADÂNĂ: L-ai cunoscut personal?

IZABELA: Într-un fel, îi datorez viaţa... în palat. *(Înspăimântată de amintiri.)* Vai! pe mine mă înhăţaseră nişte derbedei de spahii... Şi după ce mi-au jumulit giuvaierele, unul voia... să mă înjunghie...

O CADÂNĂ: A...

ALTĂ CADÂNĂ: Da?

IZABELA: Şi numai ce apare Paşa din Vidin şi ţipă la ei: „Zurbagiilor! Nu vedeţi ce icoană bizantină stilizată?". A început să se închine în faţa mea, zicând că, deşi păgân, el crede în stilizare!... Paşă, paşă... dar se purta ca un crai... Ca să spun sincer, m-a cucerit...

O CADÂNĂ *(cu răutate)*: Ba, că era şi greu!... Cuceriseră ei Bizanţul! Îl trecuseră prin sabie...

IZABELA: Nu, că, dacă nu mi-ar fi convenit, opuneam rezistenţă! *(Înflăcărată.)* Cu orice preţ, vă dau cuvântul meu. Ţipam, de...

ALTĂ CADÂNĂ: N-ai mai fi schimbat nimic. Soarta Imperiului nostru fusese pecetluită.

IZABELA *(mai moale)*: Da, dar oricum... Noroc că nu eram fecioară...

(Ţipete, vocea Paşei din Vidin implorând: „Nu-mi scoate-ţi ochiul"...)

O CADÂNĂ *(după o pauză, ca şi când ar mai fi aşteptat un geamăt)*: Nu-mi plac eunucii chiori...

IZABELA: Dragă, când începe să-ţi ia Dumnezeu, apoi îţi ia...

O CADÂNĂ: Lui se pare că-i ia Allah...

IZABELA: Toţi sunt la fel...

ALTĂ CADÂNĂ: Deci, nu-i bine să te iei în beţe cu Radu...

IZABELA: Radu a pretins zestre Ţara Românească. Şi, uite, ne pregătim să i-o punem în ladă. Să ştiţi: va trebui să luptăm ca nişte zmeoaice...

ALTĂ CADÂNĂ: Să scoatem flăcări pe nări? *(Râde.)* Să-nghiţim săbii? Orice, dar săbii, nu!

O CADÂNĂ *(speriată)*: Ce, chiar or să ne dea şi nouă spângi? *(Imitând.)* În gardă, Drăculea!

IZABELA: Ţepeş e viteaz şi viclean... *(Tristă.)* Şi nu-i plac deloc cadânele! Părerea lui e că toate sunt nişte... *(Îi spune ceva la ureche.)*

O CADÂNĂ *(indignată)*: Noi, curve? E, e! Că mai cinstite decât noi... N-a avut ocazia să cunoască excepţiile de la regulă...

IZABELA: N-ai înţeles, prune uscate.

O CADÂNĂ: Cum, prune uscate?

IZABELA: Toate cadânele, zice, sunt prune uscate.

ALTĂ CADÂNĂ *(secret)*: Aş vrea să piardă turcii...

O CADÂNĂ: Eşti nebună? Şi ce-o să faci la Curtea lui Ţepeş?... Tu n-auzi că ăsta nu bea, nu mănâncă şi nu doarme? Nu...

ALTĂ CADÂNĂ: Să mă elibereze din sclavie... *(Visătoare.)* Să-mi zică la ureche: „amărâtă turturică"... Am auzit că Ţepeş e strigoi... Îmi plac strigoii. Au ceva aparte... Beau sânge de om... Eşti ca o cupă în mâna lor...

(Iarăşi ţipetele.)

O CADÂNĂ *(enervată)*: Dar ce-i fac, soro, n-au mai terminat... Să ne tihnească şi nouă baia...

IZABELA: Operaţie grea... Gândeşte-te: îi scoţi unui om un ghimpe din picior, şi tot... Dar aici, câtă atenţie!

ALTĂ CADÂNĂ: Dacă Sultanul o ţine tot în ritmul ăsta, o să rămânem fete mari...

O CADÂNĂ: O să împletim cozi albe.

IZABELA *(cu importanţă)*: Trebuie să fie la mijloc raţiuni de stat...

ALTĂ CADÂNĂ: Bineînţeles... Altfel... nitam-nisam... Să apuci un nevinovat de guler...

O CADÂNĂ *(pe gânduri)*: Da, da...

(Uşa se deschide şi apare Paşa din Vidin. Încearcă să zâmbească.)

PAŞA DIN VIDIN: Bună ziua şi cu sănătate! Mi-aţi fost date în primire adineauri... printr-un decret special... *(Râde.)* Am plătit cam scump plăcerea de a fi în preajma voastră, frumoaselor...

O CADÂNĂ *(încet)*: Aşa vorbesc toţi când sunt din proaspăt. Apoi încep să ne vadă numai defectele... Sfârşesc prin a ne urî...

IZABELA: Paşa din Vidin! *(Îl îmbrăţişează.)* Mă bucur că te văd. Tot paşă ai rămas!

PAŞA DIN VIDIN *(ezitând)*: Aşa şi aşa...

IZABELA: Lasă, tot e bine... Decât fără cap.

PAŞA DIN VIDIN: Da, dar numai cu capul pe umeri? *(Începe brusc să plângă.)*

(Cortina)

TABLOUL 10

Tablou aproape mut. Decor cu cuşca prizonierilor bizantini. Masa întinsă. Personajele mânuiesc nişte cuţite şi furculiţe imaginare. Stratos le explică ceva. Apare Harapul, îl înhaţă pe Stratos, îl trage afară. Cei rămaşi se agită. Zunis scoate o foaie de hârtie, o citeşte, apoi le-o dă celorlalţi s-o semneze. Îndârjire mare. Harapul îl aduce pe Stratos, care nici nu se mai poate ţine pe picioare. Eventual, să apară chiar alt actor, mai bătrân, în rolul lui Stratos.

ZUNIS *(privindu-l lung)*: L-au desfigurat rău de tot. Mda...

RĂZBOIUL *(spre Stratos, semn cu mâna)*: Câte?

(Stratos, abia adunându-se, semn că două.)

FINANŢELE: Care?

(Stratos desenează în aer ceva ca o hartă.)

ZUNIS: Galia.

(Stratos – semn că nu; iar desenează, o cizmă.)

ÎMPĂRĂTEASA *(n-a fost atentă la joc)*: Zice să-i tragem ciubotele. Săracul!

FINANŢELE: Îi extrag hărţile, una câte una! *(Semn către Stratos.)* Importante?

STRATOS *(abia vorbind)*: Ba-ba...

(Zunis – ameninţări cu pumnul către Harap, care urmăreşte scena. Ia apoi foaia cu semnături şi i-o înmânează. Harapul merge şi

i-o dă lui Stratos. Acesta o semnează şi-o înghite repede. Zunis ia altă foaie. Scrie ceva, o pune în vârful unui băţ. Merg toţi încolonaţi, cu foaia sus. Se poate citi, scris mare: „SARAILIE", *cuvânt tăiat cu două diagonale. Harapul studiază lung pancarta şi face semn că nu e adevărat.)*

ÎMPĂRATUL *(îi spune Harapului ceva la ureche)*: Ascultă-mă pe mine! Dacă n-o fi aşa, să-mi zici mie: „Cuţu, cuţu, na, Grivei".

(Cortina)

TABLOUL 11

Mahomed, Radu, în cabinetul Sultanului.

MAHOMED: Am luat seama cuştii... Ar mai fi un loc.
RADU *(pălind)*: Adică?
MAHOMED: Pregăteşte-te... să suporţi şocul.
RADU: Cum?
MAHOMED: Nu, nu tu! *(Râde.)* Am trimis soli. Să vină, să-şi plece fruntea...
RADU: A, nu vine...
MAHOMED: Ba da... Nu chiar pe corabie... Cică n-ar avea încredere în paza noastră... *(Râde.)* E dispus însă să stăm de vorbă pe ţărm... Aici, lângă Giurgiu... Noul Paşă de Vidin s-a însărcinat cu pregătirea gărzii de onoare, iar Katavolinos, ca mai isteţ, cu rostirea vorbelor de clacă.
RADU *(bănuitor)*: Şi, bineînţeles, dacă-şi plăteşte tributul şi-şi cere iertare... Rămâne tot el?
MAHOMED: E un om pe care e bine să-l ai prieten... Ne trebuie liniştе la graniţă... Pe de altă parte, Tepeş e destoinic. A luat măsuri menite să îmbunătăţească situaţia în ţară... Când o fi gata-gata... Năvălim... şi îi mai dăm înapoi cu două secole.
RADU *(trist)*: Am fost folosit ca momeală. M-ai târât până aici ca să-l intimidaţi. Să-l faceţi să se supună...
MAHOMED: Numai amenințându-l cu un domn mai bun...
RADU: Mă ţineţi ca pe o momâie... Mai bine m-aţi vârî pe mine în cuşcă...
MAHOMED: Frumuseţea-i făcută să zburde liberă. Şi nu uita: Ţepeş poate oricând să zică „nu". Atunci îl răsturnăm.
RADU: Atunci... De ce nu acum? Ce vor spune cronicarii? Omenirea? A pornit în fruntea unei armate fără seamăn, dar, când să dea piept cu duşmanul, a propus pace. Şi îl iertaţi?

MAHOMED: Va fi cea mai mare victorie a mea, pentru că se face fără vărsare de sânge... Deşi voi fi trist că te-am mâhnit... Ştii, ne-a cerut să te eliberăm. *(Falsă îngrijorare.)* Nu te simţi oare liber aici?

RADU: Aş...

MAHOMED: Cică ţi-ai risipit tinereţea la Istanbul. Ar fi cazul să te întorci acasă. Să produci ceva, să faci ceva bun pentru ţara ta.

RADU: Să-mi pun capul pe butuc... Asta înseamnă, în concepţia lui Ţepeş, a face ceva bun pentru el.

MAHOMED: Crezi c-ar fi în stare?

RADU: Ba bine că nu...

MAHOMED *(izbucnind în râs)*: Credul mai eşti! Când se va apropia cu copiii, oamenii noştri... haţ...

RADU: Nu ştiu ce să mai cred...

MAHOMED: De altfel, e timpul să apară... în zare. Vezi ceva? *(Se uită pe fereastră.)* Acum o s-apară... 500 de copii până la şapte ani... Doi saci de galbeni... n-atârnă prea greu, nu? N-or să facă gropi cu ei să strice drumul... Tributul e mai mult simbolic...

RADU: Românii nu prea înghit tributul, nici ca simbol, nici ca realitate...

MAHOMED *(continuând)*: Să nu creadă că sunt chiar liberi. Iar noi să nu zicem că n-am pus un picior bun în nordul Dunării...

RADU: Ţara e mică... doi saci de galbeni li se pare prea mult...

MAHOMED: Când vei fi tu, o să dai patru...

RADU: Dăm şi patru...

MAHOMED *(privi în zare)*: Vine...

RADU: Săracul...

MAHOMED: Care e Domnul?

RADU: Cel din frunte...

MAHOMED: Cel de face semne?... Care tot dă din mână?... *(Se aude un cântec.)* A, copiii cântă... Aveţi coruri bune de copii...

(Se disting cuvintele: „Numai aţa mămăligii / Uscată pe fundul pungii"... *Nişte voci mai groase*: „Măăă".*)*

RADU: Viersuiesc, sărmanii de ei...

MAHOMED: Ce?

RADU: Un cântec de mizerie... Vor să vă înduioşeze...

MAHOMED: Frumos din partea lui că vine vesel...

(Se aude cântecul mai tare:
„Numai aţa mămăligii / Uscată pe fundul pungii... Măăă!".*)*

RADU: De-ar şti el...

MAHOMED: Să fii atent cum o să ţi-l înşfac... Or să-nghită ultimele cuvinte...

RADU *(râzând)*: Cu mămăligă...

MAHOMED: S-au apropiat binişor... Ce se întâmplă?... A, Katavolinos... îşi pregăteşte discursul. Şi Paşa din Vidin îi iese în întâmpinare... Vezi în urma lor cum freamătă pâlcul de ieniceri? Încă vreo doi paşi...

RADU *(vesel)*: Parcă-mi pare rău...

MAHOMED: Ipocritule!

RADU: Încearcă şi această ultimă soluţie disperată: de-a sta de vorbă cu Măria Ta... Şi de-a obţine iertare...

(Cântecul, tot mai tare, întovărăşit de ţipete de copii.)

MAHOMED: Copiii mai mărişori cântă... Ceilalţi ţipă. Nu prea-mi place, ca orchestraţie. Cine-i duce-n braţe? Acelea-s muieri? Ni-i dăruiesc cu mămici cu tot? *(Râde.)*

RADU: N-or fi vrut să se despartă de ţânci...

MAHOMED: Dar iată că bravul nostru Katavolinos face semnul...

RADU: Da, pâlcul care şi-l împresoară... Ce înseamnă asta?

MAHOMED: O oaste valahă?

RADU: A fost mascată în pădurice... Sunt mai numeroşi decât ai noştri. Luptă şi femeile...

MAHOMED: Erau oşteni...

RADU: Cum îi măcelăresc...

MAHOMED: Katavolinos a fost prins.

RADU *(trist)*: Ţepeş a fost mai viclean... Se urcă pe cai... pleacă...

MAHOMED: Ce face ghiaurul?

RADU: Semne cu mâna... Adică, pe curând...

MAHOMED: Ne-a scăpat printre degete... Câţi oameni de-ai noştri ucişi...

RADU: Prizonierii sunt târâţi cu ei... O să-i tragă în ţeapă...

MAHOMED: Asta mă îndârjeşte. Iată un duşman pe măsura noastră... Abia aştept să dau ochii cu el...

RADU: Am trecut prin nişte emoţii... Dar de ce întârzie oamenii Măriei Tale cu podul de vase?... Armata turcească freamătă de nerăbdare... i-am lăsat mult timp lui Ţepeş să se întărească... Stăm de atâta vreme la Dunăre...

LOCOTENENTUL *(intră)*: Din păcate, şiretlicul s-a întors împotriva noastră.

MAHOMED: Sunteţi nişte tonţi. Parcă lucraţi cu picioarele. Ordon trecerea Dunării...

LOCOTENENTUL: Aţi mai ordonat-o de trei ori... Gheaţa e subţire... Podul nu e gata...

MAHOMED: La lăsarea nopţii începem ofensiva...

LOCOTENENTUL: Va fi greu să debarcăm pe un ţărm inamic pe întuneric... Am putea fi măcelăriţi...

MAHOMED: Să aibă Ţepeş satâre pentru câtă carne îi aduc... Nu-i dăm nici un minut de răgaz... Ştii că aşteaptă ajutoare de la Domnul Moldovei.

LOCOTENENTUL: Ce să transmit paşalelor?
MAHOMED: Diseară...
LOCOTENENTUL: Am înţeles!

(Cortina)

TABLOUL 12

Interiorul cuştii. Nu se văd gratiile. În scenă se află Zunis, Împăratul, Războiul şi Finanţele. Masa, fără scaune.

RĂZBOIUL: Moda asta nouă de a mânca în picioare...
FINANŢELE: Ei uită că din picioare mănânci mai mult...
ZUNIS: Aia e, că nu poţi avea încredere în nimeni.
FINANŢELE: Logic, trebuia să se ajungă aici. Corpul omenesc nu suportă o anumită cantitate de bătaie pe centimetru pătrat. Tot ce trece peste dăunează caracterului.
RĂZBOIUL: Eu nu admit chestia asta. Eu, unul, n-o admit. Altfel, ar trebui să devenim nişte trădători, la cea mai mică atingere, la prima păruială. Nu! Ce-am reţinut din disciplina spartană? *(Cu îndârjire.)* Te aruncă în prăpastie şi nu cazi... dacă ai caracter! Te ţii în aer, dar nu le faci jocul!
ZUNIS *(indignat)*: Domnilor, dar era prietenul meu cel mai bun...

(Se aude de undeva, de sus, glasul ascuţit al unui turc, aşa cum strigă muezinii.)

GLASUL: „Allah aude şi vede"... „Allah aude şi vede"... „Allah"...
ZUNIS: Iar se roagă.
GLASUL: „Aude şi vedeee"...
FINANŢELE: Asta s-o creadă el.
GLASUL: „Ooo, poporul meu... Cămila pe care-o vedeţi aparţine lui Allah. E un semn de la el. Las-o să treacă şi nu-i căşuna vreun rău. Altfel, va fi rău de tine..."

(Se înţelege acum că glasul vine chiar de deasupra lor.)

RĂZBOIUL: Ascultaţi-mă pe mine: e ca picătura... menită să verse paharul...
FINANŢELE: Dar cum s-o fi urcând acolo?
RĂZBOIUL: Chiar în capul nostru...
ZUNIS: Simplu, cu scara...
FINANŢELE: Şi apoi, cum reuşeşte să-şi menţină echilibrul? Înţeleg că stă pe scară şi merge...

ÎMPĂRATUL *(vine cu un papuc în mână)*: Am găsit un papuc la uşă...
GLASUL: „Cămila pe care..."
ÎMPĂRATUL: Bine, dar paza palatului? Ce păzeşte garda de 300 de suedezi înalţi, înarmaţi până-n dinţi? De ce se dă voie să se oficieze în capul meu rugăciunea musulmană, în timp ce eu o fac pe cea creştină? Dacă s-amestecă? Să fie dat imediat jos. Mă încurcă la „Tatăl nostru"...

(Începe să se roage, „Tatăl nostru", în greceşte, suprapunându-se glasului tânguior al musulmanului.)

ZUNIS: E plătit! I-au dat parale grele să ne convertească. Au găsit un habotnic musulman, i-au pus un minaret în braţe şi face pe muezinul peste Împărăţia bizantină.
ÎMPĂRĂTEASA *(apare indignată)*: Măcar credinţa să ne-o lase neştirbită! Am tot respectul pentru legea lor, dar şi ei să aibă acelaşi respect pentru credinţa mea, credinţa părinţilor noştri.
GLASUL: „Nu-ţi spune rugăciunile prea în gura mare, dar nici prea şoptit, ci pe un glas de mijloc"...
ZUNIS: Vedeţi, nici Coranul lui măcar nu-l respectă. Urlă ca un disperat...
ÎMPĂRĂTEASA *(îngrijorată)*: N-a mai apărut Stratos?
FINANŢELE: Eh! E aproape sigur că...
ÎMPĂRĂTEASA: Nu se poate...
RĂZBOIUL: Stimată Doamnă, multe nu se pot şi... ce să mai fac! Ba chiar, cu cât un lucru pare mai imposibil, tocmai acela se înfăptuieşte primul.
ZUNIS *(indignat)*: Mai întâi că ne-a jignit. Ăsta de sus e un copil care zdrăngăneşte o jucărie nevinovată, pe lângă monstrul de Stratos.
ÎMPĂRĂTEASA: Cum să ne vândă el pe noi? E peste marginile închipuirii. L-am primit în familia noastră, am împărţit aceeaşi pâine amară a pribegiei... Ba noi ne cunoaştem chiar de la palat... Odată i-am întins mâna la o recepţie şi-am schimbat câteva cuvinte...
RĂZBOIUL: Ce e mai ciudat e că tocmai el ne sfătuia să fim de granit... Însă eu v-am mai spus: bătaia corporală, aplicată în mod abuziv şi cu anumită regularitate... îl face pe om să-şi vândă... mamă, tată, fraţi, surori, cumnaţi, veri, unchi, mătuşi...
ZUNIS: Familia te priveşte... însă cine-ţi dă dreptul să te atingi de ţară?

(Intră Izabela.)

IZABELA *(fredonând)*: „La-la-la... Trandafirii..."
RĂZBOIUL *(cu interes)*: Ce veşti? Ce trupe – era să zic trupuri – au mai intrat în bazin? Nu, serios, Sultanul dă drumul duşmanilor peste voi, să-i înmuiaţi, şi la urmă, storşi de vlagă, să-i bată el vitejeşte?
IZABELA *(supărată)*: Secret de stat, stimate.
RĂZBOIUL: Ei, nici tu nu mai ştii de glumă! Nu te supăra.

IZABELA: Dacă vreţi veşti de afară, aflaţi că pe domnul Stratos l-am văzut îmbrăcat în caftan, ţinându-se după Sultan, făcând parte chiar din suita sa.

ZUNIS: Sultanul nu-i prost că ţine pe lângă el un individ atât de-nvăţat. Să nu uite însă că Stratos al nostru e ultimul dintre oameni în ce priveşte caracterul.

IZABELA: Nici o grijă, nu pentru caracter l-a luat. Ci pentru ce are-n cap. *(Indignată.)* Şi nu numai că spune tot... dar dă şi idei... Învaţă cum să fie speculate punctele slabe ale Occidentului. Ce e mai grav e că e sincer şi pasionat în tot ce spune.

RĂZBOIUL: Sultanul?

IZABELA: Stratos.

ZUNIS: Aşa a fost toată viaţa. Când se dăruie ăsta... vinde tot... ruinează...

IZABELA: Dar noi ce vină avem?

ÎMPĂRĂTEASA: Şi n-ai încercat să stai de vorbă cu el?

IZABELA: E greu, mamă. Acum, că s-a văzut mare, abia dacă s-a uitat la mine. *(Începe să plângă.)* Mi-a zis că am moravuri uşoare.

ÎMPĂRATUL: Năravuri uşoare.

ÎMPĂRĂTEASA: Ale tale sunt uşoare şi-ale lui grele...

RĂZBOIUL: Aşa oscilăm noi, bizantinii, între moravuri uşoare şi moravuri grele... *(Râde.)*

IZABELA *(printre sughiţuri)*: Zic: „Domnule Stratos, de bunăvoie faci dumneata carieră?"... Zice: „Da! Şi tocmai asta-mi place mie la turci, că mă lasă să fiu de-al lor de bunăvoie". „Dar nu-ţi închipui – zic – că mergi prea departe cu entuziasmul pentru civilizaţia lor?" Zice: „Am luat toate civilizaţiile la rând, nu fac două parale chioare! Asta e cea adevărată!".

ZUNIS *(hotărât)*: Gata! Îl condamnăm la moarte pentru fugă la inamic şi înaltă trădare. E cineva împotrivă?!

ÎMPĂRĂTEASA: Să nu ne pripim. Nu poţi judeca un om, fără a-i da posibilitatea să se apere.

ZUNIS: Dar el când, prin comportarea-i infamă, condamnă la moarte întreaga noastră suflare?

RĂZBOIUL: Cazul e grav. Îşi va primi pedeapsa în lipsă... Să mai strângem însă documente.

ZUNIS: Pss! *(Ascultă.)*

VOCEA: „Allah aude şi vede"...

ÎMPĂRĂTEASA: Parcă e alt gras... Sst! *(Ascultă.)*

FINANŢELE: Îmi e cunoscută vocea asta...

VOCEA: „Cămila pe care o vedeţi trecând"...

ZUNIS: Stratos!

ÎMPĂRĂTEASA: Dumnezeule, s-a turcit!

IZABELA: Asta voiam să vă spun. A trecut la credinţa lor... A devenit chiar mistic... musulman... susţine că e fericit că l-a descoperit pe

Allah într-un minaret. Şi aşa-i sclipesc ochii când se suie acolo! Da, e aproape fericit, zice.

FINANŢELE: Ne temeam că nici de sufleor n-o să fie bun, şi ia te uită cum ia înălţime.

RĂZBOIUL *(indignat)*: Vedea-te-ar apostolul Pavel! Izabela, te rog din suflet, când mai ai ocazia să-l întâlneşti, citeşte-i „Epistola către romani". Fă asta pentru mine.

ÎMPĂRĂTEASA: Poate-l aducem pe drumul cel bun...

VOCEA: „Allah aude şi vede"...

ZUNIS: Mai e şi monoton, după toate acestea.

(Un zgomot mare. Totul se clatină.
Războiul se aruncă imediat cu faţa în jos.)

FINANŢELE *(când cuşca încă mai vibrează)*: Un cutremur... Şi astea ţin cu ei. Ne schimbă şi legea, ne pocesc şi scoarţa.

RĂZBOIUL *(ridicându-se)*: Aş! Drumul, frate! Hârtoape. Trecem peste hopuri în viteză.

ÎMPĂRATUL: S-a năruit temelia palatului. N-o să mai găsesc celălalt papuc printre dărâmături... Chemaţi zidarii să-mi mistriască pe jos!

HARAPUL *(intră cu un papuc în mână)*: Cine-a furat papucul credinciosului nostru? *(Ia papucul de la Împărat.)* Nu pierdeţi ocazia de a vă căuta sănătatea. Aici, pe pământ, numai ceaiul de busuioc! Şi oţetul de mere... Doar acestea subţiază sângele. Vatămă arsurile... *(Iese.)*

ZUNIS: Asta i-o fi spus-o turcul tău, după ce-a căzut. Una spune sus, alta la sol... cum a căzut, cum a devenit mai uman.

STRATOS *(de pe acoperiş)*: „Allah aude şi vede!"...

FINANŢELE: Ăsta se ţine tare.

RĂZBOIUL: N-o fi luat-o prea sus?

VOCEA: „Cămila care"...

FINANŢELE: Îi iei nenorocitului de turc pâinea de la gură...

ÎMPĂRĂTEASA: S-a turcit, spurcatul... *(Smulgându-şi părul de durere.)* La ce i-a folosit atâta carte? Dacă n-a putut să-l oprească de la pierzania sufletului?...

FINANŢELE: Mai bine rămânea analfabet...

RĂZBOIUL: Eu am prevăzut demult asta, dar n-am vrut să vă spun.

ZUNIS: În ce mă priveşte, l-am condamnat la moarte. Voi executa sentinţa imediat ce se va reînfiinţa Bizanţul.

ÎMPĂRĂTEASA *(jale mare)*: Cu astfel de oameni, nu se va mai întâmpla asta niciodată. O, pasăre Phoenix! Unde eşti, pasăre Phoenix, să-mi dai cenuşa ta să mi-o pun în cap? Când vom mai reînvia noi? Cum? Dacă până şi cărturarii ajung farisei, iar fariseii, vameşi...

RĂZBOIUL: Cumplite vremuri.

(Cortina)

TABLOUL 13

Cortul Sultanului.

MAHOMED: Când am insomnie, seara, înainte de culcare, iau un atlas istoric cu puţină apă. Şi, aşteptând să-şi facă efectul, urmăresc cu degetul imperiul hitiţilor... dar peste o clipă trebuie s-o iau de la început, pentru că, de fapt, imperiul hitiţilor e imperiul egiptenilor... nu, al asirienilor... al medo-caldeenilor... al perşilor... Dacă aşa stau lucrurile, mă gândesc, pot să dorm şi eu liniştit...

STRATOS: Măria Sa vorbeşte astfel...

MAHOMED *(oftând)*: Dar nu pot dormi... Sunt nefericit!

STRATOS: Cuceritorul e nefericit!

MAHOMED: Cucereşti inimi, ocupi ţări una după alta, aduni bogăţii... ei, şi? La orice nivel, sufletul omenesc e măcinat de o imensă neliniştе... care e ca igrasia ce pune stăpânire încet, încet pe un palat cu temelia în apă...

STRATOS: Poate iubiţi...

MAHOMED: Toţi iubim şi toţi suntem neînţeleşi. Spune-mi unul care a fost înţeles... în dragoste... şi în ce limbă?

RADU *(intră)*: Iertare, Măria Ta...

MAHOMED: Dacă nu te iertam, aflai asta până acum... *(Îi întinde braţul rănit.)* Strânge, te rog, pansamentul... Poate-o să dau poruncă să ţi se ia sabia... Nu era înmuiată în venin de viperă de prin munţii voştri?

RADU: Nu. *(Îl pansează.)*

MAHOMED *(către Stratos)*: Iată un om de invidiat... Nimic nu-l înmoaie. De multă vreme încerc să trezesc în sufletul lui o dramă, şi el o rezolvă în modul cel mai simplu: cu paloşul. Nu izbutesc să-l pun pe gânduri, să-l fac să mediteze.

STRATOS: Poate n-are vocaţia tragediei...

MAHOMED: Mă tem că n-o are. Ştie ce vrea şi-o ţine morţiş, dar nu se întreabă ce va urma după ce totul va fi cum vrea el... *(Încet.)* Civilizaţia noastră e de pe acum infectată... Dar asta rămâne între noi... Şi ştii ce-o să se-ntâmple în ţara ta, după ce va veni în atingere prea mare cu noi, cu armata noastră, cu oamenii noştri, cu năravurile noastre?

RADU: Vom avea o pavăză...

MAHOMED: Da, şi asta... Dar nu veţi mai avea pavăza voastră... vă vom lua dreptul de a ţine sub steag propriu oaste... Domnitorii nu vor sta pe tron mai mult de trei, patru ani... pentru că tronul va fi cumpărat de la Poartă cu aur... Se va căra din Valahia aur cât să poată duce nu

doi cai, ca acum, ci 600 de cai... o herghelie înotând în aur... Sunteţi voi atât de bogaţi?

RADU: Dimpotrivă... e o jale... *(Zâmbind.)* Şi, la urma urmei, poate nici nu vor mai fi cai.

MAHOMED: Priveşte puţin în viitor... şi vei vedea consecinţele acestui entuziasm al tău... Ce e acuma, dacă o fi aşa cum zici, nu-i nimic... Vom vlăgui energiile...

STRATOS: Sultanul glumeşte...

MAHOMED *(din ce în ce mai tare)*: Vom frânge cerbicia... Vom instaura frica.

STRATOS *(către Radu)*: De ce l-ai zgâriat la mână?

MAHOMED: Ce planuri ai de viitor?

RADU: Mut capitala de la Târgovişte... şi... la urmă... văzând şi făcând...

MAHOMED: Şi după ce mă-ntorc eu?... Că nu-mi convine zestrea, nu vreau să rămân o viaţă în satul tău... cum o să te aperi de cel pe care-l vom mazili sau de alţii?... Armata nu ţi-o pot lăsa toată... că soldaţii mei sunt năsfiroşi... şi-apoi vreau să mai cuceresc şi-alte noroade. Am aici lângă mine un cartograf de vază...

RADU: Iertare, Măria Ta...

MAHOMED: Lasă, lasă asta... Ce facem, mergem mai departe sau ne întoarcem?

RADU *(stă pe gânduri)*: Mergem mai departe.

STRATOS: V-am spus. N-are vocaţia tragediei...

RADU: Poporul meu înghite imperii... E mic, dar asta face tot timpul... cu asta se ocupă. A mai înghiţit vreo câteva până acum... de ce nu şi pe...?

STRATOS: Da, dar cu ce sacrificii?

MAHOMED: Bravo, aşa-mi placi! Deci, care pe care... Hai să vedem, care pe care. *(Către Stratos:)* Îmi place că e simplu şi linear, nu ca fratele său, îndrăzneţ până la nebunie şi atât de semeţ. Iată un om fericit... Mie fericirea îmi e refuzată... *(Strigă.)* Locotenent!

LOCOTENENTUL *(apare)*: Ştiu, mergem mai departe. Turacan, însărcinatul cu paza Dunării, are a vă aduce ceva la cunoştinţă. *(Iese şi se întoarce cu Turacan.)*

TURACAN-BEG-OGLI: Vasele noastre de pe râul Bosna au intrat în Dunăre, azi, mâine, sosesc şi cele de la gurile Dunării.

MAHOMED *(îi întinde un sul de hârtie)*: Ce e asta?

TURACAN-BEG-OGLI: O copie după scrisoarea trimisă de Ţepeş prietenului său Matei, Regele Ungariei.

MAHOMED *(citeşte)*: „... şi mai află că am pus în ţepi 20.000 de turci, în afară de cei arşi sau cei cărora nu li s-a putut găsi capul..." *(Îi dă scrisoarea înapoi.)* E bine. E rău, dar e bine...

(Cortina)

ACTUL III

TABLOUL 14

Scena e goală.

(Marin Mărin intră cu o legăturică. O pune jos, o desface şi începe să presare cenuşă – asta e în bocceluţă –, făcând o dâră de-a lungul scenei.)

O VOCE DE FEMEIE: Măi băiete, unde eşti, mă? Intră, mă, în casă, că vin turcii... Ce stai pe drum?...

MARIN MĂRIN: Nu, că ăia sunt departe...(că n-a-nceput să cârâie gaiţa. *(E atent.)* (Când vin străini, ţipă gaiţele-n salcâmi.) *(Fără grijă.)* E-he, unde-or fi... *(Iar începe să presare cenuşă.)*

VOCEA: Eu ţi-am spus s-arunci cenuşa la gunoi, şi tu ce faci acolo?

MARIN MĂRIN: Dâră. Să ştie tata pe unde să se-ntoarcă, să nu se rătăcească. Am mai făcut-o eu o dată cu tărâţe şi-a lins-o Codin, acum, cu cenuşă... e sigură... numai dacă n-or linge-o cămilele, să-l facă pe tata să rătăcească drumul... *(Se aude o gaiţă.)* Îi... Îşi începu şi-asta cântecul *(Fuge.)*

(Cortina)

TABLOUL 15

Vreo şase-şapte femei tinere prinse-n horă. Se văd numai de la genunchi în sus. Vorbesc, glumesc, joacă de zor, mutând cu greutate picioarele. În fundal se văd aşezate, cu spatele spre public, câteva ţesturi mari.

FLOAREA: Eu n-am mâncat nici ieri, nici alaltăieri. Când am de făcut o treabă ca asta, ajunez! Era la noi un olar. Când s-apuca de modele noi, postea. Da, da, nu-ţi iese lucrul bun, dacă nu eşti ca lacrima.

VICA *(spre Gherghina)*: Saltă, fă, din conci, dă din mână, bâţâi-o, că pierd ritmul. Uite, fă, aşa! *(Îi arată cum să se legene.)* Ori ce-ai păzit azi-noapte? Că, dacă ţi-ar fi fost omul acasă, te-aş fi crezut.

GHERGHINA *(jucând)*: Greu fără scripcă. Îl luară şi pe moş Leancă? Ne mai zdrăngănea aici.

TILINA: S-au dus toţi. Şi ţambalagiu'... şi... solzu' de peşte.

VICA: Bărbaţii ăştia – unde merg îşi iau distracţia cu ei, iar noi jucăm pe sec... Ia mai toarnă, fă, apă.

(Floarea ia o găleată cu apă şi-o toarnă în locul unde e hora.)

TILINA: Uşurel, că-mi stropeşti poala.
GHERGHINA: E, acum, parcă mai alunecă.
VICA: Încaltea, pleavă o fi destulă?
FLOAREA: Pleavă – câtă frunză şi iarbă. *(Râd.)*
VICA: Dar balegă de cal?...
TILINA: Asta, mai puţin... Caii-s la rezbel... Se balegă-n Dunăre.
GHERGHINA: Ceva tot am găsit noi...
VICA: Da' pământu', de bun, e bun... De-aici de unde luarăm e tocmai ce trebuie. Galben... şi clisos... Când se-ntăreşte e... tun. *(Încetinind jocul.)* Mă dor ţurloaiele...
GHERGHINA: Fusele...
TILINA: Începu să se-ntărească... Şi eu abia le mai trag...
GHERGHINA: Giovlăiţi acolo, că nu e gata.
FLOAREA: Mai are-o ţâră, dar eu nu mai am nici o vlagă-n mine...
TILINA: Nu mai posti şi tu ca proasta... Lasă la ale bătrâneţi...
RIŢA *(apare c-o baniţă-n cap; se opreşte lângă femei)*: Bun lucru! Mă duceam pe câmp cu demâncare şi-mi făcurăţi poftă. Râmnii la joc. *(Intră în horă şi începe să joace, aşa, cu baniţa-n cap.)*
TILINA: Io-te la asta ce drag de viaţă! Mamă! I-auzi cum saltă lingurile-n oală... Zdranga-zdranga! Aşa, trage-i mereu.
RIŢA: Păi, dacă n-om juca acum... *(Râde, părăseşte scena.)*
GHERGHINA: Aprigă muiere.
FLOAREA *(opreşte jocul)*: Ho, că-l frământarăm destul!

(Se dau la o parte. Se vede acum, jos, grămada de lut moale.)

VICA: Câte ne-or ieşi?
GHERGHINA: Păi, de fiecare câte unu' mai mare... şi unu' mai mic... Măcar că le facem oamenilor o bucurie, când s-or întoarce.
VICA: Că bărbatu-meu zice, de fiecare dată, când frânge pita... „Al dracu' ţest, nu mai coace neam! O să mă pui cu frigarea pe el, să-l burduşesc". *(Se-nchină.)*
GHERGHINA: Păi, al meu nu dete cu el în bătătură?! A zis că afumă floricelele de pe pâine, alea făcute cu coada lingurii ori priscolnicerul... Ştii, pui zeamă de ou şi dai pe pâine şi faci florile...
VICA: Parcă s-au vorbit toţi să nu le mai placă.
GHERGHINA: Nu, că şi ţesturile erau de când lumea... burduşite rău.
FLOAREA: Îu! Da' nu mai pot de oase! Dacă diseară o să mă ia ăla de odihnită... e-he!
TILINA: Dac-o veni.

GHERGHINA: Îi dai cu prescurea peste mână.
VICA: Gata, acum să le croim... Daţi-vă aproape...

(Marin Mărin vine şi stă pe ciuci lângă ele.)

FLOAREA: Ăsta nu şade deloc acasă. Toată ziua printre picioarele muierilor.
MARIN MĂRIN: Zise c-a zis să nu mai jucaţi în ţesuri. Să faceţi zid...
VICA: Cine zici, mă, c-a zis c-a zis?
MARIN MĂRIN: Nenea Toma. I-a trimis vorbă muierii lui, şi ea m-a trimis cu vorba.
MANDA *(intră)*: E lată rău cu păgânii... Iute cu pământul ăsta la gard...
VICA: Facem gard din el?
MANDA: Gard tare, de să iasă zid... Să stăm pitite după el şi să-i pocnim peste fes, peste moţ.
GHERGHINA: Poate cu coada cârpătorului.
MANDA: Nu, cu pietre încinse... Ţesturile, de le avem, le ridicăm în fiare. Facem focul sub ele şi coacem pietre... Când vin ăia, jap! peste gard... Că la noi plouă cu lipii fierbinţi.
FLOAREA: O să le cărăm în poală...

(Manda le spune ceva la ureche. Toate se sperie.)

TILINA: Inspecţie? Păi, atunci să-i arătăm ce zid de apărare fac muierile. Cum ştiu să pună piepţul...
GHERGHINA: Frământăm zidul ca pe pâine, îl spoim cu ou şi facem floricele pe el. Iar când or veni să culeagă floricelele, poc! cu pietricele... La treabă, nevestelor, că e groasă rău...
TILINA: Fir-ar ei de păgâni! Ne sparseră hora! La noi ia bătaie ăl de-ncearcă s-o spargă...
MANDA: Măcar de-ar lua şi Mahomed. Ăsta al câtelea e?
GHERGHINA: Al doilea.
MANDA: Şi de cât e ceata, de zece, de cinşpe?
TILINA : De-aia să punem mâna...
GHERGHINA: Ne sparseră sârba din căruţă şi ne stricară cheful.
MANDA *(comandă)*: Întoarceţi bombardele cu faţa la vale!

(Femeile întorc ţesturile din fundul scenei cu faţa spre scenă. Se văd ca nişte guri de foc, luminate.)

TILINA *(către Marin Mărin)*: Du-te, mă, şi spune-i să-i trimită vorbă lui Toma. Să n-aibă ei nici o grijă... Să-i aducă încoace cum or şti, că aici e treaba noastră.
MANDA *(chibzuind)*: Zidul îl croim la fundul grădinilor sau unde?

(Cortina)

TABLOUL 16

IZABELA *(apare din dreapta, merge la cuşcă, dă să intre, vede că e închisă cu lacătul)*: Iarăşi am rămas pe dinafară.
ÎMPĂRATUL: Am închis – zdronc! – graniţele.
IZABELA *(trăgând de lacăt)*: Deschideţi! Nu sunt vinovată.
ÎMPĂRATUL: Avem secrete.
IZABELA: Faţă de mine?
RĂZBOIUL *(către Izabela, răstit)*: Dacă faci circ, dă-ne şi pâine!
IZABELA *(tristă)*: Voiam să-i cânt în strună Împăratului. Să-i descreţesc fruntea.
ZUNIS: N-am înnebunit cu toţii...
IZABELA *(şoaptă)*: Să ştiţi... orice s-ar întâmpla, sunt cu voi. Când aveţi nevoie de ceva... Bateţi în lacăt cu verigheta, discret... de trei ori mai lung, apoi, de şapte, scurt, apoi poc-poc... şi spuneţi ce-aveţi de spus, că-nţeleg.
ÎMPĂRĂTEASA: În ce pat de campanie să te căutăm? *(Începe să plângă.)* N-aş fi crezut niciodată că în familia noastră imperială... care s-a mândrit întotdeauna cu morala... *(Plânge şi mai tare.)*
ÎMPĂRATUL: Dar moralul? Ce ziceţi de moralul trupei?
IZABELA: Dacă puteţi înţelege... încă nu-i totul pierdut.
ÎMPĂRATUL *(foarte tare)*: Ce nu-i pierdut? Ca să ştim, să nu-l mai căutăm.
IZABELA: Psst! Totul... Nu-l mai căutaţi. Mă primiţi sau ba?
ÎMPĂRATUL: Nu ne ajung pătrăţelele, mozaicul... Nu încapi în Ravenna... *(Râde.)* Fecioarele au fost învestite vestale şi trecute la alte treburi feciorelnice.
IZABELA *(către ceilalţi)*: Să vă spun ceva... Dar e târziu...

(Se aud paşi. Dă să plece, se întâlneşte cu Radu. Îl ia de mână şi-l trage deoparte.)

RADU: Ce-i cu tine?
IZABELA *(încet)*: Veşti de la fratele tău.
RADU *(în şoaptă)*: Ce?
IZABELA: O şansă... Îţi mai lasă o portiţă...
RADU *(o ia de umeri)*: Să nu încerci să...
IZABELA: Ascultă. Nu-i timp. Adineauri stăteam pe punte... Aud un clipocit, mă uit... Cineva înotase pe sub apă până lângă corabie...
RADU *(furios)*: Aiurezi...

IZABELA *(îl zguduie)*: Crezi odată!... *(Şoaptă.)* O să treceţi pe lângă o cireadă... Atrage-l într-acolo...

RADU *(perplex)*: N-am auzit nimic... Mă duc, dau în vileag...

IZABELA *(îl sărută)*: Iartă-mă, am glumit... Ce să spui, dacă n-ai auzit nimic?

RADU: Ce fel de cireadă? Astea-s bazaconii. Te rog... Ştiu că eşti pusă să mă tragi de limbă... dar cu mine...

(Intră Mahomed.)

MAHOMED *(furios)*: Nu e nimeni aici? Cei care păzesc şi nu observă ce se întâmplă în apă vor fi sugrumaţi pe uscat...

IZABELA: Dar ce s-a întâmplat? Ah, sunteţi vânăt. Cum vă zvâcneşte vâna de pe tâmplă. Liniştiţi-vă!

MAHOMED: Am zărit cu ochii mei un om care-a dispărut sub apă... ca o vidră... Cine era? Ce căuta? Unde s-a dus?

IZABELA *(făcându-se a nu înţelege)*: S-a înecat? Vai! Un om în apă?!

RADU: O vidră?

MAHOMED *(bate din palme)*: Locotenent!...

LOCOTENENTUL *(apare)*: L-am prins... Iscoadă de-a lui Ţepeş...

MAHOMED: Pe cine-a contactat?

LOCOTENENTUL: N-a suflat o vorbuliţă... oricât de mult l-au schingiuit... Muri cu buzele încleştate...

MAHOMED *(către Radu)*: Ce fel de om e Ţepeş, de ştie să-şi formeze astfel de ostaşi devotaţi?

RADU: Ăla, om? Prealuminate... *(Un moment de ezitare.)*

MAHOMED: Spune.

RADU: Preaînţeleptule... îmi stătea ca un pietroi pe inimă să vă mărturisesc...

IZABELA: Radu... uită-te la norul acela...

RADU: ... că nici eu nu pricep... Taie-n carne vie.

MAHOMED: Atunci, de ce-l iubesc toţi aşa?

RADU: De frică. Nu că le-ar plăcea carnea crudă...

MAHOMED: N-ar trebui să i se ia tronul unui bărbat care ştie să-şi strunească atât de măiestrit oamenii...

RADU *(bosumflat)*: Atunci, nu i-l mai luăm... Să-i mai dăm încă unul, nu?

MAHOMED *(râde)*: Îmi place, nu-ţi pierzi cumpătul.

IZABELA *(a trecut printr-un moment de încordare, aşteptând să fie denunţată)*: Beizadea Radu s-a născut într-o miercuri, când sunt trei ceasuri norocoase, nu într-o marţi, când sunt trei ceasuri rele. *(Alintându-se.)* Luminate... mai faceţi ceva pentru fostul Bizanţ?

MAHOMED *(râzând)*: Eu l-am făcut fost, nu eu l-am fost făcut.

(Dinspre cuşcă se aude vocea hotărâtă a lui Zunis:
„Libertate... Libertate... doar patru silabe".*)*

IZABELA: Fie-vă milă, cuțitul a ajuns la prăseaua de os...

MAHOMED *(binedispus)*: Ipochimenii ăștia nu știu decât să protesteze...

LOCOTENENTUL: Se țin numai de mitocoselnițe...

ZUNIS și RĂZBOIUL *(în cor)*: Până să vină turcii eram liberi, vin ei și deodată nu mai suntem liberi. Cum se explică asta?

MAHOMED *(furios, se apropie de cușcă)*: Hei! Ce vă lipsește? Mai vreți o cușcă? Una mai mare?

ÎMPĂRATUL: Azi-dimineață, călăul ne-a retras dreptul de împotrivire...

MAHOMED: Asta-i bună!... Cine i-a permis?

ÎMPĂRATUL: I-am suflat că e împotriva uzanțelor, dar el, tufă!

MAHOMED: Avem niște călăi cam mocofani. Habar n-au de drepturi. Nici unul n-a auzit de dreptul roman, nici unul de dreptul civil.

CORUL GRECILOR: Libertate!

MAHOMED: Tocmai mergem să eliberăm o țară mică. *(Spre Împărat.)* În calitate de aliați, aș fi dorit să ne consultăm în privința câmpului de luptă.

ÎMPĂRATUL: Eu atac primul, ca de obicei. Din față. Turcul din flancuri și pe la spate.

MAHOMED: Aș fi vrut să nu te grăbești cu darea semnalului... Dar toate astea diseară... după spectacol...

ÎMPĂRATUL: Bine, acum du-te, că sunt obosit... Fă-ți rondul de noapte. Prinzi vreunii jucând cărți, le tai cartea.

(Sultanul, Radu și Izabela se îndepărtează de lângă cușcă.)

MAHOMED: Ideea o am de la răposatul Baiazid... De fapt, a fost a lui Tamerlan... Baiazid i-a dat doar viață... a înfrumusețat-o... acceptând să fie plimbat, scos în lume, după carul lui Timur cel Șchiop, care mergea însă atât de repede...

RADU *(visător)*: Și Baiazid purtă o luptă prin părțile astea... Domnul nostru era unul, Mircea...

IZABELA: O mare victorie a Islamului.

MAHOMED *(enervat)*: Mai terminați odată cu lupta aia de la Rovine! Dacă victoria era chiar atât de grozavă, nu ne-am mai fi ostenit noi acum până aici... Fulgerul a săvârșit greșeli. Rău, iute, nervos, nestatornic. Satrap, a suprimat popoare. Ar trebui scos din istorie...

IZABELA: Ei, așa or fi fost vremurile.

LOCOTENENTUL: Să i se marteleze numele de pe monumente. Nu e greu. Iei ciocanul, dalta, hârșc, hârșc! și nu mai aude nimeni de el.

MAHOMED: Se îndepărtase de la credință... A, mi-am adus aminte. Locotenente, pune-l la dispoziția aliaților. *(Îi întinde un Coran.)* Cu arma asta vor învinge și ei. De-asta venisem...

(Locotenentul ia Coranul, se apropie de cușcă și-l strecoară Împăratului.)

ÎMPĂRATUL *(uitându-se la carte)*: Și pe-asta ați legat-o... în piele...

MAHOMED: Încercați să înțelegeți...

(Cei din cușcă se strâng roată și răsfoiesc cartea.)

ÎMPĂRĂTEASA: Ce Dumnezeu – de-a-ndoaselea!

ZUNIS: Ar putea fi și mai rău... Și așa, dar și altmintrelea, și „Amin" la mijloc... Se anulează totul...

MAHOMED: Încercați să înțelegeți.

ÎMPĂRATUL: Nu am nevoie de nici o carte. Sensul secret al istoriei l-am aflat adineauri. Ghici de unde! Din viață!

MAHOMED *(prefăcându-se curios)*: Nu mai spune! Acum, că suntem între noi, poate mi-l împărtășești și mie...

ÎMPĂRATUL: Nu împărtășesc musulmani și păreri contrarii.

MAHOMED: Nu rimează. Hai, zi-i!

ÎMPĂRATUL *(confidențial)*: Dacă nici istoria n-o fi având hazul ei... *(Râde.)*

MAHOMED *(râde)*: Asta-i tot? Nu-i o vorbă lipsită de duh.

(Iese, urmat de Radu, Izabela și Locotenent.)

ÎMPĂRĂTEASA *(către Împărat)*: Mai bine tăceai!

ÎMPĂRATUL: Pontul Euxin e de mult o mare turcească!

ÎMPĂRĂTEASA: Nu trebuia să-i spui.

ÎMPĂRATUL: A... *(Începe să țopăie.)* L-am păcălit... L-am păcălit... Nu era ăsta sensul secret al istoriei... ci cel alăturat. *(Țopăie și mai tare.)*

ZUNIS: Câtă vreme nu ne organizăm noi, cei dinăuntru, n-o să ne organizeze nimeni.

(Cortina)

TABLOUL 17

Armata turcească a trecut Dunărea.

UN OȘTEAN: Unde e, mă? *(Strigă tare.)* Undee?

AL DOILEA OȘTEAN *(răspunde din altă parte)*: Nu se vede nici o cetate.

UN OȘTEAN: De atâta timp târâm după noi namila asta de tun. Cel mai mare din lume.

AL TREILEA OȘTEAN: A mușcat din zidurile Bizanțului.

ALT OȘTEAN: O sută de perechi de boi trag mormanul de fontă. Două alaiuri de zdrahoni împing din spate cu pârghii și dau bice.

(Se aud îndemnuri: Hăăă! Hai odată! Hăis! Cea! Cea!)

AL TREILEA OȘTEAN: Ghiuleaua e cât banița.

ALT OŞTEAN: Bubuitura se aude peste mare.

UN OŞTEAN: Unde loveşte face o groapă adâncă, iar creştinilor le pune şi-o cruce. *(Râde.)*

ALT OŞTEAN: Unde e cetatea? Toată armata noastră se freacă la ochi, dar n-o vede.

VOCI: Ne-au crăpat buzele de sete. Cerul gurii e uscat ca deşertul. Mâncăm praf. Ne sar ochii lângă fântânile otrăvite.

UN OŞTEAN: Staţi! Se văd crenelurile. Allah fie binecuvântat! Ce mândreţe de fortăreaţă! Ia lungiţi-vă gâturile.

VOCI: Nu vedem nimic. Ba, iat-o!

AL DOILEA OŞTEAN: Pregătiţi tunul...

ALTE VOCI: Ha, ha, ha, e mirajul... Ăştia pictează cetăţi pe aer şi ni le fâlfâie, ca să ne înnebunească de tot... Ha, ha, ha...

MAHOMED *(intră furios)*: Hai, ce vă zgâiţi? Am ajuns, dăm bătălia.

UN OŞTEAN: E păcăleală, Luminăţia Ta. Oricât ne-am apropia, ea se îndepărtează.

ALT OŞTEAN: Ăştia încearcă să ne atragă în cer...

UN OŞTEAN *(strigând)*: În ce?

ALT OŞTEAN: În cer... ca, după aia, ei, de jos, să ne înţepe în călcâi. Să ne tragă în ţeapă. Eu zic să ne întoarcem.

MAHOMED: Tu rămâi aici. Omorâţi-l pe-ăl de-a vorbit acuma. Trageţi cu tunul în *fata morgana*!

VOCI: Am înţeles.

MAHOMED: Trebuie cucerită mai întâi această fortăreaţă din cer a lui Tepeş. *(Comandă.)* Foc! *(Se aude o bubuitură teribilă. După ce se termină, ecoul.)* E tot acolo. Foc!

UN OŞTEAN: Tragem, da' nu arde... Ce să sară în aer, dacă ea e de aer, gata sărită...

(Vacarmul mai multor bubuituri.)

ALTE VOCI: Ha, ha, ha... Sultanul ne-a îngăduit să executăm nălucile valahilor. De atâta vreme încercăm să dărâmăm o iluzie de pe coviltirul Bărăganului.

MAHOMED *(comandă întruna)*: Foc! Foc! Aşa, băieţi... *(Pe alt ton.)* Când isprăvim umbrele, stafiile, închipuirile, vom da şi de oamenii vii, care-şi poartă nălurile sus, ca pe nişte steaguri.

RADU *(apare lângă Sultan)*: Începutul e bun. S-alege praful.

MAHOMED: Sub paşii noştri, ţara ta rămâne scorojită ca un pergament mâncat de molii...

RADU: Ei, dar la prima ploaie...

MAHOMED: Ori la prima vărsare de sânge... *(Comandă.)* Foc!

RADU: De câte ori l-aud, îmi pun degetele în urechi. Puneţi o echipă de spahii să se uite în fiecare groapă de tun, poate descoperim şi cetatea Helis. Ştiţi, capitala getului Dromichet.

MAHOMED: Aveţi şi cetăţi îngropate, în afară de cele cocoţate deasupra realităţii?

RADU: Da. Numai din cele îngropate. Mirajul provine de la cele vechi, de pe vremea dacilor şi a romanilor, care sunt pomenite de istoricii greci, se şi văd, ca bunăoară aceasta, dar, când te apropii, dispare. Să se uite prin gropi, poate le dibuim...

MAHOMED *(enervat)*: N-am venit pentru săpături arheologice ori ca să punem viţă-de-vie...

RADU *(râzând)*: Aţi băgat spaima şi-n ciori, he, he! Uitaţi-vă la ele. Şi-au luat cuiburile în gheare şi-au plecat să clocească într-o zonă geografică avantajoasă.

MAHOMED *(domolit)*: Mă, da' frate-tu ăla e tare de ureche... El n-aude vacarmul ăsta? *(Pe alt ton.)* Greşeala mea e c-am venit aici cu toată artileria, când era de ajuns un pâlc de spahii. De ce ne împiedicăm noi? De nişte garduri de nuiele! În loc de creneluri, pârleazuri. Satele se numesc Coşereni. Cauţi ostaşii şi dai de popândăi, care, una-două, intră-n găuri. Eu m-aş întoarce...

RADU: Nu se poate...

MAHOMED: Mi s-a urât de când tot merg... Nici peisajul nu e interesant... Hai, hai... şi...

RADU: Bine că nu mergem înapoi.

MAHOMED: Câmpia asta nesărată zici că a fost fund de mare?

RADU: Aşa se spune... Grânar şi rezervor de dropii, cele mai mari păsări din Europa.

MAHOMED *(scârbit)*: Nu-mi plac fundurile de mare.

RADU: S-ar părea că de aceea şi voiţi să le cuceriţi. *(Pe alt ton.)* M-a apucat o melancolie... şi nu ştiu de ce.

MAHOMED: De atâta timp tu îmi spui poveşti despre locurile pe unde trecem... Că uite un gorgan, că uite iepurele. Şi asta e tot. Am schimbat sezonul, câteva perechi de cai... Numai schimbarea Domnului văd că-ntârzie...

RADU: Să nu fie Luminăţia Ta mai nerăbdător decât mine. Uitaţi-vă la vulturii aceia de pe cer.

MAHOMED *(râzând)*: Găile şi uliii s-au prefăcut în vulturi?

RADU: Or fi simţind apropierea bătăliei... Şi vedeţi sus? *(Avântat.)* Ce albastră e bolta pe la noi! Aţi auzit de albastrul de pe la noi?

MAHOMED: Allah se va simţi bine într-un cer ca de lapis-lazuli. Iartă-mă că-ţi vorbesc semipreţios.

RADU *(cu intenţie)*: Şi Mahomed?

MAHOMED: E trimisul lui aici pe pământ.

RADU: Pe pământ, da, dar nu aici.

MAHOMED: Nici nu te-ai văzut cu caftan şi-ai şi început să ai replică.

RADU: Asta, ca să nu lăsăm discuţia să lâncezească.

MAHOMED: Parcă văd c-o să faci şi tu ca Ţepeş.

RADU: Măria Ta...

MAHOMED: Ei, lasă, c-o să fie bine. Azi-mâine eşti Domn. *(Sfătos.)* Să nu faci prostia să-ţi torni singur apă când te speli pe mâini. Ori să te ştergi singur cu peşchirul. Creezi funcţii speciale pentru asta.

RADU: Ştiu, c-am luat seama cum e pe la Stambul. N-am pierdut timpul degeaba, am tras cu ochiul la civilizaţie. M-am şi gândit pe cine să pun ibricar şi pe cine să-l numesc peşchirgiu.

MAHOMED: Şi să ai multe slugi. Auzi, Radule. Multe slugi la Curte. Faci un pas, dai de-o slugă, faci alt pas, dai de altă slugă, al treilea pas nici nu-l mai faci, că-l face o a treia slugă, care-ţi ghiceşte intenţia. Şi fiecare servitor nu trebuie să facă decât un singur lucru sau chiar nici unul... Altfel, se încurcă între ei. *(Pe alt ton.)* Cum te îmbraci tu şi cum îi îmbraci pe dregători? Te-ai gândit la asta? Cade tot în atribuţia Domnului.

RADU: Nu ne lăsaţi nici iţarii?

MAHOMED: Nu.

RADU: Atunci, şalvari de sus până jos.

MAHOMED: Da, şalvari şi ciocşiri. Apoi, ori ilicul, ori anteriul. Peste anteriu, să se încingă Ţara Românească, aşa, frumos, cu taclitul. Pe deasupra, fiecare supus al nostru să-şi pună binişul îmblănit ori giubeaua.

RADU: Dar îi lăsăm Domnului caftanul...

MAHOMED: Atât cât l-o putea duce... Iar pe cap... ce credeţi c-o să purtaţi voi, ăştia din nordul Dunării, pe cap?

RADU *(rugător)* : Luminăţia Ta, te rog, nu fesuri. Orice, dar nu fesuri! Că mă cert cu poporul. Ştiţi, e vorba de credinţă. *(După o pauză, văzând că Mahomed tace.)* Işlicul cred c-ar merge.

MAHOMED *(hotărât)*: Nu. Calpacul. Că e mai greu, iar voi aveţi miei mulţi, nu se pune problema blănilor. Altă problemă se pune. Ce crezi: or să primească boierii tăi moda asta?

RADU: A, imediat. Boierii, cuconetul. Mai greu îmi va veni cu prostimea târgurilor şi cu ţăranii...

MAHOMED *(visător)*: Toată Curtea ta să fie atlaz şi-o catifea şi-un sulimman, înţelegi?

RADU: Moda se ia imediat.

MAHOMED *(visător)*: Să stea licheaua turcită pe sofa, aşa, într-un cot, să tragă din narghilea, să dea bacşiş pişicherilor şi samsarilor, ca să scape de haraci, de belele şi dandanale... şi să nu fie în stare să se scarpine singur după ureche, necum să mai pună mâna pe sabie. Noi o să fim cu sabia.

RADU: Vreţi să ne moleşiţi...

MAHOMED: Da, avem nevoie de moleşeala voastră... că sunteţi prea iuţi. Prea greu de prins... Ce zici, or să vrea?

RADU: Boierii care nu sunt de acord îi schimb, mă înconjor de oameni credincioşi... dar mai greu e cu ţăranii... pe ei, dacă-i schimbi...

MAHOMED: Îi desființăm! Luăm pământurile și le dăm mânăstirilor. Mânăstirile le umplem de greci... mi-a spus Stratos că are el niște prieteni în Fanar, foarte dibaci în a stoarce lapte și din piatră seacă. Ce zici de chilipir?

RADU *(supărat)*:Vă bateți joc de mine... Cum adică?

MAHOMED: Deloc! Nici nu-ți dai seama ce pas important faci. Mergem mai departe.

RADU: Mergem.

MAHOMED *(privind în zare)*: În sfârșit... o cireadă de vite.

RADU *(se uită)*: Mda... Boi, vaci... la păscut... Se vede că au fost lăsate de sătenii bejeniți.

MAHOMED: Ce-i mogâldeața aia?

RADU: A, văcarul! Ăsta trebuie să fie prostul satului.

MAHOMED: Deștepții și proștii în vremuri proaste... Poate aflăm ceva... *(Coboară din căruță și-o ia într-o parte.)*

RADU *(sare și-l oprește)*: Nu vă depărtați singur de grosul oastei.

MAHOMED *(râde)*: Acum o să mă sperii de-un văcar?

RADU: Nu, nu-i bine...

MAHOMED: Văd că mă păzești strașnic... Adio, libertate, adio... *(Se întoarce.)* Repede un pâlc de ostași să-l aducă pe văcarul acela încoace.

LOCOTENENTUL *(de undeva din spate)*: Înțeles.

MAHOMED *(după o pauză)*: Și zi așa – fund de mare.

RADU *(atent la cireadă)*: Mda... ros de nevoi... Uită-te, Măria Ta...

MAHOMED *(privind)*: De necrezut...

VĂCARUL *(apare legat și îmbrâncit în scenă)*: 'Neața!

LOCOTENENTUL: Uitați-vă, ce zdrahon! Cireada era tot de formă. Vaci manechin. Doar pielea. Înăuntru, ostași. Șapte inși în șapte boi...

MAHOMED *(către Văcar)*: Boi sau vaci?...

VĂCARUL: Vite cumsecade. Așa mi le-au dat în primire, așa le-am luat.

LOCOTENENTUL: Șapte inși, mai să dovedească un pâlc întreg...

MAHOMED: Ce planuri aveați?

VĂCARUL: Să pasc vitele... să se-ngrașe, că de când cu vremurile astea... nici nu mai plouă... ori plouă prea mult. Au ajuns numai pielea și osul...

RADU: Numai pielea... că osul...

VĂCARUL: Vite... dobitoace...

MAHOMED: Ce vite, dacă erau burdușite cu haiduci?

VĂCARUL: Nu știam c-au intrat în ele și le-au mâncat pe dinăuntru. E adevărat c-am ațipit o țârișoară adineauri...

LOCOTENENTUL: S-a luptat și el ca un centaur! Abia au reușit să-l prindă. L-au înconjurat vreo cincisprezece de-ai noștri... Patru din ai lor au murit... Trei au reușit să fugă... Aveau caii ascunși în pădurice...

RADU: Caii tot tu îi păzeai?

VĂCARUL: Tot.

MAHOMED: Cine ne pândea din cai? *(Râzând.)* Ţepeş nu era în vreun armăsar? Tare aş fi vrut să-l călăresc...

VĂCARUL: Nu ştiu... că eu păzesc vitele...

MAHOMED *(enervat)*: Ce vite, dacă erau soldaţi?

VĂCARUL: Când mi s-au dat în primire, mi s-a spus că sunt vite. Cică: du-te, paşte-le pe izlaz. Şi tocmai s-a nimerit să treceţi pe lângă ele. Şi tocmai s-a nimerit să fie cineva înăuntru.

RADU: Cu săbii, cu topoare...

VĂCARUL: Cu ce-a dat Dumnezeu... Mai mult topoare. Eu aş zice să vă întoarceţi de unde-aţi venit, că uite, nu mai putem stăpâni nici vitele. Sar ca şi câinele turbat. Ce să le facem? N-aveţi ce căuta la deal...

MAHOMED: Unde?

VĂCARUL: La deal... *(Arată spre munţi.)*

MAHOMED: Nu sunt munţi?

VĂCARUL: Deocamdată, dealuri.

MAHOMED *(râzând)*: Şi te pomeneşti că, în dealurile astea, Ţepeş al vostru a băgat nişte munţi... Şi numai ce-o să-i răstoarne peste armia turcească.

VĂCARUL: Eu aşa chibzuiam. Şarpele, dacă-l doare capul, iese-n drum. Ce vă trebuie? Faceţi cale-ntoarsă. N-o să aveţi mâncare, nutreţ de vite, nici atâta... Câmpul e ca balega uscată... Nu mai sunt bucate, nu nimica... *(Râzând.)* Cum s-ar zice, suflă Golanul... Noi Crivăţului îi zicem Golanul. Acum o să-l poreclim tot aşa şi pe ăsta de la miazăzi.

RADU: Ştiu că voiaţi să-l prindeţi viu pe Sultan şi pe mine odată cu el...

VĂCARUL: Eu nu voiam nimic. Eu îmi păzeam vitişoarele. *(Îngrijorat.)* Ce-o să le spun diseară în sat? Unde e cireada? Or să-ntrebe. Ce să le-ndrug?

MAHOMED: N-o să mai apuci să le spui nimic.

RADU: Nici măcar cu limbă de moarte.

VĂCARUL *(calm)*: Mă omorâţi?

MAHOMED: Te jupuim de viu. Şi-n pielea ta o să băgăm un bou adevărat... Ha, ha... Nădăjduiesc să-ncapă!

VĂCARUL: Dacă e pe-aşa... atunci de ce nu intră chiar Luminăţia Ta? Ar fi mai nimerit, că drumurile noastre sunt cu primejdie. Şi tot ar mai rămâne loc şi pentru un viţel ca dumnealui. *(Arată spre Radu.)*

MAHOMED *(răstit)*: Luaţi-l! Beliţi-l!

RADU: Bine, mă, omule, aşa se vorbeşte cu Luminăţia Sa Sultanul?

VĂCARUL: Eu am o viţică şi-o cheamă Sultana. Când nu mă ascultă, o mai croiesc şi cu bâta. Dar aia e mai deşteaptă. Stă în tarc, n-o ia razna peste câmp ca voi.

(Locotenentul îl scoate din scenă pe Văcar.)

MAHOMED: Ca să vezi de ce atârnă soarta omului. Puteam fi mort, dacă nu mă opreai la timp...

RADU: Pe pământul meu, e de datoria mea să vă păzesc... *(Oftând.)* Deşi, deocamdată, pământul nu e al meu.

MAHOMED: Să mergem.

RADU *(îngândurat)*: Şi să nu uităm că, dacă alunec prea departe cu toate astea, vine Ştefan peste mine şi-mi sparge casa, îmi ia nevasta, fata, tot. Acum cică şi-a întărit cetăţile de la Nistru şi-o să fie cu ochii pe noi. Îi plac femeile de peste Milcov, nevoie mare, şi pe toate se pune să le apere şi se arată foarte priceput în războaie.

MAHOMED: Într-un an-doi, terminăm cu el. Ăsta e mic de stat, n-are voie să domnească mai mult de cinci-şase ani. Că e mânios şi, în loc să vină să ne sărute mâna, umblă cu soli pe la polonezi, pe la Doge. Mi-a spus Stratos tot. Ştefan e leit Ţepeş, doar că, în loc să tragă în ţeapă, face biserici, cu aceeaşi cruzime.

RADU: I-a potrivit dracu' cu domnia în acelaşi timp... *(Pe alt ton.)* Şi cum se numeşte ăla de aduce ligheanul?

MAHOMED: Mataragiu...

RADU: Da, pentru postul de mataragiu cred c-o să organizez un turnir... şi care învinge duce ligheanul...

MAHOMED: Bravo... Sa dăm pinteni!

(Cortina)

TABLOUL 18

SAFTA: Am făcut o fasole bătută, o nebunie! Cu rântaş de ceapă prăjită. Am scos varză acră din putină şi-am pregătit-o cu puţin ulei şi piper. Să-ţi lingi degetele. *(Cu oarecare teamă.)* Am tăiat cocoşul...

DOAMNA STANCA: Nu trebuia să-l tai. O să se supere. E şi vineri. Posteşte. Ţinea mult la cocoş. O fi ostenit.

SAFTA: Tocmai de-aia. O să aibă o foame de lup. Şi-apoi, dumnealui, dacă nu mănâncă ciorbă, îl doare capul. Am făcut-o cu zeamă de varză. Acră! Nişte ardei iuţi.

DOAMNA STANCA: Ţuică?

SAFTA: Am scos cu tâlvul din butoi. Câteva ţoiuri înainte... *(Plescăind din buze.)* Mamă, mamă! A trebuit să aplec butoiul într-o parte, nu mai ajungea tâlvul... Când s-o fi băut, măiculiţă, un butoi?

DOAMNA STANCA: Cu luptele astea? Şi-apoi, nici n-am apucat să culegem toţi prunii. Ştii bine că se frângeau crengile de prune motrune, dar tocmai atunci s-a întâmplat războiul ălălalt.

SAFTA *(început de îngrijorare)*: Da-ntârzie...

DOAMNA STANCA: Şi mie mi se pare... A cam trecut timpul... de multişor.

SAFTA: Altădată, dacă începeau bătălia de dimineață, pe la prânz făceau ce făceau și te pomeneai cu ei la masă.

DOAMNA STANCA: Dumnealui zicea: „Gata! Care-mi torni să mă spăl?".

SAFTA: Îi turnam apă cu cana, din vadră, se spăla pe mâini și pe ochi cu apă rece... și se așeza la masă. Până ce-și făcea crucea, și înghițea vreo trei îmbucături.

DOAMNA STANCA *(oftând)*: După aia trebuia să-i punem ventuzele. Nu știu ce om am luat, Doamne! Una, două, răcește.

SAFTA *(reproș)*: Nu răcește decât în bătălii. Dumnezeu știe cum o fi pe-acolo! Se foiesc toți în toate părțile, se face curent, nădușesc!

DOAMNA STANCA: Uneori se băteau în ploaie. Cu flanelul ud în spinare, închipuiește-ți! *(Ascultând cu atenție.)* Ia vezi, parcă a scârțâit poarta.

SAFTA *(se uită pe fereastră)*: Linia e pustie. Vântul... *(Îngrijorată.)* Și i se răcește ciorba. Încălzită, parcă nu mai are gustu' ăla.

DOAMNA STANCA *(pe gânduri)*: Dacă-ncepea bătălia pe la prânz, așa, pe la chindie, numai ce-i auzeam... trap, trap, pe șleau... Plini de praf, de sânge... Veneau la masă.

SAFTA: Ori, dacă vedeau că e rost să țină toată ziua treaba, trimiteau vorbă să le aducă muierile de mâncare. Se dădeau deoparte și mâncau pe rând. Turcii, mulți câtă frunză și iarbă, puteau să lupte și cu burta goală... nu se cunoștea. Dar dumnealui avea o vorbă: cui îi e foame întâi să mănânce și la urmă să facă pe viteazul.

DOAMNA STANCA *(surâzând)*: Și numai ce se repezeau ai noștri, sătui, de după copaci! Credeau păgânii că au venit ajutoarele din Moldova, ajutoarele din Ardeal... și-o luau la fugă... *(Neliniștită.)* Nu se vede nimic?

SAFTA *(privește)*: Nimic... linia pustie...

DOAMNA STANCA: Parcă mă ia, iaca, o neliniște. Avusei și un vis rău azi-noapte. *(Înfiorată.)* Se făcea că venea, așa, o apă mare.

SAFTA *(speriată)*: Tulbure? Asta e Dunărea. Au trecut turcii prin ea și-au tulburat-o cu caii, cu cămilele pline de praf pe copite. Am auzit că turcii vor să se mute aici la noi. Să ne ia pe toți robi la Țarigrad, și ei să se mute acilea.

DOAMNA STANCA: Satul e ca și pustiu. La slujba de azi-dimineață n-au fost decât muierile și copiii.

SAFTA: Dar dacă s-a slujbit fără popă, rugăciunile noastre n-or fi fost bune?

DOAMNA STANCA: Se spune: slujitul...

SAFTA: A citit preoteasa în locul popii..., că și ea e tot cultă.

DOAMNA STANCA: Popa Stan a-ncins sabia peste anteriu și s-a dus cu Toma. Zice preotesei: „Începi tu slujba, de-o fi să-ntârzii..."

SAFTA: Toată iarna ne rugarăm, ba să dea Dumnezeu un ger mare să-ngheațe Dunărea și să crape caii sub turci... Ba să se-nmoaie gerul

Bobotezii, să se mai dezgheţe oleacă, să nu vină ăia prea repede, să nu alunece pe gheaţă... Ne-a ascultat Ăl de sus – săracul. A-nghețat gârla, apoi a dezgheţat-o.

DOAMNA STANCA: Da' pe turci tot nu i-a-mpiedicat.

SAFTA: Pe turci, pasămite, trebuie să-i oprească ai noştri. De-alde Toma, de-alde Vodă. De-aia sunt oameni: să se-ncontreze.

DOAMNA STANCA *(oftând)*: Dacă nu treceau atât de mulţi păgâni pe podul de vase...

SAFTA: Bine că spuseşi, de mult voiam să te-ntreb: cum e ăla *pod de vase*? *(Ezitând.)* De strâchini?

DOAMNA STANCA *(râde)*: De corăbii... măicuţă...

SAFTA: Aha... înţeleg... De corăbii... de le mai zice şi strâchini...

DOAMNA STANCA: *Vase*...

SAFTA *(uimită)*: Ăla de bătu toba adineauri – ce credea el, c-o să lăsăm casa pustie şi-o să plecăm lelea? Unde să ne ducem de la socoteala noastră? De la rost, de-aici?

DOAMNA STANCA: Mulţi şi-au spart agoniseala. Şi-au pus boii la jug şi-au plecat în bejenie. Bine că au carele două proţape... că nu ştii în care parte trebuie să fugi... Vremuri grele am apucat.

SAFTA: Ce-o fi având turcii cu noi, măiculiţă?

DOAMNA STANCA: Păgâni!

SAFTA: Nu se trag şi ei tot din daci şi romani?

DOAMNA STANCA: Da' de unde!

SAFTA: Da' din ce mama diavolului, Doamne iartă-mă, că m-au albit. Una-două, vin păgânii... Am optzeci de ani şi am albit din cauza lor. De când mă ştiu, una-două, că vin păgânii... Veni-le-ar numele! Lua-i-ar apa! *(Începe să plângă.)* Din cine se trag?

DOAMNA STANCA: Din pustiurile lor... din nisipuri...

SAFTA: Uliuliu! *(După o pauză.)* Unii cică-ar fi venit sfârşitul lumii. Io-te c-aşa e! Dac-o să auzi tu goarnele sunând... la Judecata de Apoi, să-mi spui şi mie... că mie-mi cam ţiuie urechea... M-o fi ajuns bătrâneţea... cu toate că aş mai avea ceva vlagă. Adineauri am râvnit la murături... Mâncai o gogonea...

DOAMNA STANCA *(pe gânduri)*: Povestea Toma de unul, un ostaş care, tot aşa, a primit ordin să fugă... să se retragă în munţi, din cauza năvălitorilor care erau prea mulţi. Şi el zicea: „Ferească Dumnezeu! Nu dau înapoi nici un pas. Rămân aici până veniţi voi". Şi şi-a săpat singur groapa, vorbind cu ceilalţi ostaşi de una de alta... şi când nu s-a mai văzut din groapă, a zis: „Gata" – şi ăilalţi au pus pământ pe el...

SAFTA: Aşa, de viu?

DOAMNA STANCA: Asta i-a fost voinţa. De viu – şi-n picioare. Cu sabia-n mână. Zice: „La întoarcere, treceţi pe-aici şi mă luaţi, odihnit de veci. Eu nu pot să dau înapoi..."

SAFTA: Şi l-au luat?

DOAMNA STANCA: Nu l-au mai găsit.

SAFTA: Cine ştie pe unde i s-a dus sufletul!

DOAMNA STANCA: Dar şi rezbelul are socotelile lui. Te mai faci că dai înapoi, te mai faci că-ţi place străinul... Până-ţi vine bine... la-ndemână...

SAFTA *(merge la măsuţa cu trei picioare şi dă un şervet la o parte de pe mămăligă)*: Ce-o fi cu băiatul?

DOAMNA STANCA: Omul ăsta al meu parcă nici n-ar fi căpitan de oaste. Luptă mai dihai ca un soldat prost.

SAFTA: Nu l-o fi lăsat Vodă să vină la masă.

DOAMNA STANCA: Te pomeneşti că-l ia şi pe Măria Sa... O fi stând să-l aştepte... Ştii... c-a mai mâncat o dată aici... şi i-a plăcut. *(Evocând.)* Tot aşa, îl aşteptam pe Toma şi ne pomenim c-un străin.

SAFTA: Un drumeţ. „Bună seara", zice. „Sunt de pe drum, n-aţi vrea să-mi daţi un ulcior cu apă?"

DOAMNA STANCA: M-am uitat la el... era ostenit, plin de praf şi parcă sângera. I-am dat să se spele. I-am legat rana de la braţ c-o cârpă, i-am dat o cămaşă curată de-a lui Toma şi l-am pus la masă...

SAFTA: A mâncat de post, că era după Lăsata secului. Ştiu că aveam turtă caldă cu murături şi...

DOAMNA STANCA: Şi cam atât... că tot aşa, pustiiseră unii, vara. Dar i-a plăcut... Mulţumeşte şi pleacă. Şi după aia vine şi Toma, tot aşa, fără arme, fără cal, fără nimic... Zice: „Pierdurăm bătălia, ne-am împrăştiat... ca puii de potârniche... Şi Vodă e rănit la mâna dreaptă".

SAFTA: Ăla era chiar Domnul Vlad!

DOAMNA STANCA: Păi, cum îţi spun, că după aia, când l-a întâlnit pe Toma, i-a zis: „Mă, o să mai vin pe la tine, să mănânc murături cu turtă caldă. Ce bune-au fost!". *(Râde.)*

SAFTA: E adevărat că frate-su s-a turcit la Ţarigrad, şi-acum a venit cu păgânii să-l dea jos de pe tron?

DOAMNA STANCA: Nu-l biruie ei pe Vodă. Ăsta ştie cum să se bată. Fuge, se-ntoarce, se face că se lasă... şi numai ce odată dă iama cu oaste ieşită ca din pământ... *(Pauză.)* Bătălia de azi, îmi spunea mie Toma c-ar fi importantă, a mai mare. A mai grea.

SAFTA: Care pe care.

DOAMNA STANCA: Nu cred să-i fi răzbit pe-ai noştri. *(Ascultând cu atenţie.)* Ai, n-a scârţâit portiţa?

SAFTA: A, nu... Poate mai trece vreun car întârziat spre munte... Or fi fugit şi ăştia ai lui Istrate... Muierea e lăuză... cum s-o fi încumetat să plece la drum?

DOAMNA STANCA: Ba se-aude portiţa scârţâind...

SAFTA : O fi românul...

DOAMNA STANCA: El e, îl cunosc după paşi... Ba nu! *(Sare la fereastră.)* Aoleu! Turcii!

SAFTA: Cine?... *(Stăpânindu-şi emoţia.)* Repede la beci – acolo. Ne ascundem printre butoaie. Să le luăm mămăliga...

DOAMNA STANCA: Las-o, că e rece. *(Zgomot mare afară.)*

(Cortina)

TABLOUL 19

Papuc şi un pâlc de oşteni, îmbrăcaţi toţi în straie turceşti, dau buzna în casă.

PAPUC *(văzând mămăliga pe masă)*: Ordin de la Măria Sa să se pustiască totul din calea turcilor, dar masa văd c-a uitat-o pusă.

UN OŞTEAN: O pustiim noi... *(Se repede la mămăligă.)*

PAPUC: Ţine aţa. *(Scoate o aţă din buzunar.)* Împarte-o, ca să ajungă la toată şleahta. O îmbucăm pe drum, că acum n-avem timp. *(Soldatul taie mămăliga şi o pune într-un şervet.)*

PAPUC: Să scotocească cineva casa. *(Sare Alt oştean.)* Dacă găseşti pe cineva ascuns, ucizi fără milă, ca un turc adevărat. Porunca era ca toată lumea să dispară. *(Alt oştean începe să se uite pe sub pat, se urcă în pod.)* Mai avem puţin până la miezul nopţii... Ştie fiecare ce are de făcut...

TOŢI: Daaa!

PAPUC: N-aţi uitat esenţialul?

TOŢI: Nuuu!

PAPUC: Care este esenţialul?

UN OŞTEAN: Esenţialul este să ne-ajungă mămăliga până terminăm treaba cu turcii. *(Râsete.)*

PAPUC: Luaţi seama la ce vă spun acum. Destupaţi-vă bine urechile.

STAN: Sunt destupate...

PAPUC: Ia să facem noi un control... *(Trece pe la fiecare şi li se uită în ureche.)* Tu, Ioane, mă miram eu de ce eşti cam fudul de a dreaptă. Nu te-ai spălat de alaltăieri. Ia un surcel şi scoate-ţi ceara. *(Ion execută.)* Şi tu, Neagoe, la fel. Trebuie să aveţi auz de iepure. Să nu mişte o frunză în tabăra turcească fără a prinde de ştire. Suntem puţini şi e musai să folosim la maximum toate capacităţile... Luptăm şi cu auzul, şi cu mirosul, şi cu pipăitul... şi cu mintea.

UN OŞTEAN: Şi abia la urmă cu sabia?

PAPUC: Abia la urmă.

ALT OŞTEAN *(coboară din pod)*: Nimenea...

PAPUC: Vezi şi-n beci. *(Către ceilalţi:)* V-a intrat în cap unde vine tabăra turcească... Vă cunoaşteţi fiecare potecuţa! Trei dintre voi se târâsc, mascaţi cu mărăcini. Se târâsc şi ucid trei gărzi. Dar nu una lângă alta, mai răsfirate. Vă postaţi voi în locul lor... şi faceţi pe turcii... Vă duceţi la gărzile apropiate şi le şoptiţi la ureche.

STAN: De-o să ţină minte!

PAPUC: În timpul ăsta, noi toţi ne fofilăm spre corturi. Corturile sunt orânduite după rang. Intraţi trei în primul cort, doi în al doilea, unul în al treilea... După ce faceţi treaba, o luaţi de la capăt. Un oştean în primul, doi în al doilea...

STAN: ... şi câţi om mai rămâne, în al treilea.

PAPUC: Izbiţi pe întuneric! Apoi începeţi să ţipaţi turceşte. Or să sară buimaci... se vor aprinde făclii... Tu, Ioane, ţi-ai scos ceara?

ION: Scos.

PAPUC: Ce-am spus eu acum?

ION: Dacă mi-am scos ceara.

PAPUC *(nervos)*: Ce face ăla-n beci, de nu mai vine?

UN OŞTEAN: S-o fi-mpiedicat de vreun butoi.

ALT OŞTEAN *(apare din beci)*: Nu e nimeni, casa e pustie. Am ascultat dacă se aude discuţia. Nu se aude nimic. Sau dac-aud, aud tot ai noştri...

PAPUC: Tu, Stane, ascultă aici... cât mai e încă întuneric, de n-au aprins ăia torţele, te dezbraci de straie şi le ţii în mână... Să-ţi văd cămaşa de noapte. *(Stan îşi scoate şalvarii, rămâne în cămaşă de noapte.)*

STAN: Iacătă... deşi, drept să spun... mă cam trage cămăşoiul ăsta la somn.

ALT OŞTEAN: Să nu fie ăl lung.

PAPUC *(ia seama cămăşii)*: Nu prea e turcească... motivele astea pe la platcă sunt cam greceşti... Sper să n-aibă ăla timp a se uita la râuri şi şabace. Aşa, buun! Deci, şalvarii într-o mânuţă, papucii în cealaltă... Unde-ţi ţii papucii?

STAN *(îi scoate de la brâu)*: Aici. De ce nu în picioare?

PAPUC: Ţi-e teamă c-ai să răceşti? O să te ia reumatismul? Ţii papucii într-o mână, şalvarii în cealaltă şi ţipi ca din gură de şarpe c-au venit valahii îmbrăcaţi turceşte... Ţipi asta în turceşte.

UN OŞTEAN: Vezi să nu ţi se-ncurce ăle două limbi.

PAPUC: Alergi aşa din cort în cort, şi, la-nghesuială, mai ucizi câte unul... care nu te crede...

STAN: Cu pumnul?

PAPUC *(râzând)*: Cu sabia, că o să ai mâinile ocupate. Ai sabia goală în şalvari... dacă eşti flăcău. *(Încruntat.)* Va fi mare învălmăşeală... vor începe să se omoare între ei.

ALT OŞTEAN: Mamă, mamă!

PAPUC: În timpul ăsta, Măria Sa şi cu mine o să ne facem cale spre cortul Sultanului.

UN OŞTEAN: Mergeţi încet, să nu-i stricaţi somnul.

PAPUC: Am auzit că nu prea visează frumos de la o vreme şi o să-i explicăm de ce. Voi trei *(Arată spre trei ostaşi.)*, vă ţineţi după mine...

STAN: Poate e nevoie de mai mulţi... la o adică....

PAPUC: Tabăra e mare... trebuie să avem oameni peste tot... Poate dă Dumnezeu şi intră luna-n nori. Cum a fost azi-noapte?

UN OŞTEAN: Pe dinafară...

PAPUC: Mama ei de... codoaşă! O să ajungem acolo la timp? *(Către Neagoe:)* Ce fac ei pe la ora asta?

NEAGOE: Păi, ăi mari se ţin de intrigi şi-ăi mici... dorm ori se gândesc la muieri. Aseară, Sultanul a pedepsit nişte spahii, care s-au bătut între ei. I-a adunat apoi pe generali şi i-a pus să meargă în patru labe. După aia urmează un fel de chermeză, când îi scoate pe unii dintr-o cuşcă şi-i pune să spună colăcerii...

ALT OŞTEAN: Cântă?

PAPUC: Asta e Curtea Bizantină... ăia pe care i-a ocupat mai anii trecuţi. Îi poartă după el şi uneori îi pune să repete cum au fost luaţi ei pe nepusă masă...

UN OŞTEAN: Luaţi ca din oală?

PAPUC: Dacă nu se termină chermeza până ajungem noi, să nu căscaţi gura, că nu merită. E apă de ploaie. Altfel a căzut Bizanţul. Asta o ştie bine şi Sultanul, că nu e prost, dar grecii care joacă-n halimaua asta îl trag pe sfoară... Se îndepărtează tot mai mult de la adevăr... Las' că intervine şi rutina...

NEAGOE: Un lucru n-am înţeles eu... la sfârşit apare Sultanul. E chiar el sau unul care face pe Sultanul?... *(Rugător.)* Să mai întârziem o ţară... poate se termină înainte... A patra oară n-aş mai rezista...

PAPUC *(încruntat)*: Învălmăşeala din tabără va ţine cam un ceas şi jumătate... Până se dumiresc... Mulţi or să se dumirească doar pe lumea cealaltă...

UN OŞTEAN: Dac-or avea timp şi nu i-or pune ăia din iad la treabă imediat.

PAPUC: E totul limpede?

ALT OŞTEAN: Şi la urmă... noi cum ieşim din tabără? N-o să-i putem omorî pe toţi... După ce ne orientăm?

PAPUC: După căcăreze de iepure! Te uiţi pe jos şi încotro a fugit iepurele... îţi iei tălpăşiţa!

STAN: Nu ne e teamă de moarte... O dată murim, nu murim de-o sută de ori... să le-ncurcăm între ele...

NEAGOE: Dacă-l ucid ăia pe Măria Sa, se duce dracului toată şandramaua.

PAPUC: Nu moare el! Nici o grijă. Prea are multă treabă...

ALT OŞTEAN: Nici eu... parcă presimt că scap...

STAN: Şi eu...

PAPUC: Şi eu. Bravo! Ne întâlnim cu toţii în faţa cortului, voi fi lângă Vodă. Pe el o să-l recunoaşteţi de departe: o să fie cu capul Sultanului în mână, ţipând turceşte: „Ce jale!". Şi eu mă voi jeli şi-mi voi smulge părul din cap. Din capul lui Mahomed. *(Râsete.)* În momentul acela, când oastea va fi lipsită de cap, vor năvăli ai noştri.

UN OŞTEAN: Oastea lui Ţepeş.

PAPUC: De trei zile, Vodă e pe drum... tot prin râpe, prin văgăuni... S-a apropiat neobservat... Sultanul îl ştie departe...

NEAGOE: Noi întreţinem brambureala... Ştiu un loc în tabăra turcească unde ţipetele s-aud cel mai tare...

PAPUC: Toma atacă dinspre pădure. Coman, cu ceata lui, dă buzna la vreo douăzeci de minute... cu vuiet mare, ca să creadă c-am primit şi ajutoare... Totul e să vină oastea la timp.

UN OŞTEAN: Atunci, la învălmăşeală... Nu există riscul de-a fi omorâţi chiar de-ai noştri, văzându-ne îmbrăcaţi turceşte?

PAPUC: Ba există.

NEAGOE: Din moment ce tot te omoară, ce-ţi mai pasă dacă sunt ai noştri sau ai lor?

PAPUC: Neagoe, tu, după ce-ţi faci treaba în primul cort, te furişezi în pădure şi iei legătura cu Coman. Să pice exact în momentul în care i-am spus. Dacă prietenii noştri ar fi sărit ca unu', era altă situaţie.

UN OŞTEAN: Mă gândesc că trebuia să fim mai mulţi aici pentru tabără...

PAPUC: Dacă mai luăm câţiva oameni... rămânem fără armată... că o mână suntem toţi... Dacă scăpăm şi din beleaua asta... ne punem pe făcut copii. Gata, nu mai merge cu huzurul. Să dea dracu' să se nimerească vreunul sterp.

NEAGOE *(râzând)*: S-ajungem noi acolo.

PAPUC *(către Stan)*: Hai, distribuie la fiecare mămăliga.

(Stan împarte mămăliga.)

UN OŞTEAN: Şi dacă-l prindem pe Radu?

PAPUC: Ocoliţi-l. Lăsaţi-l în plata Domnului. E un prost. Dacă-l înhăţa Vodă în alte condiţii, îi trăgea o pereche de palme şi-l băga la beci, până-i treceau gărgăunii... Cică mama lor mereu le zicea: „Măi, să vă aveţi ca fraţii!".

ALT OŞTEAN *(îmbucând din mămăliga)*: Bucătăria românească e renumită.

UN OŞTEAN: Vin şi străinii s-o guste...

PAPUC: E timpul să mergem. Uitasem să vă spun.... Unii dintre noi n-o să mai vadă poate ziua de mâine... Faceţi-vă crucea şi ziceţi: „Dumnezeu să-i ierte!".

TOŢI *(se-nchină)*: „Dumnezeu să-i ierte!..."

(Un moment de tăcere. Papuc cu ai săi părăsesc scena, care rămâne câteva clipe goală. Apar, din beci, Doamna Stanca şi Safta.)

DOAMNA STANCA: Scăparăm şi de turci...

SAFTA: Măiculiţă, cum mă dor oasele – unde stătui aşa, chircită. Lua-v-ar boala de neînchinaţi!

DOAMNA STANCA: Fac ei ce fac şi-şi găsesc drum pe la prieteni.

SAFTA: Ce idee, să se-mbrace turceşte! Cum să-i deosebeşti?

DOAMNA STANCA: După fapte.

SAFTA: Păi, n-ai auzit că voiau să ne omoare... că de ce n-am fugit. *(Speriată tare.)* Te pomeneşti că m-a omorât?! Că prea mă dor pe mine oasele.

DOAMNA STANCA: De treabă, ostaşul... S-a făcut că nu vede.

SAFTA: Mai găseşti suflete bune şi printre păgâni.

DOAMNA STANCA: De treabă, ostaşul... din sat. Al Leliţii. Eu tocmai mă pregăteam să ies... ziceam c-o fi şi Toma cu ei... Dar parcă am înţeles că făcea semn să nu mişcăm... Poruncă de la Ţepeş. Cu el nu se glumeşte. L-ar fi pedepsit şi pe copilul ăsta că nu respectă porunca, şi pe noi pentru trădare de patrie, pentru că-i aşteptăm pe turci cu masa pusă, în loc să fugim, cum s-a dat ordin.

SAFTA: Te pomeneşti c-om fi greşit cu ceva! Se făcea că nu ne cunoaşte şi tăia în carne vie.

DOAMNA STANCA: El e pentru disciplină în rândul femeilor.

SAFTA: Bunăoară, la noapte e bătălia a mare... Toma o să vină tocmai spre ziuă. Să mă duc să-ncălzesc mâncarea? Să pun de mămăligă?

DOAMNA STANCA: Mai e timp... mai bine să ne rugăm...

SAFTA: Dacă-mi pică şi ăsta îmbrăcat turceşte, îl scuip. Mi-au pângărit casa.

DOAMNA STANCA *(pe gânduri)*: Cine ştie cât de greu o fi şi pentru ei... Adă ventuzele alea mai aproape... Poate vine cu vreun junghi în şale.

(Cortina)

ACTUL IV

TABLOUL 20

Sultanul e nervos din cauza lungirii fără rost a acestei campanii. Se pare că nici popoarele din sudul Dunării nu se lasă uşor stăpânite: a primit vestea unei răscoale a sârbilor. Observă că-şi pierde zi de zi umorul şi, culmea, i-a secătuit, se pare, şi vâna poetică! Tabăra turcească e aşezată la poalele unei păduri. E seară, corturile încep să se liniştească. Căpeteniile turceşti sunt chemate în cortul cel mai mare, unde Mahomed ţine sfat.

MAHOMED *(înconjurat de oglinzi mari, care nu-l arată decât pe el. Se simte şi prezenţa celorlalţi, dar aceştia nu se văd. Vor apărea pe rând, pe măsură ce iau cuvântul.)*: Sunt într-o criză de creaţie. V-am chemat aici, ca să vă anunţ, de pe această pernă, că de azi m-am lăsat de scris. *(Vagi semne de protest:* „A! Dar de ce? Nu trebuia!".*)* Vă rog să nu staruiţi, hotărârea mea e luată. Dau ordin să nu mă mai consideraţi poet genial şi să mă scoateţi din abecedare. N-am talent. Menirea mea e să cuceresc lumea nu cu pana, ci cu sabia.

VOCI: Aşa e, aşa e.

MAHOMED: Aţi procedat greşit că v-aţi lăsat impresionaţi de funcţia mea şi aţi crezut că şi ceea ce produc pe plan literar ar avea vreo valoare.

O VOCE: Nişte prostii...

MAHOMED: Cine a zis „nişte prostii"?!

VOCI: Cine? Cine? Care e criminalul?

MAHOMED: Să vină aici în faţă Paşa din Vidin. Mi se pare că el e... i-am cunoscut glăsciorul... măcar că şi l-a mai subţiat.

PAŞA DIN VIDIN *(iese în faţă)*: Nu m-aţi lăsat să termin... Nişte prostii, dar numai cele din ultima vreme. Asta am vrut să zic.

MAHOMED: Toate! Şi cele de dinainte sunt tot inepţii, te asigur. *(Către ceilalţi:)* A fost singurul care a avut curajul să mă critice, singurul care a fost patriot...

VOCI ADMIRATIVE: Ei! Ia te uită! Bravo!

MAHOMED *(cu regret)*: Şi tocmai pe Paşa din Vidin am dat ordin să-l castreze. Cum calificaţi această faptă a mea? *(Tăcere.)* Aşa-i că-i incalificabilă? Mă căiesc amarnic că am procedat pripit, ca un adevărat bărbat de stat... i-am creat însă posibilitatea să ducă o viaţă tihnită, lipsită de privaţiuni. De grija femeii de mâine şi de alte griji... L-am pus paznic la haremul meu. Aşa e, Paşă din Vidin?

PAŞA DIN VIDIN: Aşa e.

MAHOMED: De azi înainte, eu voi fi numai „Cuceritorul", nu şi „Favoritul muzelor". În privinţa ideilor mele militare, nu cred că aţi avea ceva de obiectat.

VOCI: Asta-i bună! Aţi cucerit jumătate din lume. Numai Alexandru Macedon şi poate Caesar...

MAHOMED: Nici Alexandru Macedon, nici Caesar.

VOCI: Bineînţeles... Cum s-ar putea compara?... Unul s-a lăsat muşcat de ţânţari, altul şi-a permis luxul de a ţine un senat...

MAHOMED: Noi am înlocuit senatul cu haremul. Le-am luat cadânelor toga şi pumnalul. *(Râsete.)* N-o să repetăm greşelile înaintaşilor.

PAŞA DIN VIDIN: Pot să mă retrag, Luminăţia Ta?

MAHOMED: Stai, că n-am terminat. *(Către adunare:)* Şi aflaţi că nici viziunea mea militară asupra lumii nu a fost lipsită de fisuri, dovadă că au fost unii care au criticat-o aspru.

VOCI: Cine? Cine?

MAHOMED: Paşa din Vidin.

VOCI INDIGNATE: Huo! Huideo!

MAHOMED: Îţi mulţumesc, Paşă din Vidin.

PAŞA DIN VIDIN: Nu-i nevoie. Au fost nişte simple sugestii. Oricine le putea face.

MAHOMED: *Oricine* putea, dar *nimeni* n-a făcut. Numai tu ai avut bunul-simţ să atragi atenţia... şi ceea ce-mi pare rău e că tocmai pe tine te-am castrat!

PAŞA DIN VIDIN: Nu face nimic, nu face nimic... dar, vă rog...

MAHOMED: Repetă care au fost punctele de acuzare, adică ce ai văzut tu greşit şi dăunător în politica mea din vest?

PAŞA DIN VIDIN: Nu-mi amintesc.

MAHOMED: Eşti modest. O să le înşir eu, punct cu punct. *(Către ceilalţi:)* Zicea că asediul Belgradului a constituit o greşeală, pentru că le-a demonstrat creştinilor că nu suntem invincibili. Şi că nu tot ce vrem să cucerim, cucerim cu adevărat. Că Iancu de Hunedoara ne-a dat o lecţie de cum trebuia ţinută în frâu o oaste. Şi că popoarele din sudul Dunării n-au căzut c-am fost noi mai tari, ci din cauza slăbiciunii cnejilor sârbi, care au început să se lupte între ei.

VOCI INDIGNATE: Ce idei! Ce idei!

MAHOMED: Sunt originale. Istoria le va înregistra. Ca atare, spre gloria compatriotului nostru. Adevărul e că noi am ştiut să profităm de aceste slăbiciuni ale lor şi i-am cucerit cu o armată slabă... ca şi când ea ar fi fost tare... *(Râsete.)* Cu această armată slabă, noi vrem acum să-l înfrângem pe domnitorul valah, cu toate că Paşa din Vidin susţine că nu vom reuşi să obţinem o victorie hotărâtoare prin aceste ţinuturi, întrucât, zice, valahii au o tactică a lor pe care noi n-am studiat-o bine şi care ar putea chiar să ne fie fatală.

O VOCE: În ce constă această tactică, Paşă din Vidin, ai putea să ne spui?

MAHOMED *(către Paşa din Vidin)*: Ce zici?

PAŞA DIN VIDIN: Dacă împăratul Traian ar fi lăsat ceva scris despre campania lui din nordul Dunării, aşa cum a lăsat Caesar despre luptele cu galii, ne-ar fi fost mai uşor. Am fi avut mărturii. Dar aşa, suntem siliţi să dibuim.

MAHOMED: Crezi că noi n-o să fim în stare să procedăm ca Traian? *(Spre adunare.)* Cu alte cuvinte, poate n-aţi înţeles, dumnealui e împotriva acestor campanii, şi s-ar părea ca, după desfăşurarea de până acum a evenimentelor, să aibă dreptate. Crede că mult mai bine ar fi să încercăm să consolidăm cuceririle de până acum şi să clădim şcoli, să încurajăm artele, să facem să înflorească cultura musulmană, în ţările deja cucerite... *(Pe alt ton.)* Deşi tot el a mărturisit că nu prea există o cultură musulmană.

O VOCE: Asta e prea de tot! Dar e un trădător, e un...

MAHOMED: Am expus pe larg părerile Paşei din Vidin, spre a arăta că există puncte de vedere diferite de ale mele. Cred că trebuie să le consultăm cu toată atenţia, să tragem toate învăţăturile, făcând să triumfe adevărul. Dorinţa noastră, a tuturor, e prosperitatea Înaltei Porţi, şi în urmărirea acestui înalt ţel trecem şi peste orice orgoliu ori ambiţii personale. Ce părere aveţi?

VOCI: Să i se taie nasul.

O VOCE: Castratul cârn.

MAHOMED: Să nu înţelegeţi greşit: eu socotesc contribuţia Pasei din Vidin în aprecierea faptelor mele de arme ca fiind deosebit de interesantă.

O VOCE: E un aventurier. Să i se smulgă limba...

PAŞA DIN VIDIN: Un filosof grec, scriindu-şi testamentul, spunea: „Scriu aceasta în fericita zi a vieţii, care se întâmplă să fie şi ultima zi a vieţii mele".

MAHOMED: Mă tem că şi tu m-ai înţeles greşit. N-o să ţi se întâmple nimic. Vei mai avea multe zile fericite... Dă-l încolo de testament.

PAŞA DIN VIDIN: Nu mi se mai poate întâmpla nimic. Ideile mele erau greşite. Pe drept cuvânt am fost pedepsit. Tot ce face Luminăţia Ta e genial şi...

MAHOMED *(râzând)*: ... bun făcut. Dar de ce ai devenit dintr-odată atât de slugarnic, Paşă din Vidin? Înainte erai mai băţos...

O VOCE: Mai cu... nasul pe sus. *(Râsete.)*

MAHOMED: Cine a zis?

RADU *(iese în faţă)*: Eu, Măria Ta... M-a uimit purtarea Paşei pe care şi eu îl ştiam cu... totul altfel... cum am zis...

PAŞA DIN VIDIN: Trebuie să-i mulţumesc Măriei Sale că mi-a deschis ochii. Eram un înfumurat, un ambiţios, şi toate cunoştinţele mele nu puteau da roade din cauza femeilor. Îmi iroseam prea mult timp să

cresc în ochii lor. M-am adâncit în învățătura lui Averroes și a lui De Gazzi. Și trebuie să vă spun că, acolo unde muncesc, treburile merg bine. Deși ar exista o mică problemă. Aș cere, în numele supuselor Luminăției Tale, cu care eu m-am consultat, o mică reformă.

MAHOMED: Spune, te ascult.

PAȘA DIN VIDIN: Membrele haremului Luminăției Tale vor să li se permită să poarte fusta ceva mai scurtă. Bineînțeles, numai cât sunt în incinta haremului.

MAHOMED *(râzând)*: Tot cu vederi largi ai rămas, Pașă din Vidin. Bine. Se aprobă. Du-te. *(Pașa dispare.)*

RADU: Eu sunt unul dintre cei care au fost de la început împotriva concepțiilor Pașei din Vidin, considerându-le primejdioase, fapt de care s-a convins până la urmă nu numai Luminăția Ta, dar însuși Pașa. Dovadă că nu mai e pașă și nu mai are opinie.

MAHOMED *(râzând)*: Ți-am dublat birul, o să ți-l triplăm.

RADU: Chiar dacă o s-ajungem să plătim bir pe hornurile caselor ori pe ferestre, ce contează această taxă materială, pe care-o plătești și scapi, față de garanția pe care ne-o dă Prealuminatul Sultan? Vlad Dracul – pe care-l reneg ca frate –, angajându-se în război continuu cu marele său vecin din sud, nesocotește voința poporului său, dorința lui de pace și supunere, pune mai presus de orice niște ambiții personale...

MAHOMED: Se pare că el se sprijină totuși pe ceva. Pe ce se sprijină?

RADU: Pe vânt...

MAHOMED: Atunci, cum de nu-l putem înfrânge? De ce nu-l părăsește poporul, să vină spre noi cu brațele deschise? Am trimis oameni care să-i cumpere boierii, să-i facă să treacă de partea ta. Au refuzat. Eu n-am văzut până acum vreun localnic care să sară de gâtul oștenilor mei... prietenește, nu cu dorința de a le rupe beregata, cum s-a întâmplat...

RADU: Țara e pustie... Oștenii au dezertat din fața invincibilei oști a Luminăției Tale. Domnul, cine știe prin ce văgăună încearcă să se ascundă, ca sobolul. Nu vedeți? Întâlnim doar pâlcuri dezorganizate. Se arată și dispar... Lipsește o concepție de luptă unitară...

MAHOMED: Să nu fie tocmai asta concepția... Să nu ne târâm așa, după năluci, până în miezul munților și acolo, dintr-odată, nălucile să-și arate colții.

RADU *(râzând)*: Teama mea e că o să mă sui pe tronul de la Târgoviște ca pe un maidan părăsit.

MAHOMED: Socotesc acțiunea lui Țepeș ca potrivită, întrucât atâtă pofta noastră de cucerire. Nu-mi plac femeile care nu fac fasoane și popoarele ce capitulează fără luptă. Nu e primejdie mai mare, pentru un imperiu înfloritor ca al nostru, decât lâncezeala. Când armele încep să ruginească, sfârșitul nu e departe. Când veți tăia capul lui Țepeș, înainte de a-l arunca la câini, să mi-l aduceți să-l sărut. *(Pe alt ton.)* N-au

Trecut decât două secole de când o ceată de voinici au pornit cu săbiile înfăşurate în turbane din nisipurile Asiei. Revelaţia lor, dată de Allah, de bună seamă, a fost că nimic nu-i fixat o dată pentru totdeauna. Se poate schimba graniţe, oprima popoare, arde cetăţi, amesteca limbi. Se poate da o nouă înfăţişare lumii, după voia şi placul lui Allah. Cel mai greu ne-a fost să punem piciorul în această lume nouă. Cel mai şor: să-l punem pe celălalt la capătul ei. Europa e putredă, stricată, încedă, perversă şi, ascultaţi-mă pe mine: se vrea cucerită. Se doreşte călcată în picioare. Ferească Dumnezeu, Dumnezeul lor, să-l batem pe acest ghiaur, care – fie vorba între noi – ne întrece în vicleşuguri şi în cruzime, că mâine, poimâine, ne adăpăm caii în... cum se numesc apele acelea din apus, locotenente?

LOCOTENENTUL *(vine în faţă cu o hartă)*: Păi, se numesc... au nişte nume tare pocite...

MAHOMED: Chemaţi-l pe Stratos. *(Apare Stratos.)* Gândeşte-te de pe acum la numele lor turcesc, limpede şi sonor... *(Radu râde.)* Radule, norocul tău e că îmi eşti drag. Ghinionul tău e că o să fii Domnul acestei ţări, pe care o călcăm acum. N-o să te poţi ţine în tron fără ajutorul nostru; şi noi n-o să te putem ajuta fără să turcim ţara. Cam în cât timp crezi că s-ar putea turci Valahia?

RADU: Valahia Mică, niciodată!... *(Încurcat.)* Vorbiţi de turcime, în sensul nobil al cuvântului? Adică?...

MAHOMED: Bineînţeles...

RADU: Păi, ştiu eu, că oamenii sunt cam îndărătnici... greu de cap... limba noastră are altă structură gramaticală.

MAHOMED *(larg)*: Îţi dau cinci secole... şi asta, de hatârul tău... *(Râsete.)* Deşi poate că ar trebui să-l întrebăm pe Ţepeş... Până mâine, poimâine încă mai e Domn. *(Se aude o bufniţă.)* Ce-a fost asta, bufniţă?

LOCOTENENTUL: Bufniţă. Dar numai una. Suntem la poalele unei păduri, e noapte. Acestor păsări le place să iasă noaptea şi... aşa e cântecul lor...

MAHOMED: Cam sinistru. Mâine ridicăm tabăra şi ne îndreptăm spre Târgovişte. Mâine-seară dormim în palat: m-am săturat de cort ca de mere pădureţe... *(Către Radu:)* Vor fi fiind purici. Ori Ţepeş n-a avut timp să facă prea mulţi purici? *(Râsete.)* V-am spus că trec printr-o criză de creaţie. Aş vrea ca domnia ta, Radule, să fie creaţia mea dinainte de criză. Poate cea mai strălucită. Paşa din Vidin îl aminteşte pe Caesar, care şi-a povestit în scris desfăşurarea luptelor sale cu galii. Aş vrea să-i urmez exemplul. Dar despre ce lupte să scriu? Duşmanii noştri au dispărut şi mă întâmpină cu: gu-guu! gu-guu! *(Imită bufniţa.)* Scrie asta, dacă poţi... *(Râsete.)* Ultima noastră producţie poetică a fost o odă... făcută praf de Paşa din Vidin... fostul Paşă din Vidin... fostul Vidin... că l-am ars... Paşa din Vidin avea, sau poate că mai are şi acum, talent de critic literar. N-o să mai compun

ode, gazeluri... Mă despart în faţa voastră, generali, de creaţia poetică, dedicându-mi întreaga putere de muncă faptelor de arme. Aş vrea să mai citesc doar ultimul vers din ultima mea odă – ca să-mi iasă din cap. *(Pauză, atenţie încordată, Mahomed tuşeşte, apoi recită.)* „Eu, pleoapa-nchis-a ochiului tău, geana-i"... *(Tăcere. Apoi aplauze.)* Cum ţi se pare acest vers, Paşă din Vidin?

PAŞA DIN VIDIN *(iese în faţă, se gândeşte adânc)*: Tot ca înainte, dar mult mai izbutit. Îmi vine pe buze un cuvânt; am voie să-l spun? „Genial".

MAHOMED: Mă miram eu să-mi pierd talentul peste noapte. Şi-acum, poftiţi în cortul de spectacole. Şi ocupaţi-vă locurile. Vin şi eu, prezenţa obligatorie.

HARAPUL: Aş spune şi eu o vorbă. Mie momentul cu Bizanţul mi se pare prea lung.

MAHOMED: Ha, ha! *(Apoi grav.)* În teatrul istoric, ca şi în istorie, trebuie să ai ce tăia.

(Întuneric. Zgomote şi glasul Harapului, care cârteşte: „Da, dar emoţia parcă se gâtuie prea încet". *Apoi, clară, vocea Locotenentului.)*

LOCOTENENTUL: Serile cădea Bizanţul. Sultanul, care era tânăr şi energic, dar, în acelaşi timp, plin de nemaipomenit orgoliu, reuşea, după ce-l cuprinsese o dată prin forţa armelor, să-l facă să cadă, în fiecare seară, de la sine.

(Se aude bufniţa.)

(Cortina)

TABLOUL 21

Vizitorul în faşă. O sală a Palatului din Constantinopol. Înalţi demnitari ai Imperiului se pregătesc să participe la ceremonia botezului lui Ioachim, nepotul Împăratului. Fericita mamă, Izabela, tânără şi îmbujorată de emoţie, primeşte felicitările.

IZABELA *(către slujnică)*: Vezi, du leagănul mai departe de uşă. Să nu răcească. *(Slujnica execută porunca, mişcând leagănul de aur, în care se poate ghici, printre dantele, pruncul.)*

RĂZBOIUL: Trebuie să fii fericită că e băiat.

IZABELA: Dacă *trebuie*, sunt fericită, domnule ministru de război. Eu mi-aş fi dorit o fată. Cu vremurile pe care le trăim! Atâtea războaie...

FINANŢELE: Fetele sunt o pacoste pentru vistierie...

O VOCE: Atenţie, vorbeşte ministrul de finanţe... *(Râsete.)*

RĂZBOIUL: Eşti obsedat de problema banilor, dragă...
FINANŢELE : Iar ministrul de război nu vede decât carne de tun.
IZABELA: Iar aţi găsit un prilej să vă tachinaţi. *(Către ministrul de război:)* E adevărat, am auzit c-ar năvăli turcii?
RĂZBOIUL: Asta se aude de vreo 30 de ani... *(Sigur pe sine.)* Nu vin ei încoace...
FINANŢELE: Dacă nu vin... dacă încă nu vin... asta nu e din cauză că s-ar teme de oastea lui...
RĂZBOIUL: Vrei să spui c-au aflat că e vistieria goală? N-au de ce se osteni! Prin urmare, ar fi meritul tău că ne-ai pustiit înaintea turcilor? *(Râsete.)*
IZABELA: Lăsaţi sfada... Amândoi aveţi merite mari în stavila puhoiului turcesc. Cum zice şi unchiul: „Amândoi, nişte încurcă-lume". I-aţi încurcat şi pe turci... *(Curiozitate.)* E adevărat că sunt catolici?
RĂZBOIUL: Dacă sunt păgâni? *(Râsete.)* Asta-mi aminteşte de întrebarea unuia: „E adevărat că Papa acesta ar fi mai catolic decât Papa celălalt?".
IZABELA: Ce dacă sunt păgâni? Că n-or fi având nici un Dumnezeu?...
ZUNIS *(către Finanţe)*: Drăgălaş copil... Păcat că vremurile sunt aşa cum sunt...
FINANŢELE *(dă să zică ceva, o observă pe Izabela, care s-a apropiat de grupul lor; ia un pahar şi închină)*: În sănătatea prinţului Ioachim, nepotul Măriei Sale Constantin Paleologu, Împăratul Bizanţului... *(Arătând către copil.)* Sper că ştie că ne găsim la Curtea bizantină. *(Râsete.)* Sau n-a fost încă informat?
IZABELA: O să afle peste câţiva ani, când...
RĂZBOIUL: ... când o fi prea târziu...
ZUNIS = Viitorul în faşă... să stăpânească şi să mărească Imperiul bizantin...
IZABELA: Mulţumesc, domnule Zunis.
FINANŢELE: Păcat că vremurile sunt aşa cum sunt.
IZABELA: Dar cum sunt vremurile, domnule? Mie mi se par normale...
ZUNIS *(râzând)*: Normale? Adică, înţeleg... Toate mamele sunt optimiste. Altfel n-ar mai naşte prunci vii şi nu i-ar mai hrăni cu lapte. Nu-mi pot închipui o pesimistă născând. Rostul femeii e să creadă în viaţă şi să creeze viaţa.
IZABELA *(iritată)*: Şi al bărbaţilor e să facă viaţa imposibilă. Am auzit că vin nişte bărbaţi... o nebunie... Nu cred în mitul ăsta... Că ar fi fioroşi şi aşa mai departe... Sultanul Mahomed e şi poet şi ştie şase limbi: greaca, latina, araba, chaldeeana şi persana. E un om luminat... şi destul de tânăr.
ZUNIS = Ce e mai grav e că nici dumnealui nu crede... *(Arată către ministrul de război.)*
IZABELA: Şi de ce e mai grav?
ZUNIS = Pentru că răspunde de paza cetăţii... Care are atâtea mâini... Unele popoare asiatice... înfăţişează zeitatea supremă cu o mulţime de mâini... bune şi rele. Depinde în ce mână încapi...

FINANŢELE *(se apropie de grup, împreună cu ministrul de război)*: Observatorii străini apreciază că numai o năvălire ar mai fi în stare să umple golul...

RĂZBOIUL: Gol?

IZABELA *(râzând)*: Al vistieriei... Bine spus... Poate vin cumva cu daruri...

FINANŢELE: Acum, să fim sinceri, lumea are nevoie de puţină barbarie...

RĂZBOIUL: Prea ne-am rafinat...

ZUNIS: Suferim de păcatul trândăviei...

IZABELA: Aşa gândesc şi eu... Ceva proaspăt din afară: ceva tare! Poate ne-om mai dezmorţi... Avem nevoie de stimulenţi. *(Pe alt ton.)* Să am iertare, dar doctorul meu mi-a mărturisit că în scurtă vreme tot Imperiul bizantin va fi impotent... E groaznic...

ZUNIS *(râzând)*: Dacă n-ar fi şi prunci printre noi, am mai crede...

IZABELA: Da, dar mâine? Dar poimâine?

FINANŢELE *(îngrijorat)*: Serios? Toţi bărbaţii?

IZABELA: Toţi. Şi toate femeile... Cică nu ştiu ce ar fi stricat în alimentaţie. Mâncând dulciuri, omenirea şi-a stricat dantura... Acum e pe cale să-şi strice şi simţul autoconservării...

ZUNIS: Vedeţi?

FINANŢELE *(către Zunis)*: Mai bine ai da ordin să se dubleze garda la porţile cetăţii...

RĂZBOIUL: Partea proastă e că n-avem armată.

IZABELA: Şi asta o spune chiar ministrul de război!... Cum e posibil aşa ceva? Chiar n-avem oaste?

RĂZBOIUL: Avem, dar nu e în stare să lupte.

IZABELA: De ce?

RĂZBOIUL: Din cauza opiniilor divergente... Fiecare soldat are altă convingere politică. Şi când se întâlnesc mai mulţi, încep să se certe şi să despice firul de păr în patru. Am încercat să adun un corp de armată pentru o trecere în revistă. A degenerat într-o revoluţie şi o contrarevoluţie simultane.

FINANŢELE: Poate că au dreptate. Oamenii au început să gândească...

RĂZBOIUL: Ce rost are să te baţi?

IZABELA: Am impresia că au înnebunit cu toţii... Dar văd că vine Patriarhul. Înseamnă că Măria Sa o să-şi facă în curând apariţia şi putem boteza copilul. De n-ar fi răcit, mititelul, de când aşteaptă. *(Se îndreaptă spre leagăn.)*

ZUNIS: A fi împărat înseamnă o chestie încurcată...

FINANŢELE: Măria Sa ştie cât e de greu... Deşi nu prea ia seama la zvonurile astea alarmante... Că vin, că nu vin... Turcii ne-au fost întotdeauna inferiori prin religie şi prin... tot. Şi-apoi, Mahomed a dat în ultimul an o serie de declaraţii prin care garantează pacea în lume.

RĂZBOIUL: Când o să învăţăm să nu mai credem în declaraţii?

IZABELA: Acum, nici să vedem totul în negru...

FINANȚELE: Da, da, turcii ne-au fost întotdeauna inferiori. Ia, o adunătură de musulmani...

(Rumoare în rândul celorlalți oaspeți.)

ZUNIS: Lumea văd că se agită. Înseamnă că a apărut Împăratul...

IZABELA *(bucuroasă)*: Naşu'... Trebuia să sosească dintr-o clipă în alta, să îa copilul în braţe şi să-l sloboadă în cazan...

ZUNIS: Ceremonia botezului e sfântă...

(Apare Mahomed, cu o suită de ostaşi. Împăratul, legat, e îmbrâncit în sală. Toţi înlemnesc.)

MAHOMED: Am sosit, eu sunt *naşul. (Un turc îi spune ceva la ureche.)* Iertaţi-mă, am greşit. *Naşul.* Unde e pruncul? *(Merge la leagăn, ia copilul în braţe.)* Unde e cazanul cu apă? *(Se observă cazanul, într-un colţ. Mahomed se apropie de el, desface copilul din scutece şi-i dă drumul în cazan. Izabela ţipă, se repede să-l scoată. E prinsă şi legată.)* Să nu se mai spună că turcii nu cunosc taina botezului. Le place chiar foarte mult să boteze. Aduceţi-l pe Împărat. *(Împăratul e împins lângă cazan.)* Şi Împăratul ăsta e un prunc, în felul lui... Nebotezat... *(Face semn. Împăratul e împins cu capul în cazan.)* Nu mai vin turcii... *(Aplauze - -. deodată se aud afară strigăte, ţipete de luptă, vacarm.)*

(Cortina)

TABLOUL 22

SAFTA: Apa tulbure înseamnă necaz... Dar ce necaz ar putea să ni se întâmple? Doar nu suntem noi la prima bătălie!

DOAMNA STANCA *(continuând)*: ... şi parcă cineva săpa o groapă în grădină. Zicea că trebuie să-mi îngroape poarta, să nu putrezească. Auzi, ce idee, să-mi îngroape poarta, să nu putrezească...

SAFTA *(tresărind)*: Taci, că parcă aud paşi.

DOAMNA STANCA *(ascultă)*: Vine! *(Veselă.)* Îl ştiu după umblat... Să ne ascundem. Să creadă că ne luară tătarii. Că veniră între timp tătarii... *(Se ascund.)*

TOMA *(intră)*: Nu e nimeni în casa asta?

DOAMNA STANCA *(iese de după uşă, îi sare de gât)*: Nimeni... Dacă-ntârzii atâta... Altă dată nici n-o să ne mai găseşti acasă. năvăleşte cineva şi ne fură... *(Luându-i seama.)* Dar eşti cam palid!

TOMA: Galben de frumos! Dacă, de-atâtea zile, tot cu paloşul în mână!

DOAMNA STANCA: Care pe care?

TOMA: Ei... trebuie să mă întorc... Ţepeş îi aşteaptă mai la munte...

DOAMNA STANCA: Mulţi?

TOMA: Potopenie... Mi-e milă de cal. I-au tăiat picioarele cu coasa. A căzut sub mine...

SAFTA: Am făcut o fasole bătută, o nebunie... şi varză acră...

DOAMNA STANCA *(ia o cană cu apă şi un şervet)*: Uite, apă rece, să-ţi torn să te speli!

TOMA *(cam pierdut)*: Da, da... *(Se spală.)*

DOAMNA STANCA: Ţine şervetul...

TOMA: Da, da... *(Se şterge.)* Greu a fost... Vin mereu peste Dunăre... Ne-am împărţit în mai multe pâlcuri... Grosul oastei noastre îl aşteaptă la deal. La urmă, ne-am întors şi i-am îngropat pe ai noştri.

SAFTA: Masa e gata de mult!...

TOMA *(ostenit)*: Parcă nu mi-e foame deloc. Parc-aş vrea întâi... ventuzele.

DOAMNA STANCA *(speriată)*: Ai răcit?

TOMA: Un junghi în şale.

SAFTA *(speriată)*: Al meu când zicea că are un junghi, chiar avea un cuţit în şale. Din asta i s-a şi tras... De la iatagan.

DOAMNA STANCA *(îl priveşte cu atenţie)*: Sânge. Te-au rănit! De fiecare dată, te-alegi cu o rană. Eşti însemnat ca un răboj, încrustat ca un toiag.

TOMA: Aş! O simplă răceală... Dacă-mi pui tu ventuzele... mă înzdrăvenesc. O să fie ca şi când m-ar fi pişcat un purice.

SAFTA: Ventuzele – lucru sfânt. Astea ştiu şi eu că trag răceala.

DOAMNA STANCA: Ţi-o ia cu mâna.

TOMA: Cât îmi pui ventuzele, mă mai odihnesc o ţară... La urmă, om mânca... Şi pe urmă, om vedea ce-om mai face...

SAFTA *(vine cu cutia de ventuze; oftează)*: Nu se mai fac ventuze în ziua de azi. Se fac de toate – în afară de ventuze.

DOAMNA STANCA: Lume cu mofturi. Cică-i leac băbesc.

TOMA: Băbesc-nebăbesc, aşa şi-au căutat sănătatea şi mama, şi tata, şi moşu' meu... Şi le-a mers bine... *(Se dezbracă până la brâu, e plin de sânge.)*

DOAMNA STANCA *(îngrijorată)*: Pierduşi mult sânge?

TOMA: Cine mai ştie? Am avut atâtea griji. Era să pierd totul... de-asta mi-era mie. Turcii veniseră cu alt Domn, să-l pună pe tron. Azi-noapte, Vodă s-a băgat peste ei în tabără. Am atacat şi noi. Da' prea puţini. Turcii au fugit, dar n-am putut să-i batem, că erau prea mulţi. Îi înghesuiseră într-o vâlcea... Atunci, cu oştenii după mine... atunci m-a împuns unul cu lancea, dar abia am simţit... după aia am şi uitat de rană... Sunt încă tânăr, sângele se face la loc cât ai zice peşte...

DOAMNA STANCA *(cu reproş)*: Cât o să ţină şi tinereţea asta? Ţi-am spus să stai deoparte, mai pe margine, şi să dai porunci. Eşti ăl mare.

TOMA: Porunceşti, porunceşti, dar trebuie să pui mâna. *(Se-ntinde în pat.)* Acum îmi trece, cât ai clipi din ochi... *(Oftând.)* Bine mai e şi-acasă.... în aşternutul tău.

DOAMNA STANCA: Altădată nu dispreţuiai nici aşternutul străin. Ai ajuns la vorba mea... Doamne iartă-mă! Tot acasă tragi... şi-ţi pui venetuzele.

TOMA: *(încercând să glumească)*: Aici nu mai ai moarte... Sau, chiar dacă mori, e ca şi când n-ai muri... pentru că rămâi acasă... groapa ta, pământul tău...

SAFTA: *(pregătind ventuzele)*: Întoarceţi-vă cu spatele şi trageţi pantalonii cât mai jos. Descingeţi brâul.

TOMA: Brâul... lasă-l aşa... Nu vă atingeţi de el...

DOAMNA STANCA: Ori te doare rău?

TOMA: Parcă... Eh, un fleac, o mică răceală.

SAFTA: Să le punem pe spinare, trag mai bine...

TOMA: Nu. Întâi pe piept. Parcă n-aş vrea să adorm cu faţa în jos. *(Safta îşi suflecă mânecile, începe să-i facă frecţia, apoi îi pune ventuzele una câte una, ajutată de Doamna Stanca, care ţine şomoiogul aprins.)*

SAFTA: *(aplicând o ventuză)*: Ia te uită ce-a mai prins! Aţi răcit tare de tot. Ăsta da curent!

DOAMNA STANCA: Unde s-a dat lupta? A fost loc deschis?

TOMA: *(Sec)*: La Oieşti.

DOAMNA STANCA: Anul trecut a fost la Scăieni, adică-n iulie, nici n-a trecut un an.

SAFTA: Acum doi ani i-am biruit pe ăilalţi la Popeşti şi tot aşa... de fiecare dată rănit şi răcit, şi tot ventuzele, săracele, v-au făcut bine. *(Terminând treaba.)* Gata! Acum să staţi aşa şi să nu mişcaţi, să nu le doborâţi... să trageă bine...

TOMA: Ar trebui să vină şi pietrarul.

DOAMNA STANCA: De ce să vină acum, în puterea nopţii?

TOMA: Să scrie pe lespedea aia...

DOAMNA STANCA: A, uitasem. *(Merge la o lespede, care stă rezemată de un perete.)* După fiecare bătălie, numaidecât vine pietrarul şi sapă cum a fost, dac-am pierdut ori am câştigat, când şi unde...

TOMA: Lucrurile astea, dacă nu le scrii imediat, se uită. Vin bătălii noi, se uită cele vechi... şi e bine să se ştie şi cele vechi. Acum să-i spui pietrarului să cioplească aşa: „Iară în iunie 19, cu ajutorul lui Dumnezeu, la Oieşti"...

DOAMNA STANCA *(cu o presimţire)*: De ce să-i spun eu? Îi spui dumneata.

TOMA: Eu oi adormi... sunt obosit...

DOAMNA STANCA: A!

TOMA *(mai liniştit)*: De ce nu vine?

DOAMNA STANCA: Ştiu şi eu?

TOMA: Du-te, Safto, vezi ce-i cu el... Adu-l încoace.
SAFTA *(dând indicații)*: Mai stați o țâră și i le luați. Eu mă duc să aduc pietrarul... Masa o pun când vin. *(Iese.)*
TOMA: S-a dus?
DOAMNA STANCA: S-a dus...
TOMA: N-am prea avut nici noi când să fim singuri. Ziceam să mai stăm de vorbă.
DOAMNA STANCA *(cu un tremur în glas)*: Păi, că toată viața ce-o să facem, n-o să vorbim?
TOMA: Ei, da... o să tot vorbim... Da' uite că nu ne săturăm... Cum te-ai gătit tu astăzi? *(Dă s-o privească.)*
DOAMNA STANCA: Nu mișca. Pică ventuzele. Cum să mă gătesc? Cu țoalele ale mai bune. Mi-am pus și salba.
TOMA *(după o pauză)*: Îți stă bine cu salba la gât.
DOAMNA STANCA: Dar parcă nu știu ce ai astăzi. Vorbești așa...
TOMA *(după o pauză)*: Cum?
DOAMNA STANCA: Așa... că-mi vine să plâng...
TOMA: De ce să plângi? *(Ca să schimbe vorba.)* Ce zice Safta că mi-a pregătit pentru masă?
DOAMNA STANCA: Tot felul de bunătăți.
TOMA: De post?
DOAMNA STANCA: Da... Dar a tăiat cocoșul.
TOMA: A pomenit ceva de... varză călită?
DOAMNA STANCA: Nu, acră... cu puțin ulei.
TOMA: Parcă aș pofti o foaie. *(Doamna Stanca se duce și aduce o foaie de varză.)* E acră.
DOAMNA STANCA: Să-ți aduc ceva dulce? Poate niște miere. Miroase a floare de salcâm, c-au înflorit pe coastă.
TOMA: Lasă... mâine...
DOAMNA STANCA: Trag ventuzele?
TOMA *(semn că da)*: Oo... *(După o pauză, în care Doamna Stanca se tot foiește prin casă, neștiind ce să facă.)* De când ne-am luat... n-am avut și noi parte de odihnă...
DOAMNA STANCA: Vremuri crâncene... S-a isprăvit și țuica. *(Râde.)* Așa zice Safta.
TOMA *(râde)*: Știi că nu prea beau.
DOAMNA STANCA: Tot felul de vânzoleli...
TOMA: Abia ne-așezasem la casa noastră... o seamă de războaie...
DOAMNA STANCA: Am terminat de țesut pentru biserica de la Argeș. Femeile de pe-aici au făcut țesturi noi.
TOMA: Foarte bine.
DOAMNA STANCA: Nu m-ai scos și pe mine în lume deloc. Mereu în satul ăsta. Nici tu zaiafet, nici tu...
TOMA: Zaiafet ai avut...

DOAMNA STANCA: Adeseori, mă întreb ce eşti tu: căpitan de oaste ori...?

TOMA: M-am simţit bine între ţărani, mi-ar fi plăcut să merg la coasă, să ţin coarnele plugului...

DOAMNA STANCA: Nu erai tu făcut să te baţi în războaie.

TOMA: Am apărat satul ăsta. Şi de fiecare dată...

DOAMNA STANCA *(în timpul acesta, a luat ventuzele una câte una)*: Bun! Acum facem frecţia!

TOMA: N-a venit pietrarul?

DOAMNA STANCA: Trebuie să vină.

TOMA *(ca pentru sine)*: Şi al douăzecilea la Oieşti.

DOAMNA STANCA *(îi face frecţie pe piept)*: Auleu! Eşti rece. Ce-i cu tine? *(Toma tace. Doamna Stanca, stins.)* A şi răcit.

(Intră Safta cu Marin Mărin, copilul cu cenuşa,
care aduce într-o traistă dalta şi celelalte scule de pietrar.)

SAFTA: Pietrarul nu s-a mai întors. Tot aşa-l aşteptau cu masa şi pe el...

MARIN MĂRIN: Bunicul avea obiceiul să vină primul.

DOAMNA STANCA: Aa... *(Safta îl observă pe Toma şi începe să jelească.)* Taci... Îl trezeşti. E tare ostenit. *(Către copil:)* Tu ştii să citeşti?

MARIN MĂRIN: Ştiu... Dar numai dacă a scris bunicul. Îi cunosc scrisul. Dacă e scris de altcineva, nu ştiu... că sunt mic...

DOAMNA STANCA *(îi arată lespedea)*: Bunicul a săpat. Ia încearcă... *(Copilul silabiseşte textul din cronică. Doamna Stanca ia dalta şi i-o dă.)* Scrie aşa: „Iară în iunie 19, cu ajutorul lui Dumnezeu"... Scrii?

(Copilul începe să cioplească.)

SAFTA *(făcându-şi cruce)*: Doamne, ce poveste! *(Dă să plângă.)*

DOAMNA STANCA: Taci, că e ostenit.

SAFTA: S-a-ntâmplat aşa de multe ori... Venea acasă din război, se culca şi murea... La urmă, se scula sănătos. Vezi, războiul e lucru greu. O dată am tras şi clopotele, şi el s-a ridicat a treia zi în capul oaselor: „Ce e hărmălaia asta?". Lumea s-a speriat, cică: „Aoleu! Păi, pentru înmormântare". Şi el s-a ridicat şi s-a răstit la lume: „Duceţi-vă, că n-am murit. Nu mai poate omul să tragă un pui de somn... Am fost ostenit, na! Am dormit mult?". „Azi era a treia zi. Groapa era făcută, lespedea dusă la cimitir." „Să mi-o ţineţi aici, în odaie, n-o mai duceţi la cimitir. Nu murim noi aşa, cu una, cu două." *(Merge la Toma. Îl pipăie, îngrijorată.)* Rece.

MARIN MĂRIN *(cioplind)*: Bunicul m-a învăţat să ţin dalta în mână şi să dau cu ciocanul. Tata – tot pietrar. Da' a murit demult, în războiul celălalt... De-atunci a scris tot bunicul, care începuse treaba. Bun. Cunosc scrisul foarte bine şi acum scriu şi eu. Acum săpăm litera „i". Trebuie să vină aşa, dar mă cam doare mâna.

DOAMNA STANCA *(îi ia mâna şi-l ajută)*: „I" de la *iară*. *(Se aud clopotele.)* Safta, da' ce se aude acolo? Auzi?

MARIN MĂRIN: Clopotele. A mort.

DOAMNA STANCA: Lumea asta, cum se grăbeşte! *(Merge la patul lui Toma şi-l priveşte lung.)* Trebuie să fi fost o bătălie foarte grea. El niciodată n-a spus cât e de greu. Întotdeauna când se întorcea plin de sânge zicea: „O simplă răceală".

(Clopotele se aud din nou.)

MARIN MĂRIN *(săpând cu dalta)*: *Iară*. Şi după *iară* ce vine?

DOAMNA STANCA: „Iară în iunie 19, cu ajutorul lui Dumnezeu, ne-am izbit cu păgânii la Oieşti."

SFÂRŞIT

VĂRUL SHAKESPEARE

(Piesă în cinci acte)

mari scriitori români

James Abbot McNeill Whistler
„Scenă Venețiană", c. 1879

ISBN 978-973-124-038-1